FRANCISC MUNTEANU

cocorii zboară fără busolă

ROMAN

Cocorii
zboară
fără busolă

FRANCISC MUNTEANU

Cocorii zboară fără busolă

ROMAN

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1984

Coperta : I. ALXE

DUPĂ O ZI NESFÎRȘIT DE LUNGĂ, cu două alarme aeriene și un bombardament, cu discuții aprinse cu comandanții unităților în subordine, în adăpostul colonelului Nicolae Brătescu se așternu liniștea : nu se mai auzea decît la intervale regulate vocea răgușită a radiofonistului :

— ...Sînt *Rîndunica*... Sînt *Rîndunica*...

Locotenentul Petru Ograda, adjutantul colonelului, tocmai se pregătea de culcare : avea dormitorul, la fel ca și colonelul, instalat în adăpost ; e drept, încăperea nu avea ușă, era despărțită de „reședința" propriu-zisă doar printr-o perdea confecționată dintr-o pătură ostășească. În camera lui, pe polițe tăiate cu barda, era adăpostită și farmacia personală a colonelului : borcane și cutiuțe cu fel de fel de etichete colorate, cu inscripții latinești și, într-un dulap metalic, se păstra și corespondența „strict secretă" a unității.

Petru Ograda își strînse hîrtiile risipite pe masă, acoperi mașina de scris cu o bluză militară, apoi își consultă ceasul : era unu și un sfert, ora Bucureștiului.

Colonelul se retrăsese mai de mult, dar nu stinsese lumina decît cu vreo douăzeci de minute în urmă. Plecase brusc, fără să salute, ceea ce însemna că avea dureri. Cei din preajma lui știau precis cînd îl apucau durerile : se încrunta, se rezema de masa improvizată cu amîndouă mîinile, stătea încovoiat, privea cu ochi goi pereții transpirați ai adăpostului și asculta pierdut vocea răgușită a

radiofonistului. Uneori uita chiar să fie politicos şi îl deranjau în special zgomotele. Toate : şi foşnetul hîrtiei şi exploziile înfundate ale brandurilor ungureşti.

Petru Ograda ar fi dat mult să ghicească la ce se gîndeşte în acele clipe colonelul. Nu ştia prea multe despre el, de cînd erau împreună colonelul nu primise nici un fel de corespondenţă personală. În serile liniştite, cînd stăteau la ceai, cînd toţi vorbeau de cei de acasă, numai colonelul tăcea. Odată, împins de o curiozitate ciudată şi-a permis să-l întrebe dacă nu vrea să scrie acasă : pleca un curier special la Bucureşti.

— Sînt din Craiova, îi replicase scurt colonelul.

Fusese repartizat pe lîngă colonel numai cu două săptămîni în urmă, cînd frontul se stabilizase lîngă Corneşti, pe Mureş. Pe lîngă ordinul de repartizare, semnat de şeful statului-major al Diviziei, primise şi o mulţime de sfaturi : să aibă grijă de colonel, să-l ferească de curent, de excesul de cafea şi tutun.

Locotenentul Oprea, care fusese adjutantul colonelului înaintea lui, murise în urma unui atac aerian. Tot atunci se accidentase şi colonelul : alunecase pe scările improvizate ale adăpostului şi-şi fracturase braţul drept. Infirmitatea stupidă îl irita pentru că nu reuşea să se folosească de mîna stîngă. Era neîndemînatic, ţinea lingura de parcă ar fi fost un pistol şi toate privirile aţintite asupra lui i se păreau ironice.

— ...Sînt *Rîndunica*... Sînt *Rîndunica*...

Pe panoul din faţa radiofonistului se aprinseseră două beculeţe roşii. Acesta îşi potrivi căştile şi se concentră.

— Da, rămîn pe recepţie. Repet : rămîn pe recepţie...

— Ce-i, Dămiane ?

Radiofonistul astupă microfonul cu palma şi se întoarse spre locotenent :

— O comunicare de la Regimentul 2 vînători de munte, domnule locotenent. Vreţi să notaţi şi dumneavoastră ? Da... Azi-noapte la ora 23 trupe ale Diviziei Bàthory, sprijinite de detaşamente mecanizate SS-Ostmark şi două batalioane încă neidentificate, au recucerit depresiunea Măhăceni. Da, notez : au căzut localităţile

Dumbrava, Unirea, Războieni-Cetate. În atenția colonelului Brătescu. Da, rămîn în continuare pe recepție. *Rîndunica* e pe recepție...

Locotenentul reciti comunicatul cu voce tare și nu i se păru nimic alarmant : în munți, toate operațiunile erau de mică anvergură. Dacă ar fi depins de el nu l-ar fi trezit pe colonel. Sperînd să găsească în radiofonist un aliat, îl întrebă :

— Îl trezim ?

— Mi s-a transmis să fie înștiințat și să confirme ora.

— De cînd ne-am stabilit pe Mureș știri din astea auzim în fiecare zi.

— Se pare că de data asta e ceva serios.

— Poate. Ai să vezi că o să ne facă de două parale.

— De asta sînt convins, domnule locotenent.

Cu toate astea, Petru Ograda nu se hotăra încă : se uită în jur cu speranța să mai găsească ceva de lucru, să amîne cît mai mult cu putință trezirea colonelului. Spre nemulțumirea lui însă nu mai era nimic de făcut : hîrtiile fuseseră strînse, clasate și pînă și scrumierele erau golite. În cele din urmă, neavînd încotro, cu pași nesiguri, porni spre cămăruța colonelului. Dar, contrar obiceiului, nu-i bătu la ușă, o crăpă doar, convins că dîra de lumină va fi îndeajuns ca să-l trezească. Colonelul însă nu dădu nici un semn în această privință. Dimpotrivă : își înteți sforăiturile astmatice. Ograda mai zăbovi cîteva clipe, apoi, hotărît, deschise ușa în întregime : lumina galbenă, lacomă, năvăli în încăpere, se cățără pe patul de lemn, inundă fața comandantului, dar acesta, obosit, continua să sforăie.

— Domnule colonel !

În liniștea nopții vocea îi sună strident, dar nu îndeajuns de tare ca Brătescu să se trezească.

— Domnule colonel !

Brusc colonelul încetă să sforăie, apoi i se auzi și vocea tăbăcită de tutun :

— Ce s-a întîmplat, locotenente ? Aprinse lampa, se răsuci să poată vedea cadranul ceasului de pe scaunul decretat noptieră, apoi izbucni : Ai înnebunit ?... Abia m-am culcat !...

Ograda schimbă priviri cu radiofonistul.

— Știu, domnule colonel.

— Atunci ? Închide imediat ușa !

— Domnule colonel, a sosit o înștiințare de la vînătorii de munte.

— Mîine ! Închide ușa !...

— Domnule colonel, este o înștiințare foarte importantă !...

— Mîine !...

Și ca să fie mai convingător stinse lampa.

Locotenentul Ograda socoti că a sosit timpul să folosească argumentul suprem :

— Nemții au ocupat trei localități.

— Ei și ? Acum trei ani nemții au ocupat șase țări și nimeni nu se agita ca dumneata. Mă trezești fix la șase !

— Domnule colonel, știți foarte bine că nu plec de aici pînă nu vă sculați.

— Ei, drace ! Află, domnule locotenent, că prefer să am de-a face cu un regiment german decît cu dumneata. Fă-mi o cafea.

— E prea tîrziu pentru cafea, domnule colonel.

— Atunci închide ușa !

— Nu, domnule colonel. Vă rog să vă sculați !

Se auzi scîrțîitul patului și, respectuos, Ograda închise ușa, dar nu trebui să aștepte mult : colonelul apăru după cîteva secunde.

— Fă-mi o cafea !

— Domnule colonel...

— Te rog să-mi faci o cafea ! În cana mare ! Iar tu, se întoarse spre radiofonist, de ce casti gura ? Fă-mi legătura cu statul-major.

Radiofonistul nu-i răspunse : apăsă pe un buton și începu să lanseze apelul :

— ...Sînt *Rîndunica*... Sînt *Rîndunica*...

NICOLAE BRĂTESCU fusese avansat la gradul de colonel în anul 1936, pe vremea marilor manevre din Dobrogea : forțase Dunărea în apropierea Cernavodei, instalîndu-se în spatele „dușmanului“ cu un efectiv de 2000 de ostași. Era o manevră la care nu se așteptase

nimeni, nu fusese dotat decît cu o singură companie de geniu și manevrele luaseră sfîrșit cu trei zile mai devreme decît fusese prevăzut.

Nicolae Brătescu încă din Școala Superioară de Război fusese poreclit „strategul". Îi plăceau hărțile, cifrele și vitezele : nu-l exaltau analizele luptelor de la Austerlitz, concepțiile napoleoniene, nici succesele franțuzești de la Marna. Nu credea în hotărîrile de ultimă clipă ale lui Bonaparte, schimbările de tactică cu zece minute înaintea unui atac. Victoria într-un război, după părerea lui, era rodul unei pregătiri gîndite, analizate, determinate de loc, de armament, de spiritul armatei. Fără îndoială, Napoleon a adus ceva nou în felul de a purta războaiele : poate șiretenia. Dar experiența de milenii a istoriei a arătat că numai o dezvoltare a tehnicii de luptă, a armamentului a dat roade, și nu inspirațiile de moment, fie ele și geniale. Victoriile triburilor germanice asupra legiunilor romane s-au datorat săbiilor cu două tăișuri. Diferența armamentului pare neobservabilă și totuși este esențială. Hunii lui Atilla, în posesia scărilor de șa, datorită cărora au dobîndit stabilitatea pe cal, au dispus de viteză. Această viteză le-a asigurat victorii aproape neverosimile, fără îndoială exagerate de cronicari.

Brătescu văzuse cu ochii lui pregătirile de război ale nemților în '38, cînd a vizitat Germania. A privit autostrăzile speriat și l-a întrebat pe însoțitor, un colonel neamț în vîrstă, pedant :

— Cîte tancuri și cu ce viteză se pot deplasa pe aceste șosele ? Cît durează mutarea unei divizii de la granița de vest la granița de est a țării ?

Colonelul a rămas surprins de întrebare ; a zîmbit strîmb și a răspuns clar : secret militar.

Viteza în războaiele contemporane a devenit hotărîtoare : în loc de un cal acum sînt necesare motoare cu sute de cai putere, avioane cu mii de cai putere. Deși înarmat cu aceste convingeri, Brătescu, militar al unui popor mic, era adeptul luptelor defensive ale lui Mircea cel Bătrîn. Nu rareori cita două rînduri din *Scrisoarea a III-a* : „Și de-aceea tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul,/ Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este..." Războiul,

susţinuse la un sfîrşit de an, de acum încolo va fi totul. Toată suflarea unei ţări trebuie să participe la apărarea ţării. Mai mult chiar, va trebui să-ţi iei aliat şi rîul şi ramul. Rîul şi ramul înseamnă să-ţi cunoşti ţara, să te confunzi cu ea.

Colonelul Nicolae Brătescu, comandantul detaşamentului dispus pe aliniamentul Măhăceni, cantonat pe Mureş, era un om mărunt, pleşuv, cu faţa pergamentoasă, galbenă. Culoarea aceasta bolnăvicioasă îi împodobea obrazul încă din tinereţe şi se datora unui icter tratat superficial. Era un militar de profesie, iubea disciplina, iar demonstraţiile de eroism, oricît de spectaculoase ar fi fost ele, îi repugnau. Un nasture neîncheiat îl durea fizic, o armă necurăţată îi producea crize de nervi.

În general era nervos, pripit în mişcări şi avea palmele umede de transpiraţie. Din cauza asta se întîmpla rar să dea mîna cu cineva : pe subalterni prefera să-i bată pe umăr şi dacă totuşi era obligat să întindă mîna, întîi îşi ştergea palma de turul pantalonilor. De obicei, cînd era singur, frămînta între mîini o batistă mare, colorată, o mototolea ghem ; cei care nu-l cunoşteau puteau crede că se joacă cu o minge.

Pe vremea discuţiilor din Mica Antantă, Brătescu se numărase printre cei care considerau că o apropiere de Germania ar fi o adevărată catastrofă, expunîndu-şi punctul de vedere oricui voia să-l asculte :

— O alianţă cu un popor care se pregăteşte de război nu poate fi decît nefavorabilă nouă. Sau credeţi că nemţii chiar ne iubesc ? Pentru ei, România nu înseamnă decît cereale şi petrol. Pentru ei, alianţa cu România înseamnă alianţa cu materia primă. Politica română nu poate fi decît una singură : bune relaţii cu toţi vecinii.

În timpul ocupării ţării de către nemţi, învinuit de liberalism fusese pensionat înainte de termen. Se revoltase, voise să se adreseze regelui, dar militarul din el îl reţinuse. Se retrăsese la ţară, n-avusese însă forţa să se ocupe de gospodărie, mai ales că pămînturile, chiar şi cele nedeşţelenite, erau ipotecate la Banca Agricolă. Neavînd nimic mai bun de făcut, îşi transformase camera de zi în cancelarie de stat-major : împodobise pereţii cu hărţi cartografiate de mînă la proporţii convenabile, deta-

lii ale fronturilor, pe care urmărea desfășurarea evenimentelor. Se servea de comunicatele de război ale tuturor agenților de presă.

Lucid, rațional, prevedea unele acțiuni, și aceste mici satisfacții îl bucurau ca militar.

Nu l-au derutat spectaculoasele succese ale nemților din prima perioadă a războiului : Polonia, adepta mărunțelor regimente de cavalerie, era normal să nu reziste mașinii de război motorizate. Victoriile germane din Franța se datorau conservatorismului francez, care credea mai mult în numele sonore ale comandanților decît în mașinile blindate. Atacul împotriva Uniunii Sovietice i-a întărit și mai mult convingerea în izbînda finală a aliaților. Pentru Brătescu, Rusia era un continent, nu o țară : nu putea fi ocupată din cauza dimensiunilor. Înaintarea germană pînă la porțile Moscovei nu i-au clintit convingerile.

Cu cîteva zile înainte de 23 August 1944 fusese convocat la Cercul teritorial din Craiova și, după lungi discuții, aderă la mișcarea de eliberare a țării cu tot sufletul. Opțiunea nu se datora faptului că fusese dat deoparte și nici umilințelor în relațiile lui cu mareșalul, ci unui autentic sentiment patriotic și unui simț dezvoltat al datoriei.

În primele zile primise comanda unui regiment pentru a curăța regiunea de trupe răzlețe germane. Pe urmă, se contopi cu puhoiul general antifascist. După 5 septembrie, cînd s-a anunțat oficial ofensiva maghiară de pe podișul Transilvaniei în cele trei direcții : Cluj-Alba Iulia, Budești-Luduș-Blaj și Tîrgu Mureș-Tîrnăveni, colonelul Nicolae Brătescu ceru să fie trimis pe front. La 6 septembrie a preluat comanda unui regiment care opera pe aliniamentul dintre Bicfalău și Sfîntu Gheorghe. S-a distins în luptele de la Ilieni și Chichiș. Pînă la Mureș înaintarea a fost rapidă : hitleriștii, dar mai ales horthyștii nu se așteptaseră la o ripostă atît de rapidă, convinși fiind că românii vor avea nevoie de foarte mult timp să se adune, după un act revoluționar atît de categoric. Nu bănuiau că dorința de întregire a patriei era mai presus de orice în acel moment, nu credeau în capacitatea organizatorică a

armatei române. Își închipuiau că dincolo de Carpați fusese doar un puci de palat, schimbări de persoane, nu o revoluție totală, națională și socială.

Ajuns la Mureș, Brătescu a primit ordin să se stabilească aici și și-a construit adăpostul la marginea Uioarei de Sus. Plouase mult, Mureșul ieșise din matcă : pe malul celălalt se vedeau avanposturile germane. Deși părea imposibil, era nevoie de un cap de pod. Realizat prin surprindere, ca atunci la Cernavodă. Cu acest gînd se culcase îmbrăcat, și acum, după douăzeci de minute, e iarăși în picioare. A vrut ca inițiativa să fie de partea lui, dar nemții, ca și cum i-ar fi ghicit gîndurile, i-o luaseră înainte.

SĂPTĂMÎNILE petrecute pe front i-au săpat riduri adînci în colțul buzelor, iar ochii lui verzi au pierdut ceva din culoare : par spălăciți. Reumatismul l-a îndoit puțin, nu mai are mersul săltăreț de odinioară : calcă atent, nesigur și e îngrozitor de obosit. E o oboseală statornică, care îl apasă ca o povară. Dacă se întîmplă să fie trezit din somn, se dezmeticește greu și e irascibil :

— Ia să văd, pentru ce m-ai trezit, domnule locotenent ?

De obicei, adjutantului îi spunea pe nume, și numai dacă era supărat folosea formula oficială.

Locotenentul Ograda îi întinse depeșa. Colonelul o citi de două ori, apoi așteptă să-i fie pregătită cafeaua.

— Pe domnul căpitan Dunăreanu l-ai anunțat ?

— Nu, domnule colonel.

Spuse un „foarte bine“ insinuant, apoi continuă pe un ton ironic :

— Lăsați-l pe domnul căpitan să se odihnească.

Ograda nu știu ce să-i răspundă, dar colonelul nici nu aștepta asta : se adînci în cercetarea unei hărți de pe masă.

În încăpere se lăsă tăcere, nu se auzea decît în răstimpuri vocea răgușită a radiofonistului :

— ...Sînt *Rîndunica*... Sînt *Rîndunica*...

— Şi acum ce vrei să fac ? întrebă în cele din urmă Brătescu.

— Nu înţeleg, domnule colonel, răspunse Ograda, cu privirile aţintite asupra spirtierei.

— Ce nu-i de înţeles ? se răsti Brătescu şi se rezemă cu mîna bandajată de tăblia mesei. Ce vrei să fac ? Să mă duc să reocup localităţile căzute ?

— Dumneavoastră ştiţi mai bine ce aveţi de făcut.

— Ai dreptate. În primul rînd vreau să-mi beau cafeaua. Sper că ai pus şi cafea în surogat ?

— Da, domnule colonel.

Ce le-o fi venit nemţilor ca în plină retragere să ocupe trei sătuleţe cedate fără luptă ? Ceva nu era în regulă. Ca de obicei, în asemenea momente de derută colonelul purta discuţii adiacente, fără importanţă. Se întoarse spre radiofonist :

— Tu de unde eşti, Damiane ?

— Din Moreni, domnule colonel.

— Ca petrolist ai fi putut să fii mobilizat pe loc. Cum ai ajuns în prima linie ?

— M-am înrolat voluntar, domnule colonel.

— Foarte bine, Damiane. Se întoarse spre adjutant. Acesta spuse fără să fie întrebat :

— Eu sînt din Tecuci.

— Bravo ! Cheamă-l pe Dunăreanu.

DUNĂREANU LOCUIA ÎNTR-UN CORT acoperit cu crengi, în apropierea tranşeelor. Sosi cu ochii cîrpiţi, era neras şi mirosea a ţuică dospită.

— Am onoarea să vă salùt, domnule colonel. Sînteţi matinal astăzi. Ori aveţi insomnie ?

— Şi una şi alta. Dar acum am fost trezit din somn. Cred că azi aş fi fost în stare să dorm douăzeci şi patru de ore în şir. Dar eu n-am voie să dorm.

— Cine şi-a permis să vă trezească ? întrebă Dunăreanu fără a-şi ascunde zîmbetul.

— Nemţii.

— S-au obrăznicit, domnule colonel. Auzi sîsîitul spirtierei. Aruncă o privire într-acolo şi descoperî ibricul

cu cafea. Se întoarse spre adjutant : Şi dumneata, domnule locotenent, ce-i cu mărinimia asta ?

— Am ordin, se justifică Ograda.

— Înseamnă că totuşi s-a întîmplat ceva.

Brătescu nu cerea noaptea cafea decît dacă avea probleme, dacă era nervos sau era în impas. Şi atunci cînd îşi rupsese mîna în timpul bombardamentului, ceruse să i se dezgroape spirtiera.

Colonelul îi întinse depeşa lui Dunăreanu. Acesta îşi aruncă ochii pe ea, o parcurse, apoi o puse pe masă.

Colonelul privi lichidul negricios din ceaşcă, apoi brusc se întoarse spre Dunăreanu :

— Ştii de ce e importantă această ştire ?

— Bănuiesc. Ne încurcă în executarea planului „Bradul".

— Da. Nemţii s-au infiltrat exact unde voiam să închidem încercuirea. De aceea am fost anunţaţi. Ori trebuie să revizuim planul, ori dracu să-i ia ! Faceţi-mi legătura cu generalul Florescu.

Radiofonistul nu aşteptă alte indicaţii, schimbă buşoanele aparatului şi ridică vocea :

— Alo, sînt *Rîndunica*. Vreau poziţia trei. Sînt *Rîndunica*, vreau poziţia trei. Se întoarse spre Brătescu : Îndată, domnule colonel.

ÎN PRIMELE ZILE după ce preluase comanda regimentului, colonelul Nicolae Brătescu îşi petrecea timpul liber printre ostaşi. Nu rareori chiar în prima linie. Nu putea ţine pasul cu „pasul forţat", obosea repede : cele 20 de kilograme în plus îl făceau să transpire abundent, să i se înfunde urechile. Cu toate astea, deşi ar fi avut zeci de justificări, nu mai urmărea bătăliile pe hartă, ci chiar pe cîmpul de luptă. Se obişnuise cu şuieratul gloanţelor, cu pămîntul aruncat de obuze, cu uniforma udă. Nu de puţine ori participase la ocuparea unor poziţii întărite şi se mira că nu-l mai supăra izul acrişor al uniformelor transpirate, mirosul dulceag al sîngelui.

Regimentul lui se evidenţiase în repetate rînduri, era citat în ordinele de zi ale armatei.

La Racoşul de Sus participase pentru prima oară la lupte de stradă : inamicul se încăpăţîna să păstreze comuna cu orice preţ. Două companii nemţeşti, înarmate cu aruncătoare de flăcări, se cuibăriseră în clădirile cu etaj, orice traversare de stradă, orice încercare de înaintare era sortită eşecului. Pentru fiecare metru pătrat se vărsa sînge, soldaţii pîrjoliţi se zvîrcoleau sub porţi. În primul rînd trebuiau anihilate aruncătoarele de flăcări, dar pentru asta trebuia trecută strada. În clipa aceea un soldat aruncase o grenadă prin fereastra unde erau nemţii... După 36 de ore de lupte înverşunate, Racoşul de Sus fusese eliberat.

Atunci, pentru prima oară stătuse pe îndelete de vorbă cu generalul Florescu, care îl chemase la Divizie.

Discuţia dintre cei doi se urnise greu. Înfăţişarea colonelului îl tulbură pe general : cel din faţa lui i se părea mai degrabă un om cu care ar fi putut vorbi despre lucruri banale, cotidiene, dacă ştie să joace biliard; sau dacă are nepoţi...

— Am auzit multe despre dumneata. Cum a fost cu ocuparea primăriei din Racoşul de Sus ?

Generalul se aştepta la o descriere colorată, palpitantă.

— Ei, cum a fost ?

— Am început asaltul la două şi cinci, şi la şase şi zece am ocupat clădirea.

Dezamăgit, generalul îşi răsuci mustăţile. Relatarea colonelului era o copie fidelă a raportului înaintat.

— Şi ce efectiv ai avut ?

— Unsprezece oameni.

— Nu se poate.

— Vorbesc de efectivul care a luat cu asalt primăria.

— Şi cîţi au rămas ?

— Patru.

— A fost o misiune grea ?

— În parte. A fost mai greu ce nu era prevăzut în misiune.

— Ce anume ?

— Să apărăm clădirea. Asediul german a durat cam tot patru ore. Probabil aţi fost informat.

— Am fost. Se pare că ai nervi de oţel.

— Nu. Am oameni formidabili. Căpitanul Dunăreanu...

— Am auzit și despre el. Și am mai auzit că nu cunoști frica.

— Ba da, domnule general. Dar ca să nu mă gîndesc la ea îmi depăn amintiri. Asta cînd n-am ceva mai bun de făcut.

Generalul se întrebă ce fel de amintiri ar putea avea omul din fața lui. Preluă tonul colonelului :

— Și eu cînd am ceva foarte important de făcut număr. Uneori pînă la două mii. Îmi las capul în palme, închid ochii și număr. Am întrebat odată un matematician care e secretul faptului că, numărînd, te deconectezi total ? Ce crezi că mi-a răspuns ? Că cel mai perfect lucru din lume e șirul numerelor întregi. Și perfecțiunea, de exemplu natura, îți dă o stare de siguranță, de certitudine. Știind ordinea numerelor nu faci nici un efort mintal : dimpotrivă, numărînd te odihnești. Niciodată n-am luat o mare hotărîre fără să fi numărat. Dar eu îți țin teorii pitagoriene în loc să te aud vorbind. Dumneata ești colonel, dar mult timp n-ai fost combatant. N-ai avut experiența focului. Cum ai reușit ?

— Nu știu.

— Acest „nu știu", cred, e cel mai sincer răspuns. Pe vremea studenției mă îndrăgosteam de cîte o colegă. Uneori mă întrebam de ce tocmai de ea și nu de frumoasa grupei. Răspunsul era invariabil : nu știu. Și acum vreau să-ți spun de ce te-am chemat : războiul acesta poate dura încă mult. Mi s-a raportat că ești reumatic, că în orele de răgaz zaci. Cunosc aceste dureri : și eu am o mînă înțepenită cînd plouă. Mi s-a mai spus că faci exces de cafea și tutun. Nu e bine. Dar nu sînt chemat să te dădăcesc, vreau doar să-ți spun că armata are nevoie de un *comandant.*

ÎN ÎNCĂPEREA COLONELULUI se făcu liniște, nu se auzeau decît apelurile radiofonistului.

— Sînt *Rîndunica,* vreau poziția trei... Sînt *Rîndunica,* vreau poziția trei... Poziția trei ?... Trec pe recepție. Se întoarse spre Brătescu : Aveți legătura, domnule colonel.

— Sînt *Rîndunica*... cu domnul general Florescu... Da, aştept... După cîteva secunde se auziră zgomote în cască. Am onoarea, domnule general... Nici dumneavoastră n-aţi dormit... Am înţeles. Aţi numărat. Poate-i o metodă mai bună... Am înţeles. Îl trimit pe căpitanul Dunăreanu la dumneavoastră... Am onoarea... Da, sper să ne mai vedem...

VESTEA ATACULUI GERMAN în depresiunea Măhăceni îl ţinu treaz pînă dimineaţa : breşa se lărgea cu fiecare ceas, acţiunea nemţilor era o manevră neaşteptată, indicată. Nu putea fi declanşată decît de cineva care nu mai avea ce pierde, un disperat. Ceea ce era însă neclar şi-l îngrijora pe colonelul Brătescu erau informaţiile contradictorii şi imposibilitatea de a le verifica autenticitatea. Urmărind pe hartă, acţiunea militară germană ar fi avut un rezultat numai dacă ar fi luat amploare. În sinea lui prevăzuse acest atac, cînd nu trecuseră încă la întărirea noilor poziţii. De altfel, chiar şi pentru un civil era clar că depresiunea era singurul punct vulnerabil al frontului românesc. Raportase acest lucru statului-major al Diviziei, dar generalul Florescu îl asigurase că nemţii nu vor ataca :

— Doar nu sînt tîmpiţi ! — iar optimismul generalului îl molipsise şi pe el.

Cu toate astea, trimise cîţiva cercetaşi în depresiune, şi rapoartele lor zilnice deveniseră stereotipe, semnalînd acalmie. Era evident că orice atac german ar fi avut doar un succes vremelnic şi ar fi fost îngrozitor de costisitor. În cele din urmă se convinsese şi el că nemţii n-or să întreprindă o aventură, cu atît mai mult cu cît orice militar şi-ar fi dat seama, după mişcările trupelor române, că se pregăteşte o ofensivă de mari proporţii. Însăşi liniştea de pe front şi mişcările de trupe ar fi trebuit să le dea de bănuit. Atunci de ce au atacat totuşi ? Dacă scopul atacului ar fi fost lămurit, s-ar fi putut deduce şi următoarele manevre ale nemţilor. Dar cît de mult se frămîntă Brătescu, nu găsi acest scop, nu descoperi logica atacului.

îi cunoștea suficient de bine pe nemți : riscul era prea mare ca să nu aibă un scop precis. Cea mai plauzibilă presupunere era că voiau să salveze materialele de război depozitate în depresiune. Dar mai putea însemna ceva : și anume că pentru ei erau mai convenabile niște lupte periferice decît o bătălie decisivă, sau voiau pur și simplu să îngreuneze realizarea acțiunii de încercuire. Dar toate astea erau doar niște ipoteze formulate fără să fi avut la îndemînă datele esențiale.

Cu căpitanul Dunăreanu discutase toate variantele posibile : el era mai puțin alertat. Avea și mai multă experiență de front și un simț tactic înnăscut.

— E greu să ghicești intențiile șobolanului încolțit. Disperarea duce la reacții neprevăzute. Acțiunea din depresiune ar fi mult mai gravă dacă ar fi logică.

Dunăreanu stătea în picioare în fața mesei din adăpost, era gata de drum, dar nu schiță nici cel mai mic gest de grabă.

— Ești gata, domnule căpitan ?

— Da, domnule colonel.

— Dacă intervine ceva nou și crezi că e cazul să mă consulți, caută-mă. Dar nu văd ce ar putea să intervină. Succes !

— Mulțumesc, domnule colonel.

În fața adăpostului, mașina era gata de drum ; Ilie, șoferul, un oltean hîtru, îl aștepta cu portiera deschisă.

— Mergem la statul-major, îi spuse Dunăreanu.

— Știu, dădu din cap șoferul.

— De unde știi, mă Ilie ?

— Fusei la comenduire și-mi dădură un talon de liberă trecere.

— Da, da, am uitat.

Închise portiera după Dunăreanu, ocoli mașina și urcă la volan. Demarorul hîrîi de cîteva ori, apoi motorul începu să toarcă rotund. Ilie acceleră și mașina hurducăi pe lutul uscat, bătătorit. După ce trecură de primul cot, Ilie îl privi complice :

— Știu și fără talon. Toți știu, domnule căpitan. E adevărat că nemții porniră atacul cel mare ?

— Dar asta de unde o mai știi ?

Ilie îl privi cîş, cu tîmpla aplecată spre volan.

— Se vorbeşte.

— Şi de ce nu te-ai interesat de la ăia care vorbesc ?

— Aia-s soldaţi proşti.

Lui Dunăreanu îi făcea plăcere să stea de vorbă cu şoferul : avea gură slobodă, îi plăcea să trăncănească, prin el afla starea de spirit a ostaşilor. E drept, uneori Ilie devenea agasant, insista asupra unui subiect cu încăpăţînare ; îi plăcea să vorbească despre dumnezeu, dacă există sau nu, dacă îngerii se nasc din copii morţi sub un an sau se nasc direct îngeri.

— Da, Ilie, nemţii au pornit un atac. Nu ştiu dacă cel mare, dar l-au pornit.

Printre soldaţi se răspîndise zvonul că nemţii nu se vor lăsa bătuţi cu una cu două, că au rezerve, arme noi şi în curînd vor porni ofensiva cea mare.

Ilie îşi imagină o cruce, apoi se concentră asupra volanului. Terenul era accidentat, cu urme de explozii şi vehicule părăsite.

Statul-major era la vreo 11 kilometri de cantonamentul regimentelor, într-o pădure bătrînă de fag. Acum, frunzele prinseseră rugină, de departe pădurea aducea cu o paletă pe care s-au uscat culorile.

Ilie cunoştea bine drumul, mai fuseseră împreună de cîteva ori, ştia chiar şi o scurtătură, dar nu se folosea de ea pentru că era expusă tirului german. Iar Ilie era cel mai fricos şofer din tot regimentul şi nici măcar nu încerca să ascundă acest lucru. Îşi formulase chiar şi o mică filozofie, ca să se justifice faţă de camarazi :

— Patria are nevoie de şoferi pe front, nu de eroi. Aşa că mai bine să te fereşti, să te poţi aşeza şi mîine la volan, decît să reţii un pluton întreg să-ţi dea onorul cel de pe urmă. În loc de un glonte în burtă, mai bine îţi juleşti genunchii tîrîndu-te.

Pe alocuri se mai vedeau urmele luptelor din pădure : trunchiurile copacilor erau ronţăite de schije, de-a lungul potecilor văzură cîteva grenade neexplodate.

— Un brand de 16, arătă Ilie cu bărbia spre ceva strălucitor înfipt în frunzişul putrezit. Unguresc. Voia să demonstreze cunoştinţele lui despre armament. E de 16 ?

— Este, Ilie.

— Le recunosc ca pe pisicile de acasă. Ştiţi ce mă întreb eu ? Ăia care fabrică aceste branduri nu se gîndesc că ciocănind oţelul ciocănesc moartea ?

— Tu cînd culegi via te gîndeşti că oamenii se vor îmbăta, se vor înjura şi se vor bate ca chiorii ?

— E altceva un brand, domnule căpitan, şi cu totul altceva bobul de strugure.

— E acelaşi lucru, Ilie. Brandul omoară repede, vinul încet.

— Dar mai bine să mori beat decît sfîşiat.

— Folosind cuvîntul dacă, e uşor să alegi. Eu zic că cel mai bine e să mori în pat de bătrîneţe.

— Moartea nu-i bună nicicum, domnule căpitan. Dacă eşti bătrîn şi nu mai poţi face nimic devii o povară pe capul copiilor. E urît cînd copiii încep să-şi urască părinţii.

Frînă scurt, apoi ocoli un muşuroi.

— De ce mergem la statul-major, domnule căpitan ?

— Secret militar, Ilie.

— Eu nu-s militar ?

— Tu eşti şofer.

— Mergem să primim ordine în legătură cu atacul german ?

— Dacă ştii, de ce mai întrebi ?

Un timp Ilie conduse concentrat, apoi brusc se întoarse spre Dunăreanu :

— Vedeţi, arătă spre un loc, aici a murit Brateş.

Brateş, un sublocotenent tînăr, venise trimis pe front în urmă cu două săptămîni : era înalt, osos cu ochi mari, miraţi, ca ai unui licean. Se prezentase la unitate cu un geamantan maro, din carton presat, în care nu avea aproape nimic.

— De ce n-ai venit cu o servietă ? a întrebat cineva, şi Brateş i-a răspuns ruşinat :

— Să nu se creadă că nu am de nici unele. Asta e mama mea, arătă o poză în sepia, lipită pe un carton. Poza e făcută în urmă cu zece ani, dar ea nu s-a schimbat deloc.

Arătase poza tuturor camarazilor. O văzuse şi Dunăreanu.

— Vedeți, domnule căpitan, ridurile astea nu-s de bătrînețe. De muncă. O știu numai aplecată asupra mașinii de cusut...

În timpul liber, la popotă, nu vorbea decît despre ea :

— Toată viața a cusut cearșafuri să mă poată ține la școală.

Prima lui misiune fusese verificarea drumului de legătură cu statul-major. Voia cu tot dinadinsul să găsească un drum mai scurt. Plecase în recunoaștere cu doi soldați încercați, dar avusese ghinion. Călcase pe o mină rătăcită și cei doi însoțitori n-au avut de unde să-l adune.

— N-a rămas nimic din el. A urcat în ceruri cu trup cu tot. Băieții spun că a fost un om foarte de treabă. Fu ?

— Fu, Ilie.

— Auzii pe urmă că a fost avansat în grad post-mortem. A ajuns locotenent. Eu, domnule maior, chiar dacă mi s-ar promite că post-mortem m-ar face general de brigadă sau mareșal, prefer să rămîn șofer. Meserie bună, curată și, pentru că mașina valorează mai mult decît un om, nu prea mă trimit în foc. Este ?

— Este, Ilie.

Dunăreanu își aminti de Brateș : cînd i-au făcut inventarul lucrurilor rămase, printre altele au găsit și o scrisoare începută, adresată maicăi-sii. Pe pagina de caiet nu era decît un singur rînd : **Dragă mamă.** Au purtat în adăpostul lui Brătescu discuții prelungite dacă s-o expedieze sau nu. Pînă la urmă, Brătescu a hotărît să i se trimită scrisoarea. Ea, fără îndoială, își putea imagina ce i-ar fi scris fiul ei.

LUI ION DUNĂREANU, părinții îi hărăziseră o carieră sigură bănoasă, muncitor la fabrica de sticlă. Și taică-su lucrase acolo și bunicul său : amîndoi suflaseră baloane transparente, amîndoi înghițiseră aerul amestecat cu aburi de sulf, amîndoi își scuipaseră plămînii înainte de vreme. La angajare, medicul măsura capacitatea bojocilor în centimetri cubi, punea o parafă, și candidații deveneau sticlari.

Ion Dunăreanu se împăcase cu gîndul să modeleze sticla topită şi-şi imaginase chiar vazele de cristal împodobind casele celor înstăriţi, şi ar fi urmat tradiţia familiei dacă n-ar fi intervenit soarta. Soarta le bătu la uşă într-o duminică dimineaţă, în persoana unui dascăl.

— Am venit, domnule Dunăreanu, să discutăm despre fiul dumitale.

Bătrînul Dunăreanu, sfătos, cu faţa pergamentată de aburii de sulf, îl pofti să se aşeze :

— Iar a făcut Ion o trăsnaie la şcoală.

— Nu, domnule Dunăreanu.

— Atunci fii şi mai bine venit. Ţuică sau vin ?

— Nici una, nici alta, domnule Dunăreanu. Îmi feresc ficatul ca pe o bijuterie. A început să mă înţepe. Am auzit că vrei să dai băiatul la fabrica de sticlă. Băiatul ar putea să-şi folosească mai bine capul, de ce să lucreze cu plămînii ? Dă-l la liceu.

— De unde bani, domnule învăţător ?

— Te strîngi. Un an. Dacă învaţă bine, ia bursă. Mai pun şi eu o vorbă. Zău, merită...

Dascălul s-a ţinut de cuvînt, i-a dat o recomandare către un coleg din Tîrgu Mureş şi Ion Dunăreanu s-a pomenit în uniforma bleumarin cu epoleţi pe umăr.

În cel de-al doilea an a devenit bursier. În vacanţele mari, prietenii, ucenicii de la fabrica de sticlă îi pipăiau uniforma de liceu militar şi Ion i-a simţit străini. Îi despărţise oare uniforma ? Conversaţiile nu se mai legau ca altădată, descoperi că aveau alte preocupări. Pînă şi fetele îl priveau chiorîş.

Pentru el cărţile de istorie deveniseră un fel de biblie : privea ore întregi faţa uscată a lui Vlad Ţepeş, ochii lui scrutători şi se întreba la ce o fi gîndit domnitorul din Tîrgovişte cînd artistul i-a eternizat trăsăturile : vedea oare viitorul, sau îl frămîntau problemele mărunte de fiecare zi ? Omenia îl făcuse crud şi neîndurător, ori dorinţa unei linişti în ţară îi înăsprise trăsăturile ?...

A terminat liceul militar cu media maximă, şi în zadar îl visaseră părinţii contabil sau funcţionar la primărie, Ion Dunăreanu a urmat şcoala de ofiţeri.

Jurămîntul de sublocotenent l-a pronunţat la poligonul din Sinaia, în faţa regelui, înainte de termen : izbucnise războiul. Frontul l-a maturizat tot înainte de termen : nopţile nedormite i-au săpat riduri adînci în colţul buzelor, iar cearcănele de sub ochi i-au fost dăltuite de atacurile corp la corp. În tranşeele înzăpezite îşi aducea aminte de micile povestioare ale lui taică-su de pe frontul din Galiţia şi de la Solferino. „Împăratul, fiul meu, pe noi, românii, la fel ca pe sîrbi şi pe cehi, nu ne-a trimis pe front, ci la abator. Stăteam într-o pîlnie de obuz şi mă întrebam ce caut eu în Galiţa ? Eu ar fi trebuit să ridic arma pentru eliberarea Turzii şi omoram oameni la mii de kilometri de casă. De ce ? Pe fronturile străine am învăţat un singur lucru : să supravieţuiesc. M-am întors acasă pentru că mi-a fost dor de dealurile de la Buru."

Pe front, Ion Dunăreanu se obişnuise să trăiască fără bucurii : aritmetica inumană, un om valorează mai puţin decît doi oameni, îl speriase la început. Pe urmă, şi-a dat seama că în război predomină alte legi : numărul era o valoare concretă, personalitatea conta mai puţin. În tranşee descoperise şi el marea întrebare a lui taică-su, marea întrebare a soldaţilor : ce căutăm aici, în stepa asta bătută de vînturi şi ninsori ? Îşi pusese de sute de ori această întrebare şi-l apucase dorul de Buru.

Tot în tranşee auzise prima oară şi despre comunişti. Îi apreciase pentru un singur lucru : nu se împăcaseră cu ideea ţării ciuntite şi şi-ar fi dat viaţa pentru abolirea Dictatului fascist de la Viena. Ar fi vrut să-i cunoască, să se apropie de ei, dar nu i-a găsit. Erau peste tot şi nu-i aflai nicăieri.

Tresele obţinute pe cîmpul de luptă îi apăsau umerii, dar ele n-au ţesut un perete invizibil între el şi ostaşi. A trăit, a luptat, a mîncat alături de ei. Ostaşii l-au învăţat să se ferească de gloanţe, să nu mănînce conserve reci, să-şi înfăşoare ziare peste ciorapi. Nu frigul şi foamea, descoperise el, decimează soldaţii, ci delăsarea, apatia.

Şi mai descoperise un lucru foarte important şi anume că trebuia să lupte nu numai împotriva duşmanului, ci şi împotriva păduchilor. Dacă ar fi fost mai mare în grad ar fi insistat pentru *sfînta treime :* hrană, îmbrăcăminte şi

igienă. Soldatul care nu reușea să se ferească de păduchi nu era bun nici în tranșee. În loc să citească, omora păduchi. În loc să învețe să citească, omora păduchi. În loc să învețe cum să se ferească de gloanțe, omora păduchi.

Avansarea la gradul de locotenent se datora unei misiuni speciale dincolo de linia frontului: primise sarcina să salveze o uzină electrică. Cu patru cercetași se strecurase peste un cîmp minat, apoi deteriorasc instalația de minare a uzinei. Înaintarea trupelor românești întîrziase cu 24 de ore și fusese obligat să apere uzina. Nici n-ar fi avut altă soluție. Rămaseră în viață el și un cercetaș tînăr, un dobrogean mărunt cu fața tuciurie. Din ziua aceea fusese folosit numai pentru misiuni speciale. Un glonț rătăcit i-a străpuns coapsa și a fost internat într-un spital instalat într-o școală părăsită. Îl îngrijea Olea, o soră de prin partea locului luată prizonieră cu ocazia unei încercuiri.

Olea nu zîmbea, nu rîdea, nu-i puteai citi pe față nici măcar tristețea: era durdulie, cu pometi proeminenți, cu ochi albaștri, spălăciți. Cînd bolnavii dormeau, stătea la fereastră și privea ore întregi cîmpia ninsă. În zadar încercau cei în convalescență să-i caute sînii sub rubașcă. Olea se lăsa atrasă în capcană, apoi le răsucea mîinile. Avea brațe puternice, palmele bătătorite de muncă, trebuia să fii bărbat în toată regula s-o poți înghesui la podea.

— O să vă dezinfectez rana cu vătcă. O să vă doară.

— Aș fi preferat s-o beau.

Dezinfectarea l-a durut într-adevăr, „sora" nu era soră de specialitate, îl răsucise în pat de parcă ar fi fost întreg. Vorbea o germană destul de corectă.

— De unde știi nemțește?

— Tata a fost profesor de limbă și literatură germană. Un timp a predat și la Kiev. Seara cînta la vioară și noi, copiii, trebuia să-l ascultăm în liniște.

— Acum unde e?

— Nu știu.

După două săptămîni, Dunăreanu era convins că știe totul despre ea. Se plictisea în așternuturile nespălate, o ruga să-i povestească.

— Ce anume vă interesează, domnule locotenent?

— Despre tine, totul. Cum ai ajuns militar ? După cîte ştiu, ca studentă ai fi putut să fii scutită.

— Am şi fost.

— Atunci ?

— La un atac aerian am fugit în adăpost. Colegele mi-au spus că sînt fricoasă. M-am prezentat voluntar să le dovedesc contrariul.

— Acum ştiu totul despre tine.

— Nu ştiţi nimic.

— Ba da. Ai ochi albaştri, ai făcut un an de filologie şi te-ai prezentat voluntar, ai fost luată prizonieră şi acum eşti soră la un spital improvizat.

— Astea nu sînt decît date, domnule locotenent. Le port ca pe nişte haine, aşa cum îmi port şi numele.

Sora avea şi ceva sînge asiatic : ochii îi erau mari, migdalaţi.

Abia după ieşirea din spital şi-a dat seama că n-o cunoscuse îndeajuns. Sora Olea dispăruse într-o noapte fără lună.

DEŞI DUNĂREANU ERA SOCOTIT un ofiţer excelent, nu avea o înfăţişare războinică : uniforma curgea pe el, chipiul şi-l purta aiurea în vîrful capului şi din cauza asta aducea mai degrabă cu un portar de hotel sau cu un birjar decît cu un locotenent activ. Făcea parte dintre acei militari despre care se spunea că le place praful de puşcă. Şi pentru aşa ceva trebuie să te naşti, cum un om se naşte cu voce sau cu putinţa de a compune versuri. Dunăreanu se născuse pentru a fi militar : în cele mai grave situaţii nu-şi pierdea capul, ştia să se orienteze, ştia ce avea de făcut, nu putea fi luat prin surprindere. Cei din jurul lui îl apreciau pentru aceste calităţi, îl iubeau şi aveau încredere în el.

După ieşirea din spital, fiind în convalescenţă, fu trimis în ţară, dar n-avea stare să stea nemişcat. Îşi petrecea tot timpul la Cercul Militar, unde se împrieteni cu un maior ursuz. Singurul care în sala de mese rîdea şi spunea bancuri ostăşeşti de pe front era Dunăreanu. Maiorul îi atrăsese de cîteva ori atenţia că pe front oamenii mor,

că nu e cazul ca cei din București, care sînt în siguranță, să facă bancuri și să rîdă. Într-o zi, revoltat, Dunăreanu îl înfruntă :

— Dumneavoastră ați fost vreodată pe front, domnule maior ?

— Nu. Dar nu pentru că n-aș fi vrut să mă duc, ci pentru că am avut misiunea să rămîn aici.

— Deci n-ați fost ?

— Păcat. Acolo ați fi învățat să rîdeți.

— Să rîd pe front ?

— Bineînțeles.

— Și nu ți-a interzis nimeni să rîzi ?

— Ba da. Un maior chirurg, după ce mi-a scos o schijă din coapsă. Mi-a spus : „Domnule locotenent, dacă nu te umflă rîsul și stai liniștit, s-ar putea să scapi.“ N-aveam voie să beau rom și să rîd.

— Și mă rog, ce putea să te facă să te umfle rîsul ?

— Te miri ce. Mi-aduc aminte, odată venise un sublocotenent la unitate. Aveam fixat un atac la ora cinci dimineața. La cinci fără cinci sublocotenentul umbla încă după săpun. Spunea că va face o notă informativă la Statul-major. Mai tîrziu am nimerit cu el într-o tranșee inamică. Trebuia să stăm nemișcați. De undeva, din apropiere rușii aruncau grenade. Moartea ne dădea tîrcoale așa cum ne dau tîrcoale fetele din Crucea de Piatră. Îl întreb : „La ce te gîndești, sublocotenentule ?“ Ce credeți că mi-a răspuns ? Că se gîndește la imbecilul acela de intendent care a lăsat unitatea fără săpun. Dar m-apuca rîsul chiar fără pricină. Rîdeam pentru că o gîză aluneca de pe un pai, rîdeam pentru că rîndunicilor nu le păsa de branduri, dar sînt convins că, dacă v-aș fi întîlnit pe dumneavoastră pe front, nu m-aș mai fi întors de acolo.

— De ce ?

— Pentru că aș fi murit de rîs.

Refăcut, Dunăreanu s-a întors la unitate și și-a reluat activitatea specială : restabilea legăturile telefonice bombardate de inamic, își petrecea nopțile între cele două tranșee : în „țara nimănui“. I se dusese vestea : pe front, agenția de știri orală, de la ostaș, crease legende. Fusese propus la o nouă avansare și peste noapte se pomeni căpitan.

Aflase printre primii despre evenimentele de la 23 August. A ajuns sub comanda colonelului Brătescu în seara zilei de 29 august și a avut ca primă misiune să treacă hotarele impuse de Hitler. Începuse să simtă că arta războiului nu mai era supraviețuirea, ci victoria. Victoria cu orice preț. Anii de front îl aspriseră. Ura împotriva cotropitorilor nu era o ură teoretică, ci una concretă, pătimașă, venită de undeva din adîncurile rărunchilor. De comandantul său îl lega o admirație ciudată : calmul lui Brătescu, cunoștințele lui tactice, un simț nemaiîntîlnit de a prevedea mișcările dușmanului erau fără îndoială calități ostășești. Și un militar nu se putea să nu admire un astfel de militar. Ar fi vrut să lupte alături de el pînă la sfîrșit sau măcar pînă își vor spăla picioarele în Tisa. Ceea ce îl nemulțumea era faptul că nu știe nimic despre acest om. Din cauza asta se codi să-i povestească viața lui, puținele amintiri adunate în cei 28 de ani. Cînd colonelul încerca să-l descoase, îi răspundea în bobote, scurt, strict la întrebare : „Pînă la șase ani am copilărit, apoi am urmat școala și am fost trimis pe front." Nu-i pomenise nimic despre serile petrecute alături de Lucia, de ochii ei..., dar ce culoare aveau ochii Lucicăi ? Nu se întîlneau decît seara, la lumina felinarelor chioare, pe malul Dîmboviței și în parcul din jurul Școlii Superioare de Război.

•

ÎN APROPIEREA unui luminiș, mașina se opri în fața unei bariere militare și un subofițer cu banderolă la braț le verifică actele.

Subofițerul, un ardelean înalt, osos, cu față de cal, îl cercetă îndelung pe Dunăreanu, apoi, după ce-i buchisi numele de pe talon, îi zîmbi larg :

— Sînteți așteptat, domnule căpitan.

— Vă mulțumesc.

Ilie porni motorul și mașina urmă un drum săpat adînc în pămînt. Părea că înaintează într-un tunel neacoperit. Dunăreanu era familiarizat cu aceste locuri : participase la mai multe consfătuiri, se împrietenise cu șeful pazei, locotenentul Bogdan.

Statul-major era într-un fel de piaţetă dreptunghiulară, împrejmuită cu tranşee, cu garduri de răchită împletită, mascată deasupra de o plasă presărată cu frunze. Un astfel de stabiliment era greu de depistat chiar şi de avioanele de recunoaştere.

Maşina se opri în faţa unei intrări pe care o mînă neîndemînatică desenase o cruce roşie. Dar chiar şi fără această indicaţie concretă, oricine şi-ar fi putut da seama că se află în faţa unui punct sanitar. Peste tot, prin apropiere, erau risipiţi răniţi : unii erau deja bandajaţi, alţii îşi aşteptau rîndul în faţa uşii. Din cauza sîngelui, unul dintre ei părea că poartă uniformă roşie. Era un ostaş mărunt, cu faţa obosită, galbenă. Ilie întoarse capul în altă parte.

— Ăştia au fost în recunoaştere, spuse, dar căpitanul Dunăreanu nu-l învrednici cu vreun răspuns.

Locotenentul Bogdan le ieşi în întîmpinare.

— Am onoarea, domnule căpitan.

În spatele lor, doi sanitari transportau pe o targă un rănit bandajat proaspăt din cap pînă în picioare. În bătaia soarelui părea un om de zăpadă. Îşi agita braţele spre locotenentul Bogdan.

— Domnule locotenent !... Domnule locotenent !...

Bogdan se întoarse spre el, dar, înainte ca rănitul să-i fi putut spune ceva, unul dintre sanitari îi dădu lămuriri :

— Nu-l ascultaţi, domnule locotenent, e nebun ! Vrea să fumeze. Îi dă moartea tîrcoale şi el vrea să fumeze.

— Nebun eşti tu ! hîrîi bandajatul şi se congestionă la faţă. Abia îşi trăgea sufletul. Uitaţi-vă, domnule locotenent, ce au făcut ăştia din mine ! O paiaţă ! Şi acum mi-e dor de o ţigară, ca de mama, şi ăştia nu vor să-mi dea.

— O să-ţi dea, încercă să-l liniştească Bogdan. Te duc la infirmerie şi-ţi dau.

— Nu-mi dau... Îi ştiu eu pe ăştia. Sînt nişte pungaşi. Uitaţi-vă la ăsta, arătă spre unul dintre sanitari. Numai după moacă i-aş da cinci ani, şi aş fi socotit un judecător indulgent. Şi apoi, nici nu mă transportă la infirmerie, acolo nu mai sînt locuri. Mă duc la magazie, unde sînt

depozitați cei care au murit azi-noapte. Ordonați să-mi dea o țigară.

— Dați-i o țigară ! porunci încruntat Bogdan.

— N-are voie să fumeze, domnule locotenent ! se împotrivi sanitarul. Are patru gloanțe în burtă.

Bogdan se gîndi o clipă, apoi decise brusc :

— Ce credeți despre el, că e circar ? Că trage fumul în burtă ?

— Vedeți mă, proștilor, că nu vă pricepeți la medicină ? ! Asta le-am spus și eu : ce legătură au gloanțele cu nicotina ?

Sanitarul răsuci o țigară groasă cît un deget și o vîrî în gura rănitului.

— Na, fumează și crapă ! Că asta vrei tu, să crăpi !

Bogdan le întoarse spatele și-l luă pe Dunăreanu de braț.

— Pentru dumneavoastră am trabuc. Îi întinse un mic pachețel.

Dunăreanu despături hîrtia și dădu peste trei țigări de foi, groase, strînse la mijloc cu cîte o banderolă aurie.

— Citiți inscripția de pe ea.

Dunăreanu citi cu voce tare :

— *Ritmeester.* Ridică privirile : Vă merge bine vouă aici, la statul-major. Fumați trabuc din Olanda.

— Dacă avem relații, zîmbi locotenentul. E captură de război. Și cum nu aveți nici un glonte în burtă o să vă pice chiar bine.

Dunăreanu îndesă țigările de foi în buzunarul de sus al vestonului de parcă ar fi fost stilouri.

— Spune-mi, Tiberiu, generalul e supărat ?

— Din cauza atacului ?

— Da.

— Da, e supărat. Dar el e supărat tot timpul. Mai ales cînd nu doarme. Și noaptea asta a dormit puțin.

— Nici comandantul meu n-a dormit. Ai să vezi, pînă la sfîrșitul războiului n-o să putem dormi nici noi.

— Asta e singurul lucru de care nu mă tem.

Dunăreanu arătă cu capul spre răniții rezemați de gardul de răchită.

— Ce s-a întîmplat ? În sectorul nostru, după atacul de azi-noapte e liniște ca în mormînt.

— Și în restul sectorului e liniște. Dar generalul a trimis cîțiva cercetași în depresiune și nu s-au întors decît ăștia. Și uite în ce hal ! Hai, generalul stă ca pe ghimpi.

Porniră spre adăpost. La intrare, o santinelă, un ostaș cu păr cîrlionțat și nas lung, căzut peste buza de sus, își ținea fața la soare. Pe obrazul stîng avea o cicatrice lungă pînă la bărbie. Cînd ajunseră la un pas de el, tresări și salută respectuos. În loc de salut, Dunăreanu îl întrebă :

— Ți-a scris fratele ?

Santinela luptase sub comanda lui la Sfîntu Gheorghe. Răspunse scurt, cu reproș, ca și cum Dunăreanu ar fi fost vinovat că fratele nu-i scria :

— Nu, domnule căpitan.

— O să-ți scrie mîine, poimîine.

Santinela aștepta scrisoarea de opt luni. Frate-su fusese văzut ultima oară la Odessa. Văzînd că Dunăreanu e dispus să-l asculte, adăugă :

— Cred că a murit, domnule căpitan.

— Vorbești prostii ! Doar nu-i prost să moară la douăzeci și cinci de ani.

— Parcă moartea te întreabă cînd te-ai născut. Ieri a murit în sat un copil de cinci ani. A călcat într-un cui ruginit. Cine și-ar fi imaginat că moartea e ascunsă într-un vîrf de cui ?

Resemnat deschise ușa adăpostului.

— Poftiți.

Dunăreanu își bătu regulamentar călcîiele ; generalul Florescu se ridică de la masă, îi întinse mîna osoasă și-l privi lung, cu ochii lui roșii de nesomn.

— Bine ai venit, domnule căpitan. În ochi îi apăru o undă de invidie. Îl mai cercetă o dată și adăugă : Tot tînăr și frumos, domnule căpitan. Și parcă din ce în ce mai tînăr.

— Mă străduiesc, domnule general.

— Ce n-aș da să mă pot strădui și eu, răspunse generalul cu întîrziere. Luați loc.

Dunăreanu aşteptă să se aşeze generalul, pe urmă îşi căută şi el un scaun. Aşa cum se aştepta, masa era goală, curată. Dunăreanu nu-şi aducea aminte să fi văzut vreodată un petic de hîrtie pe masa lui. Ori avea oroare de hîrtii, ori le ascundea prin dosare. Varianta a doua era imposibilă : circula o anecdotă pe seama lui că, pe vremuri, cînd lucra încă la Bucureşti, a bătut în cuie sertarele unui subaltern, spunîndu-i că orice hîrtie pusă în sertar sau dosar e primul pas spre birocratizare. Hîrtiile dacă nu pot fi rezolvate pe loc, trebuie trimise organelor competente sau persoanelor care pot lua o hotărîre.

Dunăreanu îl cunoştea pe general nu numai din anecdote : ştia că-i place să flecărească înainte de a începe o discuţie mai importantă. De numărat a numărat încă înainte de a fi sosit el. Îi veni în ajutor :

— Colonelul Brătescu vă trimite salutări şi multă sănătate. Vă mulţumeşte pentru aspirinele acelea Bayer. Cred că l-au ajutat.

— Îmi pare bine.

Privi un timp în gol, apoi ridică privirile spre Dunăreanu :

— Cum a primit ştirea domnul colonel Brătescu ?

— A spus că nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva din partea nemţilor.

— Mărturisesc, nici eu. Am crezut că se bucură că-i lăsăm în pace.

— Sînteţi un optimist, domnule general.

— Incurabil. La Saint-Cyr am avut un profesor de strategie, un bătrînel cu barbişon alb. Toamna cînd îmbrăca mantaua, mirosea a naftalină. Dar cred că nu numai mantaua, ci şi el mirosea a naftalină. Nu-l luam în serios, îl imitam şi spuneam în glumă că de la el învăţam să pierdem războaiele. Mult mai tîrziu mi-am dat seama că nu era aşa. Nu ştiu dacă mi-a rămas ceva în minte despre manevrele lui, calculate cu înaintări şi retrageri elastice. Dar ţin minte o frază rostită de el în timpul unei lecţii : „Cînd un comandant nu mai e optimist, trebuie schimbat. Cînd o armată îşi pierde optimismul, e o armată înfrîntă. Optimismul la un militar înseamnă încrederea nestrămutată în victorie.“ Dar nu despre asta vorbeam. Ce spune Brătescu despre atac ?

— Spune că acțiunea seamănă mai mult cu o aventură hortistă. Orgolioși cum sînt, ei sînt capabili de greșeli și mai mari.

— Și ce a făcut ?

— Ca întotdeauna, a băut două cafele mari și a studiat hărțile.

O undă de bucurie lumină fața generalului.

— Vasăzică nici el n-a dormit.

Dunăreanu îl asculta foarte atent. Florescu continuă, cu un aer firesc :

— Vedeți, deși sîntem în secolul douăzeci, în desfășurarea războaielor nu s-au schimbat decît armele și tactica. O adevărată modernizare sau, mai bine zis, o adevărată socializare a războiului ar fi trebuit să aducă după sine și respectarea orelor de somn. În fond, marile cuceriri ca focul, roata au dus inevitabil la îmbunătățirea condițiilor de viață, implicit deci, la respectarea orelor de muncă și odihnă. Pentru asta au fost inventate. Pe plan social războiul a rămas tot absurd. Cred că în comunism, după cum mi-l imaginez eu, un tîmplar va fi totdeauna mai apreciat decît un militar. Dar acum, din păcate, sîntem la modă. Și, atîta timp cît vom fi la modă, e prost. O clipă trase cu urechea la zgomotele de afară, pe urmă continuă : Spuneam, e prost că sîntem la modă. Acum, un militar mediocru valorează mai mult decît pirueta unei balerine, o figură de stil sau o arie din Rigoletto. Cînd eram copil mă jucam de-a războiul. Prin vecini am avut doi prieteni mai răsăriți și de obicei ei erau românii și eu turcul. Fugeam de ei, și cînd mă prindeau mă băteau. Oricît de mult îi rugam, niciodată n-au vrut să facă pe turcii. Tăcu o clipă și se întrebă : Dar ce voiam de fapt să spun cu asta ?

— Că sîntem la modă, domnule general, îi sări în ajutor locotenentul Bogdan.

— Nu, nu asta. Iertați-mă, cred că sînt puțin obosit. În cursul nopții nemții au continuat să se infiltreze în depresiune. Rostea cuvintele de parcă ar fi spus cine știe ce noutate. Se pare că au primit întăriri. Mîine sau poimîine vor lua contact cu aliniamentul nostru.

— Noi am luat toate măsurile, domnule general, spuse Dunăreanu cu voce scăzută.

— Presupun. Cu ce justifică Brătescu acest atac ? Ce crede, de ce au atacat nemții ?

— Încă n-a descoperit adevăratul motiv. Vreau să spun, logica acestui atac.

— Nici eu. Și ăsta e singurul lucru care mă neliniștește. Dacă i-am putea asculta pe cei trimiși la Buru, am ști despre ce e vorba. Dar de două zile postul nostru de acolo tace.

„Se pare, gîndi Dunăreanu, că atacul din depresiune are o importanță mult mai mare decît și-o imagina Brătescu". Așteptă ca generalul să continue :

— Faptul că trimișii noștri tac de două zile ne-a pus pe gînduri. Pesemne au fost lichidați. Trebuie să aflăm ce s-a întîmplat.

Tăcu. Își aprinse o țigară cu mușțiuc aurit și privi îngîndurat fumul cenușiu care se încolăcea spre tavan.

— N-am înțeles totul, spuse Dunăreanu cînd liniștea se prelungi peste măsură.

— Nici eu, răspunse generalul. Ceea ce ți-am spus sînt numai ipoteze. Cu două săptămîni în urmă am parașutat trei oameni în munții de lîngă Buru. Buru e la douăzeci de kilometri de Turda. S-au instalat la cota 824. De acolo primeam informații. Sînt și niște civili refugiați la cotă sau, mă rog, țin legătura cu ei. Așteaptă instrucțiunile noastre. Dar nu mai avem contact cu ei. Asta e una. Vă este clar ?

— Da, domnule general.

— Ce ne-au transmis ei : nemții au adunat aproape toate forțele importante, mai ales cele mecanizate, în depresiune. Nu, ei nu vor să dezvolte ofensiva spre sud ori spre est. Ei vor să salveze materialul de război. Lîngă Buru e un viaduct. Singurul. Pe acolo vor să se retragă. Dacă totul se întîmplă așa, ne scapă aproape toate trupele lor din zonă. Dacă nu reușesc să se retragă, atunci încercuim forțe importante, ceea ce va permite să eliberăm și Clujul. Ni se deschide drumul spre Bihor.

— Cheia, după cîte am înțeles eu, e viaductul, spuse Dunăreanu.

— Da, Viaductul. După cîte am fost informat dumneata eşti din Turda.

— De lîngă Turda.

— Cunoşti împrejurimile ?

— Cu aproximaţie.

— Ţi-ar plăcea să revezi locurile natale ?

— În curînd o să le revăd.

— Am în vedere dacă înainte de „în curînd".

— Asta nu depinde de mine. Bănui că generalul vrea să-i facă o propunere. Depinde de comandantul meu.

— Pe el aş putea să-l lămuresc...

— Despre ce misiune e vorba ?

— Asta e singura replică care nu mi-a plăcut. Nu-mi plac curioşii. Vei afla. Nu vreau să dau ordin, mi-ar plăcea să te angajezi voluntar. Voluntarii îşi asumă singuri riscurile.

— Mi le asum.

— Atunci totul e în regulă. Te întorci la unitate şi-i raportezi lui Brătescu că am nevoie de dumneata.

Tuşi de cîteva ori, apoi continuă :

— Misiunea pentru care te-ai angajat voluntar nu este uşoară...

ÎN DRUM SPRE REGIMENT, şoferul, văzîndu-l pe Dunăreanu îngîndurat, nu îndrăzni să-i pună nici o întrebare, deşi curiozitatea îl rodea ca un vierme. Ar fi vrut să audă infirmarea faptului că nemţii au pornit atacul, dar nu ştia cum ar trebui formulată întrebarea. Abia după ce ieşiră din pădure se întoarse spre căpitan.

— Cît v-am aşteptat, am stat lîngă un soldat care trăgea să moară, spuse Ilie cutremurîndu-se şi se concentră asupra volanului.

— Mi-a cerut o ţigară. Se vedea pe el că-i părea rău că nu fumez. Era de undeva din Bihor. Mi se pare din Salonta.

— Nu trebuia să vorbeşti cu el. L-ai obosit...

— Eu n-am avut timp să scot nici un cuvînt. Eu l-aş fi întrebat de atacul nemţilor, dar nu m-a lăsat nici măcar să deschid gura. Ţinea neapărat să vorbească. Mi-a

spus şi strada unde locuieşte : Crişului 14. Mi-a spus că nimeresc uşor, casa e una dată cu var şi cu multă iederă. Ca şi cum m-ar fi bătut gîndul să mă duc la Salonta. Mi-a spus să nu-i spun lui maică-sa că a fost împuşcat în burtă. Mai bine să creadă că a dispărut. Cînd cineva aşteaptă foarte tare ceva, trăieşte mult. Măcar ea să trăiască mult, că a avut viaţă necăjită. Pe urmă a închis ochii, credeam că a adormit...

— Aşa-i viaţa, Ilie. Şi n-ar fi rău să-i notezi adresa. Cine ştie, poate ajungem şi pe la Salonta.

— Dacă aş nota adresele tuturor morţilor ar trebui să cumpăr zece caiete. Şi nu mi-ar servi la nîmic : cum să spun unei femei că fiul ei a putrezit în noroi ? Acum doi ani am scris o carte unui consătean în care anunţam că i-a murit fratele. Cînd m-am dus în permisie, mă privea de parcă eu l-aş fi omorît. Eu cred, domnule căpitan, că nu există dumnezeu. Dacă era, ar fi încheiat de mult pace între noi şi nemţi.

— Rîndul trecut mi-ai spus că există.

— Atunci aveam nevoie de el. Felcerul spunea că am icter.

— Şi ce-i cu asta ?

— Păi, pe front nu scapi dacă ai icter. Noi de două luni nu mîncăm decît conserve. Conservele-s mai rele decît brandurile. Mori sigur. Aveam nevoie de cineva căruia să mă rog ca felcerul să nu aibă dreptate. Pe urmă am aflat de ce mi-a spus că fac gălbenare. Să-i dau toate conservele lui. Are un dulap plin. Le vinde cu suprapreţ.

Soarele de septembrie, moleşit şi roz în căderea lui lentă, nu mai reuşea să străpungă coroanele copacilor : le poleia doar. Părea de un verde crud, primăvăratic.

COLONELUL BRĂTESCU ascultă relatarea căpitanului fără să-l întrerupă : privea doar fumul albăstrui al ţigării şi uneori scrumiera umplută pînă la refuz.

În adăpost era frig, pereţii de răchită musteau. Radiofonistul îşi pusese mantaua pe spate.

— Deci asta este, spuse după ce Dunăreanu puse punct informării.

— Da, domnule colonel, și se întrebă dacă acest „asta este" se referă la atacul german din depresiunea Măhăceni sau la noua lui misiune.

Așteptă ca Brătescu să continue, dar acesta se încăpățîna să privească scrumiera. Vocea lui Dunăreanu îl făcu să tresară.

— Cînd îmi ordonați să plec ?

— Ar fi trebuit să mă întrebi dacă sînt de acord. Tăcu o clipă, apoi adăugă : Sînt. Pentru că trebuie să fiu. În armată, Dunărene, prieteniile și despărțirile sînt scurte. E ca și cum ai renunța la o cravată, la o manta.

— Și prieteniile de ce sînt scurte ?

— Îți spun. De fapt pe front nici nu există prietenie. E doar o obișnuință. Te obișnuiești în marș să ai pe cineva în stînga ta. Ori pleacă, ori moare — e același lucru. Vine în stînga ta altcineva și cu timpul te obișnuiești și cu acesta. Cum te obișnuiești cu un chipiu. S-ar putea să nu ne mai vedem niciodată.

— Niciodată, domnule colonel, e un cuvînt foarte grav.

— În armată are o gravitate și mai mare.

— Și dacă totuși ne reîntîlnim ?

— Dunărene ! În război militarii sînt ca și cocorii : zboară fără busolă. Se duc acolo unde e nevoie de ei. Acum ai primit o misiune în spatele trupelor inamice. De un singur lucru îmi pare rău : mi-am imaginat că vom ajunge împreună la Tisa, că ne vom așeza pe mal și ne vom spăla picioarele. Bănuiesc că nu mă crezi sentimental, dar asta este. Te duci pe jos pînă la Divizie. Benzină avem puțină.

— Domnule colonel, dacă tot ne despărțim, acordați-mi cinci minute o discuție ca între doi civili.

— Poate mi-ar fi plăcut și mie o discuție ca asta. Dar eu nu știu cum discută civilii. Eu n-am fost niciodată civil. Și tata a fost ofițer. Primele mele amintiri, de cînd am deschis ochii, sînt uniformele lui, cizmele lui lustruite, chipiul cu fireturi de aur. M-au educat cazon ca să mă obișnuiesc cu frigul, cu foamea, deși eram înstăriți. Numai servitoarea îmi dădea dulceață pe ascuns. Cînd eram mic și prost o iubeam mai mult decît pe mama. Pe urmă au urmat liceul militar, școala de ofițeri. După

ce am fost pus deoparte de mareşal, mi-am comandat un costum civil : eram caraghios în stofa aceea cadrilată, aveam senzaţia că oamenii mă arată cu degetul.

— Era doar o senzaţie, domnule colonel.

— Nu era. Era adevărul pur. Călcam în haine civile ca un militar, cu pas apăsat, dacă nu cadenţat. Uneori, în faţa unei cunoştinţe luam poziţia de drepţi şi vedeam înflorind zîmbetul pe faţa celuilalt. Ce ţi-aş putea spune dumitale ca civil ? Să-mi scrii vederi ? Nu, Dunărene. Eu n-am avut timp să fiu civil.

— Îmi permiteţi să vă pun o întrebare ?

— Te rog.

— De ce nu v-aţi însurat ?

— Am fost. Am cunoscut-o la un bal. Avea păr blond şi faţa albă ca marmura. Cînd i-am cerut mîna mi-a mărturisit că s-a îndrăgostit de mine datorită scrisorilor. Erau stupide şi păreau ordine de zi. Le-am găsit la opt ani după moartea ei. Una într-adevăr era stupidă. Suna cam aşa : 1. Te iubesc. 2. Mi-e dor de tine. 3. ...Nici nu-mi amintesc ce a fost punctul trei... Drum bun, Dunărene...

A DOUA ZI, LA PRIMA ORĂ Ion Dunăreanu se prezentă la Divizie, dar generalul Florescu nu avu timp să-l primească. Era prins în stabilirea măsurilor care trebuiau luate împotriva atacului din depresiune. Îi lăsase doar vorbă să aştepte. Locotenentul Bogdan îl duse într-un dormitor fără ferestre, întunecat şi ziua şi noaptea.

— Şi cît crezi că va trebui să aştept ?

— Nu ştiu. În orice caz pînă se forţează Mureşul. Generalul vrea o acţiune de amploare. Nemţii au atacat, noi forţăm rîul, răspundem la atacul lor şi pregătim încercuirea. Dacă stăm liniştiţi, intră ei în panică.

— Mă rog, voi la statul-major cunoaşteţi mai bine situaţia. Sper să nu mă plictisesc aşteptînd.

— Dacă te plictiseşti, du-te la popotă. E un fel de club acolo.

— Şi ce se face la club ?

— Bem apă minerală. Doar sîntem în regiune.

— Dar voi duceţi o viaţă mondenă.

— Nu e mondenă, dar e ceva. Poţi juca şeptic cu cărţi ungureşti.

— Pe ce ?

— Pe ţigări.

— Prefer să mă culc.

ÎN ADĂPOSTUL GENERALULUI FLORESCU mai erau doi ofiţeri : colonelul Crăciun, slab, osos, cu părul lins, alb complet : albise într-o singură noapte într-un adăpost din Sfîntu Gheorghe. Celălalt, maiorul Pascu, mai în vîrstă, gras, dar foarte vioi, stătea rezemat de peretele unde atîrnau hărţile şi clipea des ca şi cum l-ar fi deranjat fumul de ţigară. Generalul părea obosit ; în bătaia becului din tavan părul lui alb scînteia. Situaţia fusese analizată, trebuiau să urmeze concluziile, dar generalul amîna cuvîntul final sperînd tot timpul să se ivească o ipoteză nouă. Îşi freca ochii, înroşiţi de nesomn, cu podul palmei.

— Cred, spuse într-un tîrziu — şi colonelul Crăciun stinse ţigara, să sublinieze prin acest gest că e foarte atent — cred, repetă primul cuvînt generalul, că propunerea domnului colonel e cea mai onorabilă. Rîul trebuie forţat în apropierea cotiturii. Ce efectiv avem acolo ?

Pascu se dezlipi de hărţi şi spuse ca pe o noutate, deşi cifra efectivului fusese discutată de mai multe ori :

— Vreo două sute de oameni.

— Trebuie să recunoaştem că sînt foarte puţini, mormăi generalul.

— Dar sînt oameni încercaţi.

Nici argumentul acesta nu era nou.

Generalul îşi împleti degetele, rezemîndu-şi coatele pe tăblia mesei. Se vedea pe el că era sleit.

— Chiar dacă sînt încercaţi, sînt puţini. Se întoarse spre colonel : Regimentul dumitale n-ar putea da un ajutor ?

Colonelul Crăciun clătină din cap.

— Nu, domnule general. Eu am un front de patru kilometri.

Generalul se aştepta la acest răspuns. Îşi privi unghiile de la mîna stîngă.

— Cine comandă acum batalionul de asalt ?

— Locotenentul David, răspunse repede maiorul Pascu. El asigură comanda de cînd Petrescu...

— Da, da, mi-l amintesc pe David. Omul care face minuni. Poate n-ar fi fost rău să-l fi convocat şi pe el...

— L-am convocat, domnule general, spuse maiorul şi căută privirile lui Florescu. Acesta însă era preocupat cu cercetarea unghiilor. Mi-am permis această iniţiativă.

— Foarte bine. Chemaţi-l aici.

Maiorul Pascu se duse la uşă, o deschise larg, căută pe cineva din ochi, apoi lăsă să treacă în faţa lui un locotenent tînăr, blond, cu priviri mirate. Neavînd chipiu, locotenentul îşi bătu doar călcîiele :

— Ordonaţi, domnule general !

Generalul Florescu se ridică în picioare şi-l măsură din priviri.

— Dumneata eşti în zona 211 ?

— Da, domnule general.

— Şi ai un efectiv de două sute de oameni ?

— Două sute şaptesprezece, domnule general.

— Bănuieşti de ce te-am chemat ?

Generalul avu impresia că locotenentul din faţa lui nu clipise niciodată.

— Da, domnule general. Dar cu două sute şaptesprezece oameni nu putem forţa rîul. Malul nostru e întins ca o plăcintă. Orice mişcare e văzută de pe malul celălalt. Şi nu cunoaştem nici adîncimea apei. După ploile din ultimele zile, Mureşul aduce cu un rîu de munte. Şi fără cunoaşterea adîncimii apei nu ştim dacă putem folosi bărcile.

— De ce nu verificaţi adîncimea apei ?

— Nopţile sînt cu lună şi nemţii supraveghează rîul. Singurul loc nimerit ar fi lîngă cotitura de la cele trei sălcii. Dar asta din păcate o ştiu şi nemţii. Cei din avanposturile lor acolo şi-au amenajat poziţia.

— Înseamnă că nu se poate face nimic ?

— Nu, domnule general. Dacă aş avea cinci sute sau măcar patru sute de oameni aş putea încerca. Aş avea o şansă. Aşa însă... Iar fără artilerie...

Generalul își lăsă privirile în pămînt. Cu umerii încovoiați părea și mai obosit.

— Ați analizat toate posibilitățile ?

— Noi credem că da. Eșalonul superior și-a însușit punctul nostru de vedere.

Generalul își îndreptă umerii și-și drese vocea :

— Mulțumesc, domnule locotenent. Poți să te întorci la unitate.

Locotenentul David își bătu călcîiele, rosti „să trăiți, domnule general" și ieși din încăpere. După scîrțîitul ușii se făcu o liniște apăsătoare, nu se auzea decît vocea radiofonistului.

— Aici poziția trei... Sînt pe recepție. Poziția trei, sînt pe recepție...

Generalul se așează la masă, căută o țigară mai îndesată, o pipăi cu degetele și o aprinse. Maiorul Pascu aștepta să tragă primul fum.

— Domnule general, locotenentul David e ofițer de carieră și e un bun militar. Ce v-a spus, a spus-o cu toată răspunderea.

— Nu mă îndoiesc nici o clipă.

— Înseamnă că renunțăm la capul de pod, spuse colonelul cu voce stinsă.

Îi păru rău că pierduse atît de mult timp cu discutarea acestui lucru.

Generalul mai trase un fum și începu să tușească.

— Nu putem renunța.

— Și atunci ? întrebă mirat maiorul.

În încăpere se lăsă din nou o tăcere apăsătoare.

— Atunci, întîrzie generalul cu răspunsul, pentru că nu avem oameni, ne-ar trebui unul singur. Unul care să-și asume răspunderea și riscul. Tuși din nou. Ce ziceți de căpitanul Dunăreanu ?

— Dacă e același Dunăreanu pe care îl cunosc și eu, ați făcut o alegere bună, spuse colonelul Crăciun.

— E din regimentul lui Brătescu. Înalt, negricios...

— Îl știu, îl recunoscu după descriere colonelul. În timpul luptelor de la Sfîntu Gheorghe mi-a salvat viața.

Fără să vrea își mîngîie părul cărunt.

Pascu, care era mai în temă, clătină nemulțumit din cap.

— În locul dumneavoastră, domnule general, nu m-aș pripi. Acțiunea „Viaduct" e mult mai importantă decît capul de pod.

Generalul tuși din nou, apoi își drese vocea.

— Nu cred că există o ordine a importanțelor. Viaductul și capul de pod sînt interdependente. Unul fără celălalt nu valorează nimic.

Pascu nu se lăsă convins atît de ușor :

— După cîte mi-ați spus, domnule general, Dunăreanu e din partea locului. Și ăsta e un atu foarte important pentru a se ocupa numai de viaduct. Cred că locotenentul David se va descurca pînă la urmă cu capul de pod.

Generalul își privi din nou unghiile.

— Dacă un ofițer e convins că acțiunea pe care o duce e sortită eșecului, nici un ordin nu-i poate schimba vederile. Dumneata ai subliniat că e ofițer de carieră și militar bun. Sînt convins că va executa ordinul, dar în clipa în care nu crezi în izbîndă, nu ai nici o șansă.

— Și atunci de ce să-l sacrificăm pe Dunăreanu ? insistă Pascu.

— Nu vreau să sacrific pe nimeni, ridică generalul vocea și-l măsură pe Pascu din priviri. Mi-e teamă că degeaba am lucrat atît de mulți ani împreună, domnule maior. Cu acțiunea capului de pod, vreau să-l verific pe Dunăreanu. Dacă nu este în stare să rezolve situația de aici, înseamnă că pentru acțiunea „Viaduct" trebuie să caut un alt om.

Maiorul Pascu se simți jignit, dar nu convins. Cu toate astea renunță să schimbe hotărîrea generalului. Împrăștie fumul din fața obrazului și spuse cu voce scăzută.

— Numai să nu rămînem descoperiți pentru acțiunea „Viaduct". Asta am încercat să argumentez, domnule general.

— Și eu sper să nu rămînem descoperiți. Întocmiți documentele necesare pentru a propune să i se dea căpitanului Dunăreanu comanda batalionului.

— Și locotenentului David ? întrebă îngrijorat Pascu.

— Să fie la dispoziția lui. Am terminat, domnilor...

CULCAT PE UN PRICI, căpitanul Ion Dunăreanu se obișnuise cu întunericul din dormitor. Începu să distingă paturile suprapuse, chiar și becul stins care atîrna din tavan, și hotărî să se descurce în încăpere fără lumină. De undeva, de departe se auzeau, înfundate, bubuituri de tun. Acest zgomot surd al războiului, în acești patru ani de front, i se imprimase în creier și-i simțea chiar nevoia ca de apă sau aer. Numai cînd tăceau armele era îngrijorat : atunci însemna că se întîmplă ceva, se caută noi ținte, se efectuează schimbări de poziții. Oare se va putea obișnui vreodată cu liniștea ?

Plictisit de inactivitate, gîndurile îi zburau aiurea la strada cotită din marginea Turzii, botezată *Unirii,* la casa cu țiglă roșie durată de bunicul său. De craca unui prun bătrîn era montat un leagăn cu lanț ruginit. Din cauza frecării, craca se uscase atîrnînd ca o mînă moartă, și mulți ani s-a simțit vinovat pentru ciuntirea pomului. Oare mai există leagănul ? Dar prunul ?

Se auziră bătăi în ușă, spuse repede un „intră", dar rămase întins pe prici cu brațele sub ceafă.

Ușa se deschise încet inundînd peretele opus cu o dîră albă, orbitoare. În prag îl recunoscu pe locotenentul Bogdan.

— Vă deranjez, domnule căpitan.

— Nici nu-ți dai seama ce mult doream să fiu deranjat. Poți să-mi spui ce vîrstă ating prunii ?

— Nu înțeleg, se bîlbîi locotenentul.

— Și nu e o întrebare încuietoare. Un stejar trăiește cîteva sute de ani, un nuc o sută cincizeci. Nu știu vîrsta prunului.

— Vă mărturisesc, nici eu, se scuză locotenentul. La botanică am avut totdeauna note slabe.

— Îți aduci aminte, Bogdane, se ridică Dunăreanu de pe prici, odată, în timpul unui atac aerian am mai discutat notele din școală.

— Am vorbit ca să uităm de bombardament.

— Nu. Sau, în orice caz, pe mine subiectul m-a pasionat. Cînd eram mic am încercat să-mi imaginez cum îmi vor folosi în viață cele învățate la școală. Îmi închipuiam naiv că vrînd să mă angajez, patronul o să mă întrebe

dacă porcul e mamifer, dacă știu să extrag rădăcina pătrată, dacă știu să înșir copacii din categoria foioaselor. Mult mai tîrziu mi-am dat seama că școala e doar un exercițiu de educare sau, mai bine zis, de folosire a minții. E un fel de continuare a educației pe care o primești acasă, să înveți să umbli, să-ți ștergi nasul, să te speli sau să spui sărut mîna. Iartă-mă, ai venit să mă deranjezi că nu ai ce face, sau mă „deranjezi" oficial ?

— Oficial.

— Deranjează-mă.

— Am venit să vă transmit ordinul domnului general : peste două ore trebuie să vă prezentați la Biroul Operații. Iar acum, neoficial : Vă duceți în zona 211 și preluați comanda unui batalion de asalt...

— Și trec tot batalionul în spatele frontului german ?

— Nu, zîmbi locotenentul. Aveți o misiune mult mai mică. Batalionul despre care vorbim va participa la forțarea Mureșului. Este neapărată nevoie de un cap de pod pe malul drept al rîului.

Dunăreanu se întinse să-și dezmorțească oasele.

— Ieri, domnul general mi-a vorbit de un alt obiectiv...

— Acțiunea aceea va începe, probabil, săptămîna viitoare.

— Și generalul s-a gîndit să nu mă plictisesc.

— Exact. Forțarea rîului e o treabă foarte complicată. Mai ales că va trebui să preluați comanda unui batalion pe care nu-l cunoașteți: Probabil, cel care a asigurat pînă acum comanda, locotenentul David, n-o să vă primească cu brațele deschise.

— Sînt convins.

— Mie personal, scăzu locotenentul Bogdan vocea, mi-ar plăcea dacă ați colabora. Locotenentul David are multă experiență.

— Atunci nu sînt de prisos ?

— În condiții normale ați fi. Dar acum nu avem timp prea mult la dispoziție, iar trecerea rîului trebuie rezolvată rapid.

— Și David ăsta ce spune ?

— Că nu se poate. Că are prea puțini oameni. Că lipsește sprijinul artileriei.

— Mda, mormăi Dunăreanu și căscă zgomotos.
— Ce înseamnă acest „mda“ ? întrebă Bogdan.
Dar Dunăreanu nu-i răspunse.

CĂPITANUL ION DUNĂREANU apăru la zăvoiul de sălcii încă înainte de apusul soarelui. În aceeași seară urma să fie prezentat comandanților de subunități din batalionul ce i se încredințase, dar el ținea foarte mult să aibă un prim contact „neoficial“ cu cei pe care urma să-i comande. Venise fără însoțitor, pe baza unei descrieri verbale a terenului. Se auzi somat :

— Staaai !

Dunăreanu se opri și încercă să-și imagineze după voce fața santinelei : era convins că e un rezervist. Glasul sunase hodorogit, fără forță.

Într-adevăr, de după un copac apăru un ostaș mustăcios cu un muc de țigară lipit de colțul buzelor. Mucul nu mai ardea de mult, dar el îl ținea între buze probabil din cauza izului : oricum, mirosea a tutun. Rezervistul îl măsură din priviri, apoi clipi des și începu să zîmbească :

— Vreți să-mi spuneți parola ?

— Mureș.

Santinela își puse arma pe umăr.

— Și ce căutați pe aici, domnule căpitan ?

— Am venit în plimbare.

— Nu v-ați ales bine traseul. Pe aici gloanțele zumzăie ca albinele. Pentru preumblare e mult mai nimerită pădurea de la statul-major. Acolo e liniște. La popotă se găsesc țigări și, dacă ai relații sau grade, cumperi și rom.

— Dumneata ești informat.

— Cei de pe linia întîi sînt totdeauna bine informați.

— Și despre oameni ?

— Mai ales despre oameni, domnule căpitan.

— Aveți aici un ofițer. Locotenentul David.

— De doi ani lupt sub comanda lui.

— Și cum e ?

— Înalt.

— N-am întrebat cum arată. Cum e ca om ?

— E sportiv, domnule căpitan.

— La răspunsul ăsta nu m-am aşteptat, spuse Dunăreanu mirat.

— M-aţi întrebat cum e. Sportiv. Ne adună cîte zece şi ne pune să alergăm pînă la un copac. Fiecărui alergător îi dă o ţigară şi celui care iese primul, restul pachetului.

— Altminteri, cum e ?

— Ca toţi oamenii. Nu sînteţi cumva căpitanul Ion Dunăreanu ?

— Ba da.

Santinela luă poziţia de drepţi :

— Să trăiţi, domnule comandant.

Dunăreanu tresări.

— De unde ştii că sînt comandantul dumitale ?

Un zîmbet abia perceptibil miji pe faţa rezervistului.

— Ne-a anunţat domnul locotenent David.

— Şi el unde e ?

— La rîu. N-aveţi cumva un foc ? Mucu' ăsta mai rezistă la două, trei fumuri.

Dunăreanu îi întinse o jumătate de pachet de *Regale.*

— Îl găsiţi la vreo două sute de metri de aici. E un tufiş de răchită pe mal. Acolo îi place să stea.

Pe locotenentul David îl găsi în spatele tufişului de răchită. Era numai în pantaloni, fără cămaşă, îşi încălzea trupul la ultimele raze ale soarelui. Se opri chiar în apropierea lui, făcîndu-i umbră :

— Dumneata eşti...

Locotenentul se ridică în coate şi-l privi cu ochii întredeschişi ca şi cum lumina l-ar fi deranjat :

— Am fost.

În pantaloni, locotenentul David părea un ostaş oarecare, poate puţin mai înalt decît s-ar fi cuvenit şi mai lat în spate. Avusese dreptate santinela, făcuse sport la viaţa lui, constată Dunăreanu. Îl deranjă zîmbetul acestuia, care i se păru impertinent. Se auzi şuieratul unui glonţ, apoi scoarţa unei sălcii se dezlipi de pe trunchi.

Regulamentar, cu o viteză nebănuită, Dunăreanu se aruncă la pămînt. Cînd îşi ridică fruntea văzu faţa amuzată a locotenentului.

— De ce nu mi-ai spus că se trage ?

— Credeam că ştiţi că pe front de obicei se trage.

— Ai dreptate. Mi s-a mai spus. Se ridică. Să ştii, nu mi-aţi făcut o primire prea caldă.

— Vi se pare, zîmbi din nou locotenentul. De fapt am vrut să organizăm o paradă militară, dar nemţilor din depresiune nu le place muzica. Întinse mîna după cămaşa aruncată alături. Vă stau la dispoziţie.

— Mda... Mi-ar face multă plăcere, domnule locotenent, dacă am colabora. Mi s-a spus că ai multă experienţă. Avem misiunea să participăm la forţarea rîului.

— Ştiu. Ce ordonaţi să fac ?

Dunăreanu venise cu lecţia învăţată : stătuse de vorbă cu maiorul Pascu, se informase despre specificul batalionului, nu voia să fie luat prin surprindere. Ştia din experienţă că un comandant care ezită e privit totdeauna cu suspiciune. Preluarea din mers a unui batalion nu era o treabă uşoară. În primul rînd trebuia să se impună.

— Întîi să verificăm adîncimea apei ca să ştim dacă vom putea folosi bărcile sau nu.

— Cercetaşii vor fi împuşcaţi.

Vorbea de parcă ar fi discutat despre raţiile de pîine.

— Trebuie să riscăm. Dacă unul singur va ajunge pînă la mijlocul rîului, am cîştigat. Şi apoi asta e o chestie de matematică : doi ostaşi împuşcaţi sînt mai puţini decît o sută de ostaşi împuşcaţi. Dar asta se învaţă şi la şcoala primară.

Locotenentul David sesiză ironia. Se încruntă, o clipă se gîndi să răspundă tot înţepat, dar renunţă la timp :

— Eu am fost slab la matematică.

Dunăreanu continuă să braveze.

— Bănuiesc că la începutul carierei nici Pitagora n-a fost prea grozav.

— Vă mulţumesc pentru încurajare. Ordonaţi cu ce să începem.

Dunăreanu se aşteptase la această frază încă de la începutul conversaţiei. David voia să vadă dacă are de-a face cu un comandant sau un om venit doar într-o misiune temporară.

— După ce voi fi instalat oficial la comanda batalionului, mă duc să văd cotitura, răspunse Dunăreanu. Întocmesc un plan, şi dumneata pînă atunci aduni un pluton să alegem cercetaşii.

— Ați spus bine să-i „alegem", pentru că în batalionul nostru n-o să găsim voluntari.

Pascu îi pomenise cîte ceva și despre batalionul lui David : fusese mai tot timpul în linia întîi, era format din oameni încercați, dîrji, mulți dintre ei ardeleni refugiați după Dictatul de la Viena.

— Am auzit, domnule locotenent, că batalionul e cel mai nedisciplinat de pe tot aliniamentul.

— Noi, domnule căpitan, și vocea locotenentului nu suna deloc a scuză, am fost de patru ori în refacere. Din efectivul inițial nu știu dacă mai trăiesc douăzeci de oameni. I-am lăsat mai liberi, mănînc cu ei la cazan.

„E «genul» meu", își spuse Dunăreanu, dar nu voia să arate că omul din fața lui îi place. Răspunse sobru, încruntat :

— Disciplina..., dar nu putu continua. Locotenentul David îl întrerupse :

— Cunosc importanța disciplinei. Dar, trebuie să recunoașteți, uneori spiritul de sacrificiu e mult mai important.

— Cum crezi dumneata.

DUPĂ VIZITAREA cotiturii Mureșului, Dunăreanu se întoarse la batalion : ostașii erau numai în cămașă, fără chipie.

Un ostaș cu fața rotundă și cu păr lung, crescut peste urechi, îl îmbie să se așeze ca și cum el ar fi fost un soldat oarecare, nu comandantul lor.

— Luați loc, domnule căpitan.

Surprins de această invitație rămase totuși calm : a doua zi ostașul putea să moară în timpul forțării rîului. Se așeză :

— Ce este, ostaș ?

— Aș vrea să mă laud acasă, dacă o să mă întorc vreodată, că am stat la taifas cu comandantul meu. Asta e tot. Vă rog să mă iertați că am îndrăznit...

— Și despre ce ai vrea să vorbești cu comandantul dumitale la iarbă verde ?

— Despre femei, domnule căpitan. Dumneavoastră, dacă aveți gradul pe care îl aveți, trebuie să aveți și minte

multă. Ce credeți, care femei sînt mai frumoase : cele blonde sau cele țigănoase ?

Se strînseseră și alți soldați în jurul lor. Lui Dunăreanu îi păru rău că se așezase. Dinspre depresiune se auzeau înfundate bubuiturile de tun.

— Blondele, spuse după o clipă de gîndire, ca să termine discuția, și schiță un gest de ridicare.

— Mi-am imaginat eu, zîmbi soldatul și se uită cu superioritate la ceilalți ostași. Unui om serios nu-i pot place decît blondele. Astea, bălanele, au și carnea mai fragedă, ca aluatul. Asta vă place ? Scoase din buzunar o fotografie împăturită în două din care surîdea o femeie plinuță cu părul platinat. Am cumpărat-o ieri pentru un pachet de *Naționale.*

— Și de ce ai nevoie de fotografia asta ? întrebă mirat Dunăreanu. Nu ți-e nevastă, nu ți-e rudă, e o străină.

— Ce importanță are ? Poate mîine mă împușcă și mă buzunărește unul. De ce să creadă că am trăit singur ca un șobolan ?

De grup se apropie și locotenentul David. Era îmbrăcat regulamentar. Dunăreanu se ridică de lîngă ostașul cu părul lung și i se alătură locotenentului.

— Ce credeți, domnule căpitan, despre cotitură ?, întrebă locotenentul.

Dunăreanu o studiase : cu experiența lui de front îi fusese ușor să găsească locul potrivit. Alesese cu vreo sută de metri mai în aval de cotitură, un loc plat, marcat de trei sălcii.

— Am renunțat la cotitură. Acolo apa iese din chingile malurilor și formează bulboane.

— Noi spunem cotitură porțiunii unde sînt cele trei sălcii. Fiind sălcii peste tot, n-am mai botezat-o *„locul cu sălcii"*, ci cum îi spun și soldații : la cotitură. Mi-ar fi părut rău, ca dumneavoastră să fi ales chiar cotitura.

Dinspre depresiune bubuiturile parcă s-o întețiseră. O clipă, Dunăreanu trase cu urechea și se liniști. I se păruse numai. Exploziile sunau înfundat, ca și cu o zi în urmă. Căută privirile locotenentului. Normal ar fi fost ca acesta să-i pomenească de sălcii, încă înainte de a se fi dus în

inspecție. Îi păru bine că nu se lăsase înșelat de termenul auzit și la statul major.

— Am ales locul cu sălcii, spuse liniștit. Am întocmit și un mic crochiu.

Se felicită pentru acest lucru. David ar fi putut să creadă că abia în clipa asta a convenit pentru locul menționat. Scoase planul din buzunar și-l întinse locotenentului.

Locotenentul David cercetă planul și începu să zîmbească :

— Nu vă supărați, seamănă cu o lucrare de diplomă. Pentru orice eventualitate am întocmit și eu unul.

Îi întinse un petec de hîrtie mototolit, plin cu însemnări.

Dunăreanu cercetă planul locotenentului și-l aprobă : diferea foarte puțin de cel întocmit de el ; era simplu și realist.

— Ai adunat plutonul pentru alegerea cercetașilor ?

— Da, domnule căpitan. Aveți o metodă specială de a alege oamenii ?

— Nu.

— Atunci, permiteți-mi să-i aleg eu.

ÎNTR-UN MIC LUMINIȘ, cu iarbă înecată în nisip, plutonul era adunat pe grupe : locotenentul îi cercetă pe ostași un timp și așteptă ca Dunăreanu să le țină un discurs. Acesta însă tăcea, privea încruntat la soldații din fața lui. Se hotărî să ia el cuvîntul :

— După cum știți, noul nostru comandant, căpitanul Ion Dunăreanu, este din regiunea asta, din Turda. Sub comanda lui vom lua parte la forțarea Mureșului. Pentru asta trebuie să cunoaștem adîncimea apei. Știți de ce ? Nu-i răspunse nimeni. Continuă : Dacă apa este destul de adîncă putem folosi bărcile. Bărcile ne pot folosi și ca adăpost. Voi știți asta. Cine se prezintă voluntar ?

Se lăsă tăcere, nu se auzea decît murmurul rîului și ciripitul păsărilor. Nu se prezentă nimeni. Ostașii priviră speriați spre locotenent.

— Deci nu se prezintă nimeni, continuă acesta. Atunci propun să se ducă Gliga și Roșu.

Un soldat înalt, negricios făcu un pas înainte :

— De ce tocmai eu, domnule locotenent ?

— Pentru că ești înalt.

— Omul înalt e țintă mare.

Flăcăul era din Vrancea, bătuse frontul pînă la Cotul Donului.

— Ascultă-mă, Gliga. De ce să nu fim politicoși cu nemții ? De ce să-și piardă vremea ochind ? Vorbești de parcă acum ai fi picat pe front. Dacă trimit un om mic și apa-i adîncă, n-o poate măsura. Și pentru că tot am pierdut vremea discutînd, hai să fie cu folos : zece zile nu primești rația de țigări.

Gliga începu să rîdă. Rîdea urît, cu gura deschisă : i se scuturau numai umerii osoși.

Dunăreanu se întoarse spre locotenent și-l întrebă în șoaptă :

— De ce rîde soldatul ?

— Pentru că e deștept.

— Și atunci de ce l-ai pedepsit ?

— De aceea rîde că nu l-am pedepsit.

— I-ai tăiat rația de țigări.

— Nu, domnule căpitan. Morții n-au nevoie de țigări.

CEI DOI CERCETAȘI însărcinați cu verificarea adîncimii apei fură împușcați fără să-și poată îndeplini misiunea. Un sublocotenent tînăr, imberb, întrebă dacă trimiterea lor n-a fost un act nechibzuit.

— Nu, îl lămuri David. Dacă am cunoaște adîncimea apei, am ști cum să folosim bărcile. Așa, s-ar putea ca mîine să ne înecăm cu toții ca vitele.

— Înseamnă că se pleacă din nou în recunoaștere ? se sperie locotenentul.

— Nu. E de prisos.

— Nu puteam ști asta de la bun început ? prinse sublocotenentul curaj.

— Ascultă, domnule sublocotenent ! Dumneata pui prea multe întrebări ! Dar îți răspund pentru că ești tînăr

și n-ai experiență. Nu puteam ști ! Sau în orice caz nu puteam ști prēcis.

— Dar știați că cercetașii vor fi împușcați ?

— Bănuiam. Dar speram ca măcar unul dintre ei să ajungă pînă la jumătatea rîului. Nu, de pe mal, ne-am fi putut da seama de adîncimea apei. Acum, în schimb, ne-am dat seama ce ne așteaptă mîine cînd vom forța rîul. E clar ? Soldații ăștia doi, dacă nu mureau azi, oricum mureau mîine. E totuna. Dar cei doi sacrificați ar fi putut salva viețile celorlalți. Vrei dumneata să te duci să verifici adîncimea apei ?

Sublocotenentul păli :

— Ați spus că orice încercare e de prisos.

— Dar poate vrei să te prezinți voluntar, domnule sublocotenent ?

— Nu.

— Păi, vezi ?

Locotenentul David îi propuse apoi comandantului de batalion ca atacul din zori să se facă fără cunoașterea adîncimii apei. Dunăreanu, auzindu-l, se revoltă : doar era vorba de viața ostașilor. Întrebă :

— Ce facem mîine dacă apa e adîncă ?

Locotenentul David ascultă fără să clipească.

— Înseamnă că avem ghinion.

— Vor muri soldații fără să fi avut posibilitatea să lupte.

— Soldații mor oricum. Așa e pe front.

— Ești cinic, domnule locotenent.

— Războiul m-a făcut cinic.

— Poate în spatele acestui cinism se ascunde altceva. Foarte mult aș vrea să greșesc.

— Dacă îmi spuneți despre ce e vorba vă voi spune dacă greșiți sau nu.

— Îți spun numai pentru că m-ai întrebat. Poate vrei să dovedești prin acțiunea de mîine că dumneata ai avut dreptate. Că nu se poate realiza capul de pod pentru că avem oameni puțini.

— Interesele mele personale, prestigiul meu, domnule căpitan, pălesc întotdeauna în fața intereselor care privesc soarta țării.

— Îmi pare bine că ai spus acest lucru. Ordon să se verifice adîncimea apei.

Locotenentul își mîngîie bărbia.

— Nu se poate.

— Cum nu se poate ?

— Nu e cine s-o facă.

La acest răspuns Dunăreanu nu se aștepta. Se simți la fel ca la botezul focului. Rămase o clipă pe gînduri, apoi spuse tăios :

— Cu voluntari !

— Ați fost de față cînd nu s-a prezentat nici un voluntar. Voluntarii se prezintă cînd există o șansă.

— Poate un ofițer, insistă Dunăreanu. Un om care înțelege perfect situația și importanța acestei măsurători.

— Nu găsim voluntari pentru această acțiune nici printre ofițeri. Numai dacă nu vă prezentați dumneavoastră.

Provocarea era evidentă. Dunăreanu nu mai putea da înapoi.

— Da, am să mă duc eu.

Așteptă ca locotenentul să-l rețină, dar acesta îi căută privirile să-l înfrunte :

— Dacă doriți vă pot da cîteva sfaturi.

— Mulțumesc. Mă voi descurca și fără sfaturile dumitale. Instalezi două posturi de observație cu cîte o mitralieră.

— Posturile sînt instalate. Cu două mitraliere. Îmi faceți dumneavoastră semn, sau lăsați la latitudinea mea folosirea lor ?

— Spuneai că ai experiență. Ordoni foc cînd vei crede de cuviință. Și-ți mai spun ceva : cinismul nu l-ai cîștigat pe front. E din naștere.

— Dacă m-ați cunoaște mai bine v-ați da seama că nu este așa. Dar n-am cum să vă conving.

— Nici nu vreau. E o dovadă că în patru ani de război nu ai fost nici măcar zgîriat.

— Îmi pare foarte rău că afirmația dumneavoastră e insinuantă. Nu am fost rănit pentru că m-am născut în zodia capricornului.

— Asta e singura explicație.

— Nu. Sînt și foarte deștept. Nu mă expun niciodată

de prisos şi nu mi-am dorit niciodată să fiu decorat post-mortem. Nu sînt laş, de asta puteţi fi sigur. Nici măcar fricos. Şi ca o dovadă vă propun să rămîneţi aici. În colţul buzelor îi apăru un mic zîmbet ironic. Ştiţi la fel de bine ca şi mine, traversarea rîului nu e o promenadă. De acolo nu mai este întoarcere.

— Vorbeşti mult, domnule locotenent. Îşi încheie nasturii vestonului. Crede că mitralierele vor trebui să intre în acţiune la retragere.

Cînd porni spre mal, auzi soldaţii îngropaţi în tranşee şuşotind. Nu-şi întoarse privirile spre locotenent. Îşi imagină comunicatul Marelui Stat-Major : căpitanul Ion Dunăreanu a căzut la Uioara de Sus, luptînd pe teritoriul ocupat vremelnic de inamic. Amintirea lui va rămîne veşnică.

APA ERA RECE, dar căpitanul Dunăreanu regretă că nu-şi scosese cizmele. Picioarele parcă i-ar fi fost de plumb, îl trăgeau la fund. Primii paşi îi făcu la adăpostul unei sălcii pletoase, aruncată în apă de un obuz şi care se împotmolise în mîl. Se tîrî în genunchi pînă la ea : ştia că dincolo de această salcie au fost împuşcaţi cercetaşii. Pe sub ramuri îl descoperi pe Gliga. Cu mîna stîngă se ţinea de o cracă şi, deşi era cu faţa în sus, plutea pe sub apă. Avea ochii deschişi şi, prin apa transparentă, păreau şi mai cenuşii. Gloanţele îi sfîşiaseră umărul drept, sfîrtecîndu-i-l pînă la omoplat. Mîna, rănită şi ea, plutea alături ca un corp străin. Avusese dreptate : omul mare e ţintă mare. Pe braţul cu care se agăţase de salcie, se putea citi tatuajul făcut cu cerneală albastră : Maria. El ştiuse probabil cu mult înainte de a intra în apă că nu va mai vedea niciodată boabele de struguri brumării şi nici amurgurile neverosimil de lungi ale Vrancei.

Cu multă precauţie, Dunăreanu înaintă printre ramurile salciei. Ştia că pe malul celălalt, ascunsă în ţevile armelor aţintite spre el, îl pîndea moartea. Se miră că nu-i era teamă. Cu moartea se întîlnise de mai multe ori : prima

oară moartea a avut înfățișarea unei grenade. Se rostogolise în tranșee lîngă picioarele lui. O înșfăcase, o aruncase, fără să-și ia elan, să nu piardă timp, și grenada explodase în aer. În vise, mult timp după aceea, moartea îi apărea pe ecranul pleoapelor ca o femeie cu trăsături ciudate și, deși îi părea cunoscută, nu semăna cu nimeni. Pe urmă, moartea apăruse și sub forma unei rafale de mitralieră și sub forma unor bombardamente. În fumul exploziilor distingea trăsăturile femeii cunoscute. Acum avu senzația că-i aude și respirația. Mai făcu un pas. Îl cuprinse o curiozitate ciudată și, fără grabă, ocoli salcia. Razele tîrzii ale soarelui se agățaseră de valurile jucăușe ; privite piezișe, păreau date cu acuarelă. Îi era ciudă că pînă atunci niciodată nu văzuse apa atît de colorată. Să nu-i fi dat atenție ? Nici în copilărie, acolo, pe malul Ludușului ? Cum nu ! Ludușul primăvara era verde, verdele crud al frunzelor de plop tînăr. Mai făcu doi pași și atunci se înșurubă primul glonț în apă. Un val din fața lui se sparse în bucăți de parcă ar fi fost de sticlă. Stropii îi biciuiră fața și era convins că-i vor lăsa urme. Cel de-al doilea glonț trecu orizontal la înălțimea capului. Îi simți suflul și țiuitul lung, tremurat, care se auzi și după ce se înfipse undeva, în mal. Mai făcu doi pași. Nemții de pe malul celălalt îl credeau probabil nebun. Un soldat trase o rafală cu un pistol-mitralieră la vreo doi metri în fața lui. Atît de mult nu putea să greșească decît intenționat. Îi trecu prin minte că inamicul se joacă cu el. Umilința îl făcu și mai nepăsător. O nouă rafală trase o linie punctată în fața lui. Apa se pulverizâ și în căderea ei lentă, nesigură, se născu un curcubeu mic, transparent. Dacă ar fi întins mîna ar fi putut să-l atingă. Mai făcu un pas și se scufundă în apă pînă la brîu. Nu putea fi atent la gloanțe, trebuia să-și păstreze echilibrul. Auzi doar vag, deasupra capului, un șuierat ascuțit, apoi vuietul unei rafale și aerul din fața lui deveni plin de dîre vinețiii, de parcă cineva ar fi trecut un pieptene prin el. Fără îndoială nemții se amuzau. Pentru prima oară îl aprecia pe locotenentul David. Un altul mai slab de înger ar fi răspuns cu foc. Muțenia de pe malul românesc îi dădu curaj inamicului. La următorul pas se înălță din nou : acum ținta era ideală. Un

glonț tras la întîmplare se înfipse în apropierea lui. în apă. Dunăreanu nu-i dădu nici o atenție. Desigur, nemții cred că vrea să treacă la ei. Această convingere i se întărea cu fiecare pas. De fapt, era o soluție. În orice caz, un prizonier valorează mai mult decît un erou mort.

Suflarea morții era atît de aproape, încît nici n-o mai simți. Unde era acum nu mai trebuia să facă decît vreo douăzeci de pași și ar fi ajuns pe malul celălalt. Apa era transparentă, se distingeau pietrele de la fund, nu era mai adîncă de un metru. Deci mîine puteau folosi bărcile de asalt. Fără îndoială David își dă seama de acest lucru și asta înseamnă că cercetașul voluntar și-a îndeplinit misiunea. Acum chiar dacă ar muri, moartea n-ar mai fi zadarnică.

Printre întăriturile de pe malul german apăru primul soldat. Îi putu deslușI chiar și fața : era un om mai în vîrstă, pistruiat, cu niște urechi mari, clăpăuge. Pe urmă, mai apăru încă unul și încă unul. Îl vedeau neînarmat, nu știau ce-i cu el. Dacă David ar fi deștept ar deschide focul acum. Instinctiv, nemții ar trage primele rafale în direcția tirului. Acesta e un reflex. Pe urmă, trebuiau să se întoarcă în spatele adăpostului, să fie feriți, și asta tot mai dura cîteva secunde. Poate îndeajuns ca să ajungă pînă la salcie. Brusc auzi lătratul mitralierelor lui David și se aruncă în apă, iar în clipa următoare se ridică și o luă la goană. Așa cum calculase, schimburile de focuri se întețiră, dar nu înspre direcția lui, ci între cele două maluri. Căzu de cîteva ori, se lovi cu bărbia de genunchi, dar se smuci tot înainte : nu mai vedea în față decît apă multă, apă și, vag ,verdele spălăcit, al răchitelor de pe mal. Nu mai avea decît doi pași pînă la salcie, se scufundă sub valuri și se trase la fund : simți pietrișul cum îi mîngîie fața, dar se tîrî numai pe prundiș.

Un glonț săgetă în apropierea lui, schimbîndu-și traiectoria ca un pește fugărit. •

Cînd atinse cu mîna trunchiul noduros al salciei îl părăsiră puterile : picioarele refuzară comenzile, se încordară ca un arc, păreau de piatră. Abia acum frica puse stăpînire pe el : rămase nemișcat, ar fi vrut să strige după ajutor, dar senzația de vomă, ca un cîrcel, îl paraliză.

Cineva sări după el în apă şi-l trase la mal. Înghiţise atît de multă apă, încît se simţea buhăit şi fără vlagă.

Locotenentul David dădu ordin unui soldat să-l frecţioneze : soldatul îl luă subsuoară, îl tîrî pe iarbă şi i se lăsă cu genunchiul pe piept. Căpitanul Dunăreanu îşi reveni nebănuit de repede : ar fi vrut să pară degajat, dar mîinile îi tremurau ca scuturate de frig. David se postă în faţa lui, dar nu schiţă nici cel mai mic semn de admiraţie. Spuse doar atît :

— Ar trebui să vă schimbaţi, să nu răciţi. Şi de mîine, domnule căpitan, am să mă ţin aproape de dumneavoastră. Cine ştie, poate scap şi eu cu viaţă. Cu norocul dumneavoastră, domnule căpitan, se poate face carieră.

DUNĂREANU SE TREZI după miezul nopţii şi abia reuşi să se descotorosească de cîrpe. Ostaşul care avea ordin să-l păzească îl înfofolise în mantale şi-l acoperise cu o foaie de cort să nu răcească. Primise ordin de la locotenentul David :

— Dacă domnul căpitan strănută o singură dată vei avea de-a face cu mine.

— Ce se întîmplă aici ? întrebă Dunăreanu buimăcit.

— Am avut ordin să vă păzesc somnul.

— Cît e ceasul ?

— Douăsprezece şi cîteva minute, domnule comandant.

— Cheamă-l pe locotenentul David.

David apăru după cîteva minute şi, deşi purta doar o cămaşă subţire, era transpirat.

— Am onoarea, domnule căpitan. Sper că aţi visat ceva frumos.

— Da. A fost fixată ora atacului ?

— Nu încă. Soldatul Sasu spune că mîine în zori va fi ceaţă.

— Dar cine-i acest meteorolog ?

— Un rezervist de la ţară. Nu l-aş schimba cu tot institutul de la Bucureşti. E cioban de profesie, citeşte în stele sau în reumatism. Iau totdeauna în consideraţie pronosticurile lui.

— Pregătirile ?

— Sînt gata, domnule căpitan. Am umflat toate bărcile de asalt. 38 de bucăți. Dacă veniți pînă la cortul din zăvoi vă veți putea convinge personal. Toate ordinele le-am dat în numele dumneavoastră.

— Ce profesie ai dumneata ?

— Sînt militar.

— Și nu știi nimic altceva să faci ?

— Din păcate nu. Uneori cînd nu pot să dorm, trec în revistă toate profesiile, să-mi aleg una să nu șomez după război.

La cort un ostaș păzea un ibric cu apă caldă.

— Doar nu vrei să-mi spui că-mi faceți cafea ? întrebă Dunăreanu.

David îi zîmbi :

— Cafea n-avem. V-am pregătit apa ca să vă radeți Batalionul meu, vreau să spun batalionul dumneavoastră, se spală. se rade înaintea fiecărui atac.

— Un principiu ?

— Un fel de principiu. Morții nespălați, cu barbă sînt mult mai urîți.

Dunăreanu verifică toate pregătirile. Chiar dacă ar fi participat n-ar fi făcut altceva decît locotenentul.

A doua zi, învăluiți în ceață au pus piciorul pe malul drept al Mureșului și din cei peste două sute de soldați au rămas în viață nouăzeci și unu. Soldatul cu fotografia femeii blonde murise încă în timpul traversării : glonțul dușmanului îi străpunse ochiul stîng și îl pescuiseră doi cercetași după apusul soarelui.

DEȘI DORMISE PUȚIN, generalul Florescu arăta mult mai odihnit decît cu o zi în urmă. Îl primi pe căpitanul Dunăreanu cu un zîmbet ciudat pe față.

— Am onoarea, domnule general. Azi-dimineață la patru și douăsprezece minute am ocupat malul drept al Mureșului și am permanentizat capul de pod.

— Știu, îl opri generalul. Am fost informat. Am auzit că ați avut pierderi mari.

— Mai puțin decît am prevăzut. Îmi permiteți să-mi aprind o țigară ?

— Te rog.

Căpitanul Dunăreanu scoase din buzunarul vestonului o ţigară, o umezi cu limba şi o aprinse cu dichis :

— Un adevărat ceremonial, îl admiră generalul.

— Da, domnule general. Nu-mi place tutunul uscat.

Generalul începu să se plimbe prin încăpere : făcea paşi mici, să aibă senzaţia că umblă mai mult.

Ideea unui cap de pod pe malul drept al Mureşului fusese esenţială pentru derutarea inamicului.

Generalul prevăzuse că nici nemţii şi nici ungurii nu vor trimite întăriri să anihileze capul de pod. Îşi închipuiau că armata română nu va continua acţiunea, că succesul ei efemer era doar de prestigiu. Faptul că totul se derula conform prevederilor sale îl bucura lăuntric

Dunăreanu îi urmărea plimbarea cu coada ochiului. Brusc, generalul se opri în faţa lui.

— Îţi mai aduci aminte de discuţia noastră despre viaduct ?

— Desigur, domnule general. Dacă n-aş fi fost ocupat, m-aş fi concentrat mai mult asupra acestui subiect.

Generalul îl privi chiorîş : nu ştia dacă Dunăreanu glumeşte sau vorbeşte serios. Oare pentru el lupta pentru punerea piciorului pe malul celălalt al Mureşului însemna doar că a fost „ocupat" ? Ocupat putea fi un subofiţer de la intendenţă cu verificarea inventarelor luate în custodie. Nu căută răspuns la această întrebare, se întoarse spre harta agăţată pe peretele umed.

— Aici se va închide cleştele încercuirii. Chiar în valea asta, arătă spre un punct verde, e viaductul. Trebuie aruncat în aer.

— Bănuiam.

— Deşi veţi pleca peste cîteva zile, misiunea dumitale începe în clipa asta. Aş vrea să fii foarte atent. Viaductul trebuie aruncat în aer la dată fixă. Nici înainte, ca nu cumva germanii să aibă timp să-l repare, dar nici după ce s-au retras. În caz de reuşită, în această depresiune am putea imobiliza vreo 40 de tancuri. Înţelegi ?

— Da, domnule general. Nu se poate bombarda ?

— Nu. În primul rînd toată valea e presărată cu antiaeriană şi, în al doilea rînd, puţinele avioane pe

care le avem au misiuni. Crede-mă, am chibzuit mult pînă am ajuns la soluția existentă. Își aprinse și el o țigară : De ce crezi că e mai bun tutunul umed ?

— Pentru că fumul nu-i atît de fierbinte, țigara arde mai încet, o poți savura mai mult timp și, ceea ce este cel mai important, nu ți se umple gura cu fire de tutun.

— Dacă faci observații atît de minuțioase la tot ceea ce te înconjoară e bine. Sînt două modalități de a trece linia frontului. Una frontală, peste cîmpurile minate, cu multe riscuri, și a doua...

— Parașuta.

— La asta ne-am gîndit și noi.

— Și după aceea ?

— După aceea ce ?

— Cum ajungem la Buru ?

— Probabil foarte greu. În regiunea aceea acum mișună hitleriștii și horthiștii. Dar toate detaliile le vei afla de la colonelul Crăciun. Dacă mai ai vreo altă nelămurire îți stau la dispoziție.

— Aș avea nevoie de un om. Știți, minarea unui viaduct...

— Desigur. Deși s-ar putea să mai găsești și din oamenii noștri acolo. Iei pe cine vrei. Numai pe mine să nu contezi. Eu mă mișc mai greu, am burtă și sînt foarte ocupat.

Dunăreanu se reținu cu greu să nu zîmbească.

— Am înțeles, domnule general. M-am gîndit la locotenentul David.

— Te-ai înțeles bine cu el ?

— Nu. Dar asta n-are nici o importanță. E soldat bun. Și sper că pînă la plecare să ne împrietenim.

LOCOTENENTUL MIRCEA DAVID se născuse în cîmpia Dunării, la Roșiorii de Vede, dar abia împlinise doi ani cînd taică-su, militar de carieră, fusese mutat la intendența unui regiment din București. Încă din copilărie se visase militar : avea chiar fotografii de familie cu chipiul lui taică-su pe cap, nu i se vedea decît vîrful nasului, dar le păstrase ca pe niște trofee. Cea de-a douăzecea aniver-

sare o serbase pe front, într-un grajd bombardat. În tot regimentul lui era singurul care nu suferise de frig, deşi nu umbla înfofolit : dimineaţa spărgea smaltul de gheaţă al butoiului, se spăla cu apă rece pînă la brîu, ocolea curtea de cîteva ori în pas alergător, şi în sala de mese cu geamurile sparte el transpira. Camarazii îl invidiau, jurau că vor face la fel, dar pentru o jumătate de oră de somn sub păturile calde, renunţau. Din tainele breslei soldăţeşti nu-i rămăsese nimic necunoscut.

Camarazii din unitate îl socoteau afemeiat : primise scrisori de la vreo zece femei, măritate şi nemăritate, de la domnişoare de pension, de la studente şi fura din timpul de somn să le poată răspunde. Scria scrisori languroase, cum deslueşte ciripitul păsărilor printre exploziile obuzelor, cum arată fulgii de stepă, cum miroase primăvara pe front. Odată, maiorul Arghir, comandantul său direct, găsi pe noptiera lui o scrisoare ruptă. O reconstitui ca pe un joc de arabescuri şi o citi cu voce tare : „Stimată domnişoară Matilda, v-am citit rîndurile cu emoţie şi toată ziua în tranşee nu mi-am găsit locul. Dacă n-aş fi avut fotografia dumneavoastră în buzunar..."

Scrisoarea se termina aici.

— De ce n-ai expediat-o, măi David ? Cu asta o dădeai gata.

— Pentru că mi-am dat seama că Matilda nu mi-a trimis nici o fotografie. Nici nu ştiu cum arată.

La început, căpitanul Dunăreanu îi făcuse o impresie nu prea bună : îl crezuse puţin aventurier, dornic de carieră. Războiul, socotea el, nu e aventură. Războiul e arta cuceririi victoriei. Îl primise ostil : special se purtase dur cu cercetaşii, să-l sperie pe filfizon. Dar căpitanul Dunăreanu nu era ce crezuse el : dimpotrivă. Era şi el militar, dar cu o altă experienţă. Încă de cînd intrase în apă îşi dăduse seama că Dunăreanu era foarte abil : se fofilase în spatele salciei, găsise momentul potrivit saltului înainte. Cu mîinile pe trăgaciul puştii-mitraliere îl urmărea cu atenţie, nici el nu ar fi înaintat altfel. Îl admirase în special la întoarcere : se folosise de momentul psihologic al schimburilor de focuri, nu alergase ca un smintit, calculase paşii mari cu care se putea înainta mult mai repede şi se scufundase în apă la momentul potrivit.

Pe mal ar fi vrut să-l îmbrățișeze, dar era ud și într-un hal fără de hal. Învățase ceva de la el : de acum încolo n-o să mai spună niciodată „nu" înainte de a încerca toate posibilitățile.

Cînd maiorul Pascu îl anunțase că va trebui să predea comanda, îl înecase o amărăciune : după întîmplarea de ieri nu s-ar fi așteptat din partea căpitanului să se laude cu isprava lui. Abia după ce aflase scopul îndepărtării lui de la unitate, că Dunăreanu îl alesese partener în misiune, îl cuprinse ciuda : cum dracu și-a putut imagina că Dunăreanu e un lăudăros ? Dacă nu i-ar fi fost jenă și-ar fi cerut scuze.

Pe Dunăreanu îl găsi în camera ce ținea loc de dormitor pentru ofițeri. În încăpere era întuneric ; descumpănit, David rămase în prag. Soarele puternic îi proiectă umbra pe paturile suprapuse.

— Intră, domnule locotenent.

Recunoscu vocea căpitanului și mai făcu un pas. Dunăreanu stătea culcat pe un prici, cu brațele sub ceafă. Cînd era mic, lui David îi era frică de întuneric. În dormitor, comutatorul era pe peretele opus. Trebuia să traverseze camera pe întuneric și, încă înainte de a face un pas, trăgea cu urechea dacă nu e cineva ascuns în încăpere.

— M-am prezentat, domnule căpitan.

— Bravo, îi răspunse Dunăreanu din umbră.

La Roșiorii de Vede, bravo i se spunea numai măgarului. Dar David nu protestă.

— Vă aștept pînă vă faceți somnul de după-masă ? întrebă insinuant.

— Ideea nu e rea. Dar atunci trage și ușa, mă supără lumina.

David se retrase din încăpere și rămase în curtea octogonală. Privi în jur. Din cauza căldurii, frunzele presărate peste plasa de camuflaj se veștejiseră, aveau zeci de nuanțe. Încă de cînd îl anunțase maiorul Pascu să se prezinte la Dunăreanu pentru a primi informații în legătură cu misiunea ce-o aveau de îndeplinit, se întrebase ce anume ar putea fi. Era convins că nu era vorba de un lucru simplu dacă fusese mobilizat căpitanul. Se angajase în forțarea rîului de parcă ar fi fost o acțiune fără impor-

tanță, de rutină. Asta în timpul lui liber, să nu se plictisească.

Căpitanul își respectă orele de somn. Nu apăru din dormitor decît după-masă, tîrziu, cînd soarele căzuse în spatele sălciilor.

— Locotenent David !

— Ordonați, domnule căpitan.

— Fă rost de o mașină.

— N-am înțeles, domnule căpitan.

— Ce nu-i de înțeles în asta ? Vreau o mașină. Vreau să văd cum conduci.

— Conduc bine.

— Bine e ceva relativ. Sînt șoferi și șoferi. Dacă conduci ca o cucoană înseamnă că nu știi să conduci.

— Și de unde să fac rost de o mașină ?

— Asta nu știu. Dacă știam, făceam eu rost. Te interesezi, furi una sau iei o repartiție. Alegi varianta care îți place cel mai mult.

David alese varianta legală : se prezentă la maiorul Pascu și-i ceru o mașină.

— Pentru ce ?

— Nu știu, domnule maior. Mi-a dat ordin căpitanul Dunăreanu.

— Nici pentru el nu am mașină. Vreau să spun că nu pot cheltui benzină.

— Am să iau una cu împrumut. E prima misiune pe care mi-a dat-o, nu pot să-i spun că statul-major nu are o mașină.

— Îl lămuresc eu.

— Prefer, domnule maior, să fur una. Mi-ar fi rușine să mă duc la general pentru un asemenea mărunțiș.

În cele din urmă, maiorul îi puse la dispoziție un *Opel Kadet* vopsit ca o panteră.

David se prezentă în fața lui Dunăreanu. Era convins că acesta îl va aprecia pentru reușită :

— Mașina vă stă la dispoziție.

— A durat foarte mult, domnule locotenent. De azi începînd vei alege totdeauna varianta cea mai rapidă. Dacă pentru un fleac de automobil pierzi o jumătate de

oră, nu știu cum te vei descurca îndeplinind o sarcină mai complicată.

— Dacă aș fi furat mașina s-ar fi dat alarma.

— Trebuie să înveți să furi în așa fel să nu se observe. Vezi acolo trei camioane ? și arătă spre trei camioane aliniate în apropierea dispensarului. Le-am adus gîndindu-mă că nu vei putea face rost de mașină.

David înghiți în sec și întrebă oarecum intimidat :

— Și unde mergem, domnule căpitan ?

— La plimbare.

Dunăreanu se așeză la volan, părăsi curtea octogonală cu un viraj spectaculos și se înfundă în pădurice. Pe drum îl informă pe locotenent despre misiunea „Viaduct".

— Dacă crezi că e prea periculos, poți să te retragi. Fără să te compromiți : spun că nu sînt mulțumit de dumneata, sau inventez ceva care să-ți convină.

— Sînteți foarte mărinimos, domnule căpitan, dar toată viața am visat să arunc în aer un viaduct.

Dunăreanu zîmbi : făcuse o alegere bună cu locotenentul. Cu o zi în urmă îl impresionase și faptul că în ultima clipă voise să-l înlocuiască la măsurarea apei.

— Deci, te angajezi ?

— Da.

— Cîți ani ai, locotenent David ?

— 24.

— Da, e o cifră, spuse după un timp Dunăreanu.

— Ce înseamnă o „cifră" ?

— Că la cifra asta omul devine matur.

Brusc, locotenentul puse mîna pe volan :

— Vă rog să opriți.

Dunăreanu frînă brusc, abia reușiră să nu se lovească cu capul de parbriz.

— Ce s-a întîmplat ?

— M-am răzgîndit. Nu mai merg în misiune.

— Cum adică ?

— Nu vedeți ? și arătă cu mîna spre un luminiș unde doi cai albi, priponiți, pășteau.

— Și ce-i cu asta ?

— Caii albi îmi aduc întotdeauna ghinion. Mai jos de Tîrnăveni, la un bombardament au murit unsprezece oameni și au scăpat doar doi cai albi.

— N-aș fi bănuit că ești superstițios.
— Nu sînt. Dar nu-mi plac caii albi.
— Te pomenești că ai probleme și cu pisicile negre ?
— Nu. Numai caii albi mă deranjează.
— Hai să-i ocolim.
— Da, asta e o soluție. Dar, îmi permiteți să vă întreb : unde mergem ?
— Ai să vezi.

Dunăreanu porni din nou motorul, se strecură printre niște arțari, apoi schimbară locurile.

— M-ați lăsat să conduc tocmai aici, pe drumul ăsta înclinat.

Ambală prea mult, motorul începu să gîfîie, apoi prinse viteză.

— Mă, răstorni mașina !
— Vă e frică, domnule căpitan ?
— Îți mărturisesc, da. Motorul e ca o femeie. Trebuie să-l iei cu binișorul. Auzi, acum toarce frumos. Schimbă viteza.

Se opriră la poalele unei dolme.

— Și ce facem aici ? întrebă locotenentul.

Căpitanul scoase din buzunar două plăcuțe metalice legate cu cîte un șnur. Întinse una lui David.

— Uite, asta e a ta. 310 222. A mea e cu un număr mai mare.
— Astă în eventualitatea că aș avea dreptate cu caii albi ?
— Și pentru acest caz. Dar se poate folosi și ca semnal. Duse plăcuța la buze și suflă în ea. Se auzi un ciripit de pasăre. Poți memora acest semnal ?
— Am să mă străduiesc, spuse locotenentul cu voce smerită. Dar, spuneți-mi, la ce folosește asta ?
— Să presupunem că ne pierdem unul de altul. Noaptea în pădure, de exemplu...
— Drăcia asta e excelentă. Dar să știți : mi-e frică de întuneric.

Dunăreanu îl măsură din priviri : îi era ciudă că nu știa dacă locotenentul glumește sau nu.

— Dacă nu plecăm nici mîine, facem niște exerciții.
— Ce fel de exerciții ?

— De astea de ale noastre, soldăţeşti. Ne căţărăm pe frînghii, sărim capra.

— Nu e păcat de efort ?

— Nu. Mai punem sîngele în mişcare, facem muşchi.

— Credeţi că de acum încolo ne mai cresc muşchii ?

— La anii tăi, s-ar putea.

Numai vîrsta îl complexa pe locotenent.

— Îmi permiteţi să vă întreb cîţi ani aveţi dumneavoastră ?

— Desigur, îi zîmbi Dunăreanu. Întreabă-mă.

— Cîţi ani aveţi, domnule căpitan ?

— Douăzeci şi opt.

— Şi cum aţi adunat într-un timp atît de scurt atît de multe grade ?

— Am fost silitor.

A DOUA ZI ÎN ZORI, încă înainte de a se lumina, David se trezi zgîlţîit de umeri.

— Ce s-a întîmplat ? Alarmă ?...

Sări din pat şi abia atunci realiză că se afla în dormitorul din barăcile Diviziei. Nu era obişnuit cu tavan : de cînd preluase comanda batalionului de asalt se învăţase să doarmă în aer liber. Se obişnuise cu mirosul de fîn, cu foşnetul pădurilor, cu discuţiile răzleţe ale ostaşilor care sufereau de insomnie. „Pălesc stelele, domnule locotenent." „Şi ce-i cu asta ?" „E primul cîntat de cocoş, domnule locotenent." „Şi cu asta ce-i ?" „Am mai trăit o zi, domnule locotenent." „Şi ce-i cu asta ?" „Sînteţi tînăr, domnule locotenent. La vîrsta dumneavoastră încă nu puteţi aprecia valoarea vieţii. Trebuie să fi trăit mai mult să poţi spune că viaţa e frumoasă sau nu. Eu nu pot dormi pentru că mă întreb cît de mare s-a făcut ştiuletele la porumb, dacă are muierea suficientă minte să pună mai multă varză la murat."

— Ai somn sănătos, domnule locotenent, îi spuse Dunăreanu în loc de salut.

Era echipat, ras proaspăt.

— Dar de ce ne sculăm cu noaptea în cap, domnule căpitan ? Un somn bun face cît patru exerciţii de gim-

nastică. Şi cine ştie dacă mai apucăm să dormim odată opt ore. Mai stau puţin...

— Nu, domnule locotenent.

TERENUL DE EXERCIŢII era improvizat în curtea unei şcoli : clădirile erau părăsite şi, cînd vîntul bătea, dinspre depresiune se auzeau bubuiturile de tun dilatate de hău, de parcă ar fi fost mugete. În clasele din spatele unui zid de beton erau adăpostiţi recruţi şi voluntari. Un plutonier cu piciorul înţepenit încerca să-i transforme în ostaşi. Tot acolo funcţiona şi bucătăria de campanie, cea mai bună a diviziei : era aprovizionată cu vînat. Pe o tablă scoasă dintr-o clasă, ostăşeşte, smulsă din perete, era afişat şi meniul pentru ziua în curs : ciorbă de fazan şi friptură de căprioară cu fasole albă.

Ţărani rămăseseră puţini în sat : mai ales bătrîni şi copii, şi invalizi întorşi de pe front.

Dunăreanu şi David ajunseră în curtea şcolii tocmai cînd începuse ploaia : părea că o să ţină mult, norii, negri-petrol, pluteau deasupra caselor ca nişte corăbii. Îi întîmpină intendentul, un sergent morocănos, cu privirea ascunsă de nişte sprîncene stufoase.

— Aş vrea să ne jucăm puţin, îi spuse Dunăreanu şi arătă spre o grindă suspendată la vreo opt metri, de care atîrnau în cîrlige cîteva frînghii de cînepă.

— O să fie greu, domnule căpitan. Frînghiile sînt ude, alunecă. Mai bine mergeţi în sala de gimnastică, pe care am transformat-o în poligon de tir. Acolo nu plouă decît în dreptul ferestrelor sparte.

— E cea mai bună soluţie, se grăbi să răspundă David în locul căpitanului. Şi, dacă faceţi şi foc, e formidabil.

— Foc nu se poate face, hotărî Dunăreanu. Fumul poate fi văzut de nemţi şi s-ar putea să ne trimită cîteva ghiulele.

— La fum nu vă prea pricepeţi, domnule căpitan, sări David. Cînd plafonul de nori se scurge pe acoperişuri, fumul se lasă spre pămînt. Asta e o lege a fizicii : în unele condiţii atmosferice, mai ales în cele umede, presiunea aerului este direct proporţională cu...

— Spiritul de observaţie al nemţilor este tot direct proporţional cu fumul, domnule locotenent Toricelli. Rămînem la frînghii. Şi avînd în vedere vremea umedă, te-aş sfătui să-ţi scoţi vestonul, să nu-l murdăreşti.

— Exerciţii pe frînghii n-am mai făcut de pe vremea liceului. Poate îmi arătaţi dumneavoastră o mostră de căţărare.

Sergentul se uita cînd la unul, cînd la celălalt.

— Bine, se învoi Dunăreanu. Îţi fac o demonstraţie, şi după aceea faci zece căţărări.

Traversă curtea noroioasă, luă o frînghie în mînă să-i încerce rezistenţa, apoi ca un circar de profesie urcă frînghia fără să se atingă cu corpul de ea. Ajunse pînă la grinda de sus, pe urmă în poziţie de steag, coborî.

David îl privi admirativ :

— Dacă ar fi fost şi femei de faţă aţi fi primit aplauze.

Dunăreanu îşi frecă palmele să le cureţe de scamele frînghiei. Trecu peste remarca locotenentului. Arătă spre frînghie :

— Poftim.

David îşi scoase vestonul şi-l întinse sergentului, care se retrăsese sub o streaşină. Dunăreanu îi aruncă ironic :

— Dacă o să-ţi fie greu poţi să te ajuţi şi cu picioarele.

David îl privi peste umăr.

— Vă mulţumesc pentru înlesniri.

Se grăbi să ajungă la frînghii : prinse una în palme şi privi cu ochii întredeschişi spre bîrna de sus. Ploaia mocănească îi biciuia faţa.

Primele patru căţărări le execută în viteză, nu atît de spectaculos ca Dunăreanu, dar corect, aşa cum prevedea nomenclatorul de exerciţii pentru recruţi. La cea de-a şaptea urcare i se umflară venele de la gît, se înroşise la faţă, ploaia care-l udase leoarcă îi făcea plăcere. Răsufla cu gura deschisă. Cămaşa, din cauza frecării cu frînghia, deveni murdară, de nerecunoscut : nu mai avea nici un nasture. A noua oară urcă greoi, mult mai încet şi i se auzi gîfîitul pînă sub streaşină. Sus, abia mai avu forţă să atingă grinda. Coborî prin alunecare. Ajuns la pămînt, răsuflă precipitat.

— Încă o dată, se auzi vocea lui Dunăreanu, care se retrăsese şi el lîngă intendent.

De departe, vîntul aducea bubuiturile înfundate ale tunurilor germane.

— Ajunge, domnule căpitan, spuse David şi continuă să respire cu gura deschisă.

Părea sleit de puteri. Trase cu amîndouă mîinile de frînghie s-o întindă, să se rezeme cu pieptul de ea.

— Trebuie şi a zecea oară !

— De ce tocmai de zece ori ? întrebă locotenentul. Nouă e o cifră la fel de frumoasă ca şi zece. În sistemul dodecimal, cel de duzină, nouă e exact trei sferturi. La chinezi haita de dragoni se compune din nouă. Siegfrid a fost supus la nouă încercări. Sarcina e tot de nouă luni. Nouă e o cifră predestinată. Văzînd faţa încruntată a lui Dunăreanu renunţă să aducă şi alte argumente. Dacă vă face plăcere, fie...

Încercă o urcare a lui Dunăreanu, cu corpul depărtat de frînghie. Se vedea pe el că efortul e foarte mare, dar se voia „mare". Ajunse la grinda de susţinere şi privi triumfător spre Dunăreanu, care tocmai ridica pistolul spre el : se auziră trei împuşcături şi frînghia de sub picioarele locotenentului căzu la pămînt. Deşi cu întîrziere, David îşi feri picioarele şi-şi lipi genunchii de piept.

— Ce aţi făcut, domnule căpitan ? Cum o să cobor ?

Dunăreanu completă gloanţele din încărcător.

— Nu ştiu.

David se ţinu vîrtos de frînghie :

— Vă rog să aduceţi o scară.

— Nu ştiu de unde s-o iau.

Disperat, David aruncă o privire în jos : cei şase metri i se păreau infinit mai mult. Se adresă intendentului :

— Adu o scară, sergent !

— N-avem, domnule locotenent, răspunse intendentul de sub streaşină.

— Cum asta ? Armata 4-a n-are o scară ?

Se lăsă prin alunecare pînă la limita frînghiei şi se aruncă în gol. Ajuns la sol se prăbuşi în noroi. Se ridică greoi ; la început în capul oaselor, apoi în genunchi ; durerea din piciorul stîng îl străfulgeră pînă la şold.

— Aţi făcu un banc de-a dreptul nereuşit ! De ce era

nevoie să plec șchiop în misiune ? Se ridică fără să se rezeme pe piciorul stîng. Șontîc, ajunse în dreptul căpitanului :

— Cred că am o întindere. Mi-ar face mare plăcere să vă dau un pumn.

Dunăreanu îi zîmbi :

— Ești invitatul meu. Încet, întinse bărbia spre el : Poftim !

David, care se aștepta să fie adus la ordine, începu să retracteze :

— Eu dau tare.

— Înseamnă că o să-mi facă o plăcere deosebită, spuse tot zîmbitor Dunăreanu. Apoi întrebă : Pot să mă apăr ?

— Bineînțeles. Doar n-o să lovesc un om fără apărare. Și, ca să fiu cinstit pînă la capăt, trebuie să vă mărturisesc că am făcut box.

— Bănuiam. Altminteri n-ai fi avut curajul să mă provoci.

David se propti pe piciorul sănătos și improviză o gardă. În tot acest timp nu slăbi din ochi fața căpitanului. Își alesese chiar locul unde să-l lovească : în bărbie. O lovitură decisivă. Își făcu planul într-o fracțiune de secundă, ca la un meci în runda a treia ; o eschivă cu dreapta, după aceea fulgerător o directă cu stînga din alonjă. Schiță eschiva, dar înainte să fi putut arunca stînga în directă, Dunăreanu, cu o mișcare uimitor de rapidă de judo, îl prinse de braț și-l săltă peste cap. La început David nu-și dădu seama ce se întîmplă cu el : își văzu picioarele proiectate pe cer, apoi căzu în noroi ca un sac de cartofi. O clipă avu senzația că cineva îl ajutase pe căpitan, dar singura ființă care era prin apropiere era sergentul : acesta însă părea și mai uimit decît David. Din cauza durerii din coapse, locotenentul se dezmetici repede : își scutură capul, apoi ridică privirile spre cer. Stropii de ploaie îi răcoriră fruntea, tîmplele. Se întoarse spre Dunăreanu : acesta își curăța uniforma cu palmele, unde se murdărise de cizmele ridicate în aer.

— Ești rău, gemu David și-și mai scutură o dată capul.

— Chiar voiam să-ți propun să ne tutuim. Știi ce am descoperit ? Că luat repede nu ai reflexe și cazi aiurea.

— M-ai luat prin surprindere, se justifică David. Mai încercăm o dată figura ?

Dunăreanu îi zîmbi : i se vedeau dinţii albi, sănătoşi.

— La dispoziţia ta.

„Nu e nevoie de eschivă, de o lovitură frumoasă" îşi spuse David în timp ce se ridica. O să lovească fără să ia poziţie de gardă, să nu-l prevină de intenţie. Încă în ridicare, săltă pumnul, dar îşi văzu din nou cizmele deasupra capului. De astă dată Dunăreanu nu-l aruncă în noroi, ci-l lăsă încet la pămînt. David răsuflă greoi.

— Figura asta va trebui s-o învăţ şi eu.

— La noi la Turda chestiile astea se învaţă la şcoala primară. Îţi arăt figura diseară în dormitor.

DIN CAUZA PLOII, pereţii sălii de gimnastică erau umezi şi prin ochiurile geamurilor sparte băuia vîntul, un vînt rece, prevestitor de lapoviţă, deşi porumbul necules, ca un calendar, preciza luna septembrie. Căpitanul Dunăreanu ordonă sergentului să aţîţe un mic foc din crengi chiar în incinta sălii de gimnastică, ca fumul să nu se înalţe spre cer, ci să se vînture prin toate ferestrele. David îşi usca vestonul şi cămaşa deasupra flăcărilor. După ploaie şi baia de noroi, absorbea căldura prin toţi porii. Uneori arunca priviri spre Dunăreanu, care meşterea ceva cu nişte mingi de ping-pong. Te pomeneşti că vrea să-mi verifice reflexele la zborul fulgerător al mingilor de celuloid, gîndi el. Descoperi, rezemate de un perete, două mese verzi. Tenis de masă juca bine : era convins că Dunăreanu o să aibă o surpriză.

— Există şi plase pentru mesele acestea ?

Dunăreanu îl privi mirat :

— De ce e nevoie de plasă ?

— Pentru o partidă de ping-pong.

— O să jucăm un alt fel de ping-pong. Unul mult mai amuzant.

Se duse la un cuier fixat în perete şi agăţă patru mingi legate cu aţă. Aţa albă se confunda cu peretele văruit, mingile păreau suspendate în aer.

Dunăreanu reveni lîngă foc :

— Știi să ochești ?

David încercă să nu pară surprins. Se socotea un trăgător de elită.

— Puțin.

— Atunci la noapte rămîi aici și exersezi. Cam în felul acesta.

Scoase pistolul, îl mîngîie ca pe o bijuterie, apoi ochi o minge. David îi privi mîna întinsă : nu tremura. Se auzi pocnetul silențios al pistolului și o minge albă începu să bălăngăne. Dunăreanu, mulțumit de rezultat, privi spre David : acesta însă nu schiță nici un gest de admirație. Căpitanul hotărî să-l umilească. Se întoarse din nou spre ținte și trase trei focuri. Și celelalte trei mingi începură să tremure. Porniră amîndoi spre cuier și cercetară mingile. Toate erau perforate. Dunăreanu răsuci o minge între degete și clătină nemulțumit din cap.

— Pe asta n-am nimerit-o chiar în centru. Era convins că David o să protesteze, că-l va califica drept lipsit de modestie. David însă, nepăsător, își încheie nasturii de la cămașă. Știi, continuă Dunăreanu, în misiunea noastră e foarte important să ochești bine.

— Bineînțeles, îl aprobă locotenentul.

Dunăreanu completă încărcătorul, apoi întinse pistolul spre locotenent :

— Încearcă și tu.

În drum spre focul întreținut de sergent, David cercetă pistolul :

— Marcă bună. *Steyerul* ăsta dacă ar fi avut țeava puțin mai lungă ar fi fost un pistol ideal. Cred că nemții din economie de metal l-au ciuntit în halul ăsta. Se întoarse spre ținte : Nu se schimbă mingile ?

— Poate mai rezistă un tur, glumi Dunăreanu, apoi adăugă ironic : Mai ales dacă nu le nimerești.

— Tu ai ochi buni ? îl întrebă David.

— Așa susțin medicii.

— Înseamnă că vezi și firele de care atîrnă mingile.

Dunăreanu privi spre ținte.

— Nu le văd.

— Înseamnă că medicii ți-au eliberat un certificat fals. Uite-le !

Trase patru focuri și cele patru mingi căzură cu zgomot pe podea.

Uimit, Dunăreanu se întoarse spre locotenent :

— Formidabil ce ochi ai ! Cum poți să vezi de la o asemenea distanță niște fire subțiri de ață ? Mai ales pe fundal alb.

— Adevărul e, mărturisi David, că nici eu nu le văd. Dar la noi, la Roșiorii de Vede, se învață la școala primară că un corp suspendat în aer, conform teoriei centrului de greutate... Vreau să spun că firele trebuie să stea perpendicular pe centrul fiecărei mingi. E logic, nu-i așa ?

— Mă, tu ești un fel de Aristotel...

DIN DISPOZIȚIA generalului Florescu o mașină îi transportă pe cei doi ofițeri la reședința colonelului Crăciun spre a primi ultimele instrucțiuni. Colonelul era instalat în singura casă cu etaj a satului, în apropierea fostei primării, bombardată de artileria germană. La intrarea în comună, un plutonier gras ridică un steguleț roșu, apoi cînd recunoscu mașina generalului făcu un semn să nu se mai oprească. Șoferul încetini totuși, îl salută radios pe plutonier, apoi apăsă pe accelerator și se întoarse spre Dunăreanu.

— Vedeți, domnule căpitan ? ! La noi totul merge ca pe roate.

— Te referi, desigur, la mașină, îi răspunse înțepat Dunăreanu.

Șoferul, un bărbat înalt, bolovănos, îmbrăcat cu o uniformă fără grade, rîse zgomotos :

— E foarte bună, domnule căpitan. Pe cinstea mea, dar eu nu vorbeam de mașină.

— Atunci plutonierul de ce nu ne-a verificat actele ? Puteam fi niște străini, chiar dacă folosim mașina generalului.

— Plutonierul mi-e consătean. Ne cunoaștem bine. Dar, probabil înainte de a intra la domnul colonel, o să vi se verifice hîrtiile.

Mașina stopă în fața casei cu etaj. Șoferul opri motorul și se întoarse din nou spre Dunăreanu.

— Eu mi-am terminat misiunea, domnule căpitan. Și nu vă supărați că vă spun, dar tot timpul drumului v-am cercetat : eram curios să văd cum arată oamenii care operează în spatele inamicului.

— Și ?

— La fel ca noi toți. Dumneavoastră semănați cu un ostaș de la manutanță.

— Și de unde știi că vom opera în spatele nemților ?

— Păi, toată lumea știe.

— Poate i-ați informat și pe nemți ?

Șoferul hohoti din nou :

— Ș asta e foarte bună, domnule căpitan. Eu, în orice caz, vă urez succes.

În încăperea largă de la parter îi întîmpină un sergent cu o banderolă roșie la braț. Tocmai se pieptăna. Încerca să îndrepte cărarea cu un pieptene de aluminiu, dar părul sîrmos se lăsa greu modelat.

— Pe cine căutați ? întrebă pe un ton oficial, îndreptîndu-și ținuta și salutînd regulamentar.

— Pe domnul colonel Crăciun.

— Poate îmi spuneți și numele, domnule căpitan ?

— Dă-i telefon și spune-i că au venit trimișii generalului Florescu.

Sergentul curăță pieptenele de firele de păr și-l vîrî în buzunarul de sus al vestonului, apoi începu să învîrtă manivela telefonului de campanie.

— Alo, aici postul unu. Cu domnul colonel Crăciun... Așteptînd legătura cercetă fețele ofițerilor. Alo, să trăiți, domnule colonel. Postul unu. Da, da, chiar așa. Spun că sînt trimișii domnului general. Am înțeles.

Puse receptorul în furcă.

— Poftiți, domnul colonel vă așteaptă. Arătă spre scara de lemn care ducea la etaj. Aveți însă grijă să nu călcați pe scările patru și șapte. Sînt rupte. Ieri a căzut un soldat și și-a scrîntit piciorul.

— Mai bine puneau un dulgher de serviciu decît un frizer, mormăi David.

Urcînd scările, Dunăreanu se mai întoarse o dată spre sergent :

— Notează-ţi, sergent : şi treapta a noua e ruptă.

A DOUA ZI după ocuparea oraşului Sfîntu Gheorghe, colonelul Crăciun avusese misiunea să cureţe împrejurimile de dezertori, de eventualele formaţii militare îmbrăcate civil. Horthiştii, ajutaţi de aviaţa germană, bombardară cu înverşunare oraşul, hotărîţi parcă să nu lase piatră pe piatră. Pe timpul bombardamentului, colonelul Crăciun îşi întrerupse activitatea, era încartiruit la parterul unei clădiri vechi, cu ziduri groase. Un locotenent, văzîndu-l măsurînd încăperea cu paşii, îl îndemnă să se ducă la subsol, unde intendenţa Diviziei amenajase o frizerie pentru ofiţeri.

— Pînă nu se termină bombardamentul tot nu aveţi ce face.

Frizerul era un ostaş negricios de undeva din Dolj, poreclit Donose. Era religios, purta o sumedenie de cruci la gît, prin buzunarele din dreptul inimii şi era vorbăreţ din cale-afară. Nu se temea de moarte, dar era îngrozit de faptul că ar putea rămîne ciung sau olog. Cînd trecea pe lîngă cadavre ciopîrţite închidea ochii, iar în timp ce tundea sau rădea pe cineva împuia capul clientului cu isprăvile Mîntuitorului. Se temea ca şrapnelele să nu-l fărîmiţeze şi să nu fie cine să-l îngroape creştineşte.

— Moartea, spunea, e ceva firesc, după toate schemele tactice ale naturii. Te întinzi în pat, cineva îţi încrucişează braţele pe piept şi tu, liniştit, te pregăteşti de somnul cel de pe urmă.

Camarazii îl provocau :

— Decît o moarte din asta lentă, plictisitoare, mai bine calci pe o mină şi te faci pulbere.

Donose protesta :

— Şi atunci, în ziua de apoi, cum mă trezesc ? În rate ? Cu un picior într-un mormînt şi cu celălalt în altul ?

Donose fu bucuros de venirea colonelului, nu-i plăcea să stea singur mai ales în timpul bombardamentelor. Începuse tocmai să-l săpunească cînd moartea intră în frizerie prin tavan, sub forma unei bombe cu explozie întîrziată și se înșurubă în podeaua de pămînt bătătorit, chiar în dreptul ușii. Pe vremuri, adăpostul fusese folosit ca pivniță de cărbuni. Ici, colo erau risipite brichete și bulgări de antracit care se fărămițau sub cizme. Moartea apăruse atît de brusc, încît nici colonelul, nici Donose nu avuseseră timp să se sperie : doar zgomotul infernal și bucățile de cărămidă care se rostogoliseră prin tavan îi făcură să tresară. Nu descoperiseră bomba decît după ce se așezase praful de moloz : era un exemplar frumos, un W.B. de trei sute de kilograme, lustruit oglindă, pe care cineva scrisese cu creta un număr : 23212. După foarte mult timp colonelul încă îl mai ținea minte.

— Du-te și deschide ușa, ordonă frizerului.

Donose avea fața schimonosită. Își luă avînt, dar nu execută ordinul. Stătea încremenit de parcă ar fi prins rădăcini.

— Auziți, domnule colonel ?

— Ce să aud ?

— Bomba, și arătă spre W.B.-ul de lîngă ușă.

Colonelul se concentră și în clipa aceea auzi și el tictacul mașinăriei din bombă. Era ca torsul unei pisici mecanice.

— Asta, domnule colonel, poate să explodeze în orice clipă.

Colonelul își simți bătăile tîmplelor ca pe loviturile unui ciocan pneumatic.

— Deschide ușa !

Donose se duse pînă la ușă, dar ușa era blocată : cele două cîrlige de fier se strîmbaseră, nu se puteau clinti nici un milimetru. Donose începu să se roage cu voce tare :

— Tatăl nostru carele ești în ceruri, domnule colonel o să murim ca șobolanii, sfințească-se numele tău, și nu vom vedea niciodată lumina soarelui, precum în ceruri așa și pe pămînt...

— Te bag în mă-ta, imbecilule ! pune mîna pe masă s-o tragem lîngă gura de aerisire.

Traseră masa în dreptul gurii de aerisire, dar aceasta era tăiată undeva, în apropierea tavanului, nu ajunseră la ea decît după ce puseră și un scaun pe masă. Dar gura de aerisire nu le era de nici un folos : era mică, abia dacă s-ar fi putut strecura un copilandru, și era prevăzută cu gratii.

Donose, care prevedea totul, începu să explice ce se va întîmpla dacă explodează namila de lîngă ușă. Colonelul îi ordonă să tacă.

Donose se retrase într-un colț și se lăsă pe vine. Speriat cum era, cu briciul în mînă, era caraghios și, dacă n-ar fi fost într-o situație disperată, colonelul s-ar fi amuzat de el.

Mecanismul din bombă fărîmița veșnicia : tic-tacul deveni puternic, de nesuportat. De afară, din stradă, se auzi șuieratul unei alte bombe, apoi o explozie puternică zgudui adăpostul. Praful din încăpere, din cauza cărbunelui, deveni negru. La un moment dat, colonelului îi trecu prin minte să se cațere pe masă și să strige după ajutor, dar imediat își dădu seama că ar fi făcut un lucru inutil : afară era zgomot, cădeau bombe, și străzile fără doar și poate erau pustii. Nu-i rămînea decît să aștepte sfîrșitul alarmei. O alarmă putea să dureze o oră sau două, rareori mai mult. Se întrebă la cît timp fusese fixată explozia W.B.-ului ? El, ca militar, ar fi fixat-o la 30 de minute după terminarea bombardamentului, ca să încurce acțiunile de salvare. Probabil cei care au hotărît durata s-au gîndit la fel. Asta însemna că era asigurat pe toată durata bombardamentului, dar pe durata bombardamentului nu putea striga după ajutor. Era un cerc vicios perfect. Deși în cei patru ani de război bătuse toate fronturile, asta era prima lui întîlnire adevărată cu moartea. Probabil și ultima. Și ce moarte stupidă ! Străbătuse mii de kilometri pe cîmpurile de luptă și destinul voise să nu fie rănit niciodată. Cu toate aceste gînduri negre, se socotea un om norocos : bomba ar fi putut fi una normală și atunci n-ar fi avut nici o șansă de scăpare.

Alături, așezat pe vine, Donose privea hipnotizat bomba de lîngă ușă și nici nu clipea. Făcea mărunt din buze, iar mărul lui Adam, proeminent și ascuțit, ca un al doilea nas, părea că vrea să-i rupă gîtlejul.

Bombardamentul se lungi peste măsură, de parcă n-ar fi vrut să se sfîrşească niciodată. Cu timpul, tic-tacul se înteţi, aducea a dăngănit de clopot, şi colonelul Crăciun avu senzaţia că clopotul bătea pentru el. Dacă nu i-ar fi fost ruşine de Donose şi-ar fi astupat urechile. Cercetă curios bomba : era finisată perfect, ca o mare bijuterie aerodinamică. Privirile îi alunecară mai departe şi descoperi o plasă de păianjen. Îl minuna simetria ţesutului şi fineţea firelor, aproape transparente. De ce oare între firul al treilea şi al patrulea distanţa era mai mare ? O greşeală de urzeală, sau tocmai această asimetrie definea perfecţiunea ? Se întrebă dacă naturaliştii aveau pentru asta o explicaţie, sau şi ei s-ar fi minunat ca un om al cavernelor pus să analizeze un capitel doric. Păianjenul lipsea. Presimţise oare pericolul şi plecase, sau părăsise pînza mai demult... ?

Donose stătea neclintit : era rezemat de perete, broboanele de sudoare păreau că-i îngheţaseră pe frunte. Privindu-l, colonelului i se păru ciudată nemişcarea lui : nici nu clipea măcar. Şi în clipa aceea observă băltoaca de sînge. Să se fi aşezat Donose într-o băltoacă de sînge ? Nu. Sîngele era chiar al lui : îşi tăiase vena de la mîna stîngă. Probabil voise să moară întreg. Dar de unde avusese atîta forţă să moară fără geamăt ? Ori îl paralizase frica, ori el, preocupat de plasa de păianjen, nu-i auzise ţipătul. Dintr-o dată tic-tacul deveni asurzitor, îl dureau timpanele, şi descoperi că se sfîrsişe alarma. Sări pe masa de sub geamul de aerisire şi începu să strige după ajutor. Nu realiză cît timp trecuse pînă se apropie primul om de gura de aerisire : era un băieţandru de vreo cincisprezece ani, palid, cu coşuri pe faţă. Nu ştia nici o iotă românește. Îl ascultă totuşi pînă ce colonelul termină pledoaria, apoi o rupse la fugă. Fu nevoit să strige din nou după ajutor. În cele din urmă apăru un soldat. Era un ostaş fără trăsături precise, sau poate era prea tînăr ca să fi fost formate : se lăsă pe vine, să vadă cu cine are de-a face, şi înţelese imediat despre ce era vorba.

— Staţi liniştit, domnule colonel, rezolv imediat situaţia.

Cu Donose alături nu se putu liniști.

Nu trecură decît cîteva minute și soldatul începu să zgîlțîie ușa. Se mișca și bomba și Crăciun abia avu forță să se răstească la el :

— Nu zgîlțîi ușa ! E o bombă acolo. Adu un genist !

— Și pe unde să intre ? întrebă nedumerit soldatul.

La asta nu se gîndise nici colonelul. Pe ușă în nici un caz. Singura variantă era să coboare pe gura de aerisire. Se auziră pașii soldatului depărtîndu-se, apoi, după zece minute, reveni cu un căpitan. Acesta se lăsă în genunchi lîngă gura de aerisire și se prezentă :

— Căpitan Ion Dunăreanu, comandantul batalionului. Îmi spune soldatul că aveți în pivniță o bombă cu explozie întîrziată. De aici n-o văd.

— Nici nu e nevoie, căpitane. Avem în oraș o companie de geniști.

— Sînt la marginea orașului, lîngă Olt.

— Anunță-i telefonic. Asta e singura mea rugăminte.

— E imposibil, domnule colonel. După bombardament nu există nici o legătură telefonică.

— Atunci te rog du-te pînă la ei.

— Durează cel puțin o oră. Explozia poate să se producă în fiecare clipă.

Mașinăria din bombă continua să pulseze : tic-tacul era înfricoșător.

— Atunci pleacă de la gura de aerisire. Salvează-te cel puțin dumneata.

— Nu, domnule colonel. Eu mă pricep la bombe. Aș vrea să-mi dați cîteva informații. Puneți urechea pe bombă și spuneți-mi cum bate.

— Ai înnebunit ? !...

— Nu, domnule colonel. Vreau să știu cît timp am la dispoziție.

— Bate ca un ceas.

— Ce fel de ceas ? Ca un *Schaffhausen* sau ca un deșteptător ? Dacă mecanismul e fin, înseamnă că are un arc subțire și poate fi fixat pe o durată mai lungă. Dacă tic-tacul e de deșteptător atunci aparatul e primitiv, cu declanșare rapidă.

Colonelul își dădu seama că are de-a face cu un specialist. Se apropie de bombă și-și lipi urechea de ea : metalul era rece, dar lui i se păru că frige. Spre mirarea lui, de aproape, abia se auzeau bătăile mecanismului.

— Bate ca un ceas de mînă.

— Atunci totul e în ordine.

Căpitanul dispăru de la gura de aerisire și nu reveni decît după vreo zece minute. Se auzi și hîrîitul unui camion. Cineva legă un odgon de gratii, motorul camionului începu să tușească și gratiile cedară. Căpitanul își scoase vestonul și se strecură cu greu prin gura de aerisire. Spre mirarea colonelului, căpitanul nu-i mai dădu nici o atenție : se duse direct la bombă și începu s-o zgîlțîie pînă reuși s-o culce la pămînt. Se așeză călare pe ea, apoi scoase din buzunar un briceag mic cu capace sidefate.

— Din păcate, domnule colonel, n-am scule adecvate, dar sper ca briceagul ăsta să-mi fie de folos. Vedeți asta ? Și arătă spre focosul bombei. Dacă avem puțin noroc și se deșurubează lin, s-ar putea să nu mai explodeze niciodată. Dacă nu, înseamnă că avem ghinion.

Abia după ce ieșiseră din adăpost îi mărturisise căpitanul că era la prima dezamorsare.

— Și atunci de ce ai spus că ești specialist ?

— Să vă dau curaj, domnule colonel. Aveți pastă albă pe față.

— M-a săpunit un frizer. Tocmai voiam să mă rad.

— Și de ce v-ați dat cu săpun pe păr ?

— Pe păr ?

Se dusese la o oglindă și descoperise că albise. Îi fusese rușine să mărturisească asta și căpitanului.

Acum aștepta revederea cu el.

BIROUL COLONELULUI CRĂCIUN era o încăpere exagerat de mică, cu pereții scorojiți și se simțea penetrant mirosul acrișor al igrasiei. La început, colonelul încercă să-și păstreze calmul în fața lui Dunăreanu, dar nu reuși : sări de pe scaun și-l îmbrățișă pe căpitan. Din

cauza lui David scurtă la maximum bucuria revederii şi încercă să fie cît mai oficial :

— Prea mult timp nu avem. Peste două ore soseşte avionul. La sud-est de Buru e cota 824. E greu de ajuns la tabăra băieţilor noştri. Noi bănuim că ei ori nu mai există, ori şi-au mutat sediul. Altminteri tăcerea lor n-ar avea nici o justificare. Deşi înălţimea nu este foarte mare e nevoie totuşi de aptitudini de alpinist pentru a vă căţăra acolo. Dacă au fost suprimaţi s-ar putea ca locul să fie supravegheat. Din acest motiv cred că n-ar fi rău să vă strecuraţi spre cotă din două părţi. E o şansă ca unul dintre dumneavoastră să ajungă pînă acolo.

— Nu avem agenţi de legătură ? Mă gîndesc la hrană şi la multe alte lucruri necesare unor oameni paraşutaţi.

— Ba da. De asta v-am chemat aici. Dirijarea celor ce merg spre cotă o face un cetăţean din Cîmpia Turzii. Aş vrea să memoraţi tot ceea ce vă spun acum. La restaurantul „Pisica Albastră" este un chelner cu păr alb. Îi cereţi „cîrnaţi olteneşti". Nimeni din regiune nu consumă acest produs. Vă poate caza şi expedia la Buru. Cam asta e tot.

— Şi cum ajungem la Cîmpia Turzii ?

— La această întrebare nu pot să vă răspund.

Colonelul îl privise tot timpul pe Dunăreanu şi lui David i se păru că e de prisos. Se întoarse spre fereastră şi privi fosta clădire a primăriei. Bomba o nimerise în plin. Nu rămăseseră în picioare decît două ziduri din cărămidă lată, şi ele negre de pîrjolul bombei incendiare.

ÎNCEPUSE SĂ SE ÎNTUNECE cînd Dunăreanu şi David, însoţiţi de colonelul Crăciun, ajunseră la cîmpul folosit drept aeroport. Odată cu înserarea se lăsase şi frigul venit dinspre depresiune. Tot de acolo, vîntul aducea miros de fîn proaspăt şi aromă dulceagă de fragi. Cerul fără nori avea încă nuanţe de siniliu, deşi stelele, ca mici beculeţe de lanternă, apăruseră timide. Lui David, colonelul Crăciun i se păru plicticos, şi faptul că se uita la Dunăreanu ca la dumnezeu îl deranja. Şi ce dacă l-a salvat ? Ostaşii se salvează între ei. Cînd auzi însă poves-

tirea, se întrebă dacă el ar fi avut curajul să dezamorseze o bombă de trei sute de kilograme.

Înhămat în chingile paraşutei se simţea ca un ardei umplut : nu-şi putea mişca în voie nici mîinile, nici picioarele, deşi durerea din călcîie îl mai lăsase. Ar fi vrut să se aşeze, dar se temea că pentru a se ridica ar fi fost obligat să ceară ajutorul cuiva.

Avionul care urma să-i transporte în spatele frontului german întîrzia şi David îl întrebă pe colonel :

— Piloţii cunosc acest aeroport ?

Subliniase cuvîntul „aeroport", dar colonelul Crăciun nu sesiză ironia.

— Bineînţeles. Au aterizat de trei ori pînă acum. Ei i-au transportat şi pe cei lansaţi înaintea dumneavoastră la Buru.

Aşteptînd, colonelul îi povesti lui Dunăreanu cum îl primise familia, cu părul alb.

— Abia m-au recunoscut. Dar cea mai impresionată a fost mama. M-a mîngîiat pe păr ca pe vremea copilăriei. Mi-a fost milă de ea.

În cele din urmă apăru şi avionul : la început fu doar un mic punct mişcător, o pasăre, pe urmă, cu cît se apropia mai mult, îşi mări dimensiunile. Era un *Savoya-Marchetti* cu două motoare, folosit la bombardament, la desant şi la transport de muniţii. În apropierea cîmpiei se lăsă pe o aripă, apoi coborî lin spre pista naturală. Rulă lung, cele două motoare aruncau scîntei, tuşiră răguşit, pe urmă se opri în dreptul celor trei ofiţeri. Nu coborî din cabină decît pilotul, un bărbat deşirat, cu o caschetă de pînză pe cap. Avea faţa pătată de ulei.

— Ce-i, Cristescule ? îl întîmpină colonelul în loc de salut. De ce aţi întîrziat ?

— A trebuit să facem singuri alimentarea.

— Ştiţi ce aveţi de făcut... ?

— Ce am făcut şi pînă acum. Îi instruiesc cum să sară, deasupra frontului iau înălţime, apoi zbor normal pînă aproape de Buru.

— După cum hîrîie, nu pare să ajungă pînă la Buru, spuse David, cercetînd avionul.

— Nu vă faceţi griji, domnule locotenent, încercă să-l liniştească pilotul. O încalec de vreo trei ani. E drept, nu i-ar strica o revizie generală, dar cred că i-o vom face după terminarea războiului.

— Eşti optimist, constată Dunăreanu.

— Păi, pesimiştii n-au dreptul la zbor. E timpul să mergem.

— Atunci, băieţi, vă urez succes, ridică vocea Crăciun. Sper să ne revedem curînd.

— Nu cred, spuse David cu năduf făcînd o mişcare ca şi cum ar fi vrut să-şi scoată paraşuta.

— Dar ce s-a întîmplat ? întrebă mirat colonelul.

David înghiţi o înjurătură.

— Cine dracu permite ca un aeroport militar să fie folosit ca păşune ? Uitaţi-vă ! şi arătă spre liziera pădurii, unde doi cai ronţăiau iarba înaltă. Şi tocmai cai albi.

— Prietenul meu e superstiţios, dădu lămuriri Dunăreanu. Are ce are cu caii.

— Sînt convins că i-ai adus special. Cel mai bine ar fi să nici nu plecăm.

Dunăreanu îl împinse spre avion.

PROIECTILUL ANTIAERIENEI nimeri în plin : explodă chiar în dreptul motorului de pe aripa stîngă şi-i omori pe cei doi piloţi. Cristescu, comandantul navei, căzu cu faţa peste carlingă şi ceasurile de bord, iar măruntul, copilotul, rămase cu trupul înţepenit : doar capul îi căzuse în spate, peste gulerul îmblănit al bluzei, ca şi cum din această poziţie ciudată şi-ar fi putut satisface curiozitatea, şi anume, să vadă ce se întîmplă în interiorul navei. Încă înainte ca avionul să se fi înclinat, un fum înecăcios cu miros de benzină puse stăpînire pe avion. Locotenentul David, în momentul exploziei, îşi pierdu echilibrul, căzu în lături şi se încurcă în nişte fire pe care nu le văzuse pînă atunci. Erau chingile unei paraşute stricate din care piloţii rupeau mătase să se şteargă pe mîini. Auzea încă exploziile tunurilor antiaeriene şi era convins, deşi nu simţea dureri, că fusese rănit. Smuci picioarele să se eli-

bereze de harnașamentele parașutei. Prin hublou, văzu pentru o clipă cerul tulburător de întunecat. Trebui să se țină puternic de scaunul pliant ca să nu cadă pe spate, apoi, brusc, îl învălui fumul înecăcios și abia atunci realiză concret că fuseseră loviți.

David încercă să deslușească ce se petrece în jurul lui. Dunăreanu, datorită fumului, părea doar o umbră : se căznea să deschidă trapa. Deasupra lui, ca niște săbii subțiri, flăcări gălbui străpungeau fumul compact, cînd negru, cînd albăstrui.

— Desfă clama !

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care le mai auzi. În clipa următoare un șuierat asurzitor crescu în intensitate și David avu senzația că șuieratul acela strident îi pătrunde în creier și-i paralizează toate intențiile. Încercă să se tîrască spre trapă, deși cel mai bun lucru ar fi fost să stea nemișcat — amețit de mirosul aburilor de benzină — și să țină ochii închiși, cît mai strîns. Uneori, zgomotul din apropiere devenea atît de puternic, încît, paradoxal, nu-l mai auzea. În schimb, putea percepe respirația lui Dunăreanu care se chinuia să desfacă clamele trapei. Totul se petrecea îngrozitor de încet, ca și cum timpul, speriat de șuieratul sălbatec al aerului, și-ar fi încetat mersul perfid. Un val de aer rece îl făcu să-și revină. În sfîrșit Dunăreanu deschisese trapa. Se tîrî într-acolo, deși pardoseala de scînduri din jurul trapei era învăluită în flăcări. Îl cuprinse o frică animalică, sudoarea rece de pe frunte îi curgea în ochi, nu mai vedea nici trapa, nici bara de care ar fi trebuit să agațe cîrligul parașutei. Starea de vomă îl durea fizic, iar zvîcniturile tîmplelor le simțea undeva, nelocalizat precis : cînd în creier, cînd în piept, cînd în stomac. Cu mișcări mecanice căută maneta de deschidere a parașutei. O găsi. Bucuros că o găsise, se moleși din nou și trebui să-și muște buzele să nu ațipească. Cu o ultimă sforțare se smuci înainte și un val de aer rece îl izbi în față. Înseamnă să trapa e prin apropiere, gîndi. Se mai smuci o dată, căzu înainte și se rostogoli în gol. Stomacul i se strînse în gîtlej, nu reuși să respire și plutind în nimic ar fi vrut ca această legănare amețitoare să nu se mai sfîrșească niciodată. Pe urmă se trezi brusc

și se încordă din toată ființa : trase de maneta de deschidere a parașutei. Avu senzația că se rupsese ceva din el, apoi o smucitură puternică, dureroasă îl zgudui, cordoanele parașutei se întinseră ca un arc și căderea în gol se transformă într-o legănare lentă de balansoar.

David răsuflă adînc : aerul rece îi năvăli în plămîni și-l îmbătă : amețit, privi în jur : luna se mișca pe cer, puzderia de stele sclipeau, iar jos, pămîntul părea răsturnat. Nu departe de el descoperi o ciupercă albă : din cauza lunii părea luminată. Își roti privirea în jur și se smuci ca să poată cuprinde întreaga zare : departe, la stînga, descoperi trupul burduhănos al lui *Savoia Marchetti.* În urma lui, o coamă luminoasă, învolburată, întunecă pentru o clipă luna, pe urmă o explozie urmată de bubuituri înfundate îl înștiință că avionul ajunsese la sol.

Cîmpul de sub el se înclină din nou, apoi se întinse ca un cearșaf : la cîteva sute de metri, cealaltă parașută se agăță de crengile unui copac. În clipa aceea se izbi și el de pămînt : o durere ascuțită îl străfulgeră în piciorul rănit, apoi parașuta îl tîrî peste niște tufișuri uscate. Cînd în cele din urmă rămase nemișcat se văzu înconjurat de soldați germani cu armele ațintite spre el.

— Luați-l și pe celălalt ! ordonă un plutonier.

DUPĂ CE AMÎNDOI fură instalați în camion, înconjurați de soldați, David căută privirile lui Dunăreanu, dar acesta stătea cu capul aplecat în jos, privindu-și genunchii pe care își rezemase brațele. Probabil e rănit, gîndi David și privi spre subofițerul care se așezase în fața lui : era un neamț blond, bine hrănit, cu însemnele SS-ului la petlițe. Era trecut de 40 de ani, avea ochii încercănați.

David era convins că nu vor fi duși la execuție : dacă ar fi fost vorba de așa ceva, ar fi fost împușcați pe loc fără nici o ceremonie. Trei ani luptase alături de ei, îi cunoștea bine. După ce plutonierul dădu ordin unor soldați să cerceteze avionul doborît, făcu semn șoferului. Mașina porni greoi, drumul forestier era îngust, înaintau cu viteză redusă. Șoferul, obișnuit cu incursiuni de noapte,

aprindea rar farurile, și atunci, umbrele copacilor, deformate, păreau nebănuit de mari.

— Vorbești germana ? îl întrebă subofițerul pe David : acesta arătă spre Dunăreanu.

— El e specialist. Scrie și versuri pe nemțește.

Ofițerul schimbă locul cu un soldat și se așeză în fața lui Dunăreanu.

— Român ?

— Da.

— De ce ați fost parașutați la noi ?

— Unde la dumneavoastră ?

— În spatele frontului nostru.

— N-am fost parașutați. Ați doborît avionul în care eram și am sărit cu parașuta.

— Ce a căutat avionul în spatele frontului nostru ?

— Ne-am rătăcit. Dacă ați fi controlat avionul, probabil v-ați fi dat seama că nu avea nici un ceas de bord. A fost scos de mult din circulație. Noi îl foloseam la transport de zarzavaturi pentru bucătăria unui regiment.

— Sînt convins că în curînd o să uiți de zarzavaturi și o să fii mai cuviincios.

— Am ajuns aici din cauza celor doi cai albi, domnule subofițer, îi spuse David.

— Ce spune dumnealui ? întrebă plutonierul.

Dunăreanu răspunse cu întîrziere.

— Că îi pare rău după zarzavaturi. El, arătă spre David, e bucătarul șef al regimentului.

ÎN BIROUL DE CAMPANIE al colonelului von Seiharth era semiîntuneric : încăperea era luminată de o lampă de petrol numărul 9, probabil luată de la țărani. Ferestrele camuflate cu hîrtie albastră dădeau biroului o înfățișare tristă. Numai mobilele rechiziționate, formate din scaune desperecheate și o masă simplă de bucătărie, acoperită tot cu hîrtie albastră, aduceau puțină culoare. Peretele din spatele biroului colonelului era dominat de un portret al lui Hitler îmbrăcat în uniformă, fără grade, fără decorații.

Von Seiharth fusese trezit din somn : sub uniformă se întrezărea o pijama maro cu dungi albe. Părul şi-l aranjase cu palma, dar cîrlionţii rebeli stăteau aiurea, ca nişte antene. În faţa colonelului, prăfuit, aşa cum venise de pe drum, stătea în poziţie de drepţi subofiţerul care îi capturase pe cei doi ofiţeri români.

— Ia spune-mi, de ce m-ai trezit ?

— Trebuie să vă raportez, domnule colonel, că bateriile antiaeriene din pădure au doborît un avion românesc.

Colonelul privi sever spre subofiţer.

— Asta puteam afla şi mîine dimineaţă.

— Aveţi dreptate, domnule colonel, dar din avion s-au salvat doi ofiţeri români. Cei de la antiaeriană mi-au interzis să-i împuşc pe loc. Mi-au ordonat să-i aduc aici şi să vă raportez imediat.

— Cine de la antiaeriană ?

— Un căpitan tînăr cu părul roşcat. S-a prezentat, dar nu i-am reţinut numele.

— Harthmann ?

— Aşa ceva, domnule colonel.

— Cu asta ar fi trebuit să începi. Acum nu mai îmi pare rău că am fost trezit.

— Eu am avut alte instrucţiuni. Să nu iau prizonieri.

— Asta în general, domnule feldveber. Ofiţerii ne pot da informaţii. Pentru că ştii şi dumneata, *dincolo* se pregăteşte ceva. Unde sînt ?

— I-am închis în dormitorul acela neterminat.

— Foarte bine. Va trebui să anunţăm şi eşalonul superior.

Colonelul începu să învîrtă manivela telefonului de campanie.

— Alo, aici colonelul von Seiharth. Vreau să vorbesc cu *Libelula*...

-

BARACA ÎN CARE AU FOST ÎNCHIŞI Dunăreanu şi David mirosea încă a răşină de brad, a lemn verde şi clei. Scîndurile erau noi, umede, împestriţate cu noduri maronii şi cei care o construiseră nu dăduseră dovadă de preciziune prusacă : ici, colo, scîndurile nu se suprapuneau şi

foarte puține erau încheiate la vinclu. Pardoseala, tot din scînduri, era plină de rumeguș, ceea ce dovedea că baraca fusese ridicată numai cu cîteva zile în urmă. De altfel, nici paturile suprapuse nu aveau saltele sau pături : abia urmau să fie mobilate.

Îndată ce se închise ușa în urma lor, Dunăreanu verifică baraca la lumina unei brichete.

— Aștia cred că vor ierna aici.

— De unde constatarea aceasta categorică ?

— Ți-am spus că am avut o școală bună la Turda. Cei care vor să plece nu construiesc. Și baraca e nouă. Cred că ai observat că nu ne-au cazat la hotel ?

David nu era pus pe vorbă : era încă amețit de aburii de benzină din avion, de legănarea aceea între cer și pămînt. Pipăi orbește un pat, se întinse pe scîndurile tari, dar nu reuși să închidă ochii. De ce dracu l-a ales Dunăreanu tocmai pe el să-l însoțească ? Acolo pe malul rîului, cu ostașii lui, se simțea bine, în siguranță.

— Ai putea să-mi spui ora ?

Dunăreanu își aprinse din nou bricheta :

— Două și zece.

La două și zece pe malul Mureșului se dormea. Dinspre rîu se auzea clipocitul apei și dinspre zăvoi pregătirile de plecare ale rațelor sălbatice. De ce și unde pleacă, și cum reușesc să se întoarcă mereu în același loc ? Din generație în generație.

De undeva, de departe, se auzeau împușcături răzlețe.

Dimineața, David se trezi înțepenit : încercă să-și schimbe poziția pe scînduri și atunci îl descoperi pe Dunăreanu cocoțat pe o masă, cercetînd curtea prin geamul prevăzut cu gratii :

— Tu chiar n-ai dormit ?

— Ți-am spus doar : somnul mă obosește.

— Și vezi ceva interesant ?

— Nu se vede nimic.

— Ți-am spus că medicii ți-au eliberat un certificat fals.

Dunăreanu nu-i răspunse : căuta să se mențină în echilibru în vîrful picioarelor. David inventarie și el încăperea : fără îndoială era proiectată pentru un dormitor.

— Dacă ne-ar da și de mîncare am trăi destul de bine aici.

— Vorbești prostii. Peste trei zile trebuie să fim la Buru.

— Optimismul tău de paradă îmi face greață. Eu mă simt bine aici. Dacă vezi pe cineva spune-i să-mi aducă o saltea.

— Tu confunzi baraca asta cu un hotel.

— Cu unul de tranzit. Tu peste trei zile vrei să fii la Buru. Ne țin ăștea încă trei zile ? Ar fi tîmpiți ! De ce ar avea nevoie de prizonieri în retragere ? Să ne hrănească, să utilizeze cîțiva soldați pentru pază ?

Dunăreanu îi răspunse fără să se întoarcă spre el :

— Tu uiți un lucru foarte important : nu ne-au împușcat pînă acum pentru că morți nu valorăm nici doi bani.

— Și vii sîntem o comoară pentru ei.

— Pînă cînd speră că le putem furniza informații, da.

— Și crezi că ei au nevoie de trei zile să-și dea seama că nu le sîntem de folos ?

— Asta depinde de noi. Și în trei zile se pot întîmpla foarte multe lucruri. Dacă aș putea să mă înalț încă puțin...

— Dacă pui vestonul sub picioare, n-ajunge ?

— De cînd ești cu mine ai devenit și tu inteligent. Își scoase vestonul și-l puse sub cizme.

— Ei ? întrebă David și-și potrivi brațele sub ceafă. Nu părea foarte curios de ce ar putea să vadă Dunăreanu.

Dunăreanu își lipi nasul de geam :

— Se vede o clădire de piatră și un drum presărat cu pietriș.

David plescăi din buze :

— Păcat.

— De ce păcat ? întrebă Dunăreanu mirat.

— Pietrișul scîrțîie.

Dunăreanu se ridică din nou în vîrful picioarelor.

— Cred că sîntem într-o cazarmă. Un fel de cazarmă. Lîngă clădirea de piatră e o gheretă. Santinela nu se vede. Ba da. A apărut. Face ocolul clădirii. Poarta e spre dreapta.

— Și dincolo de poartă, ce-i ?

— Nu se vede pînă acolo.

— Cu vederea ta nici nu mă mir. E vreo mișcare ?

— Un soldat mătură în fața clădirii de piatră.
— Asta e bine.
— De ce e bine ?
— Pentru că îmi place curățenia. De afară se auzi huruitul unui camion. Dar asta ce mai e ?
— Sosește un camion. Poate e chiar cel cu care ne-au adus și pe noi.
— Mai bine camion decît cai albi.

DUPĂ PRIMELE ÎNTREBĂRI, colonelul von Seiharth își dădu seama că ofițerul din fața lui n-o să spună nimic. Încercă să-și păstreze calmul. Chiar îi zîmbi.
— Vasăzică nu vreți să vorbiți ?
David căută privirile colonelului :
— Cred că interpretați greșit tăcerea mea. Dacă m-ați întreba de alimentarea unui regiment, de probleme de aprovizionare a bucătăriilor de campanie, v-aș răspunde cu mare plăcere. De exemplu, acum, în sezonul de toamnă, aprovizionarea se face mult mai greu. Eu totuși am reușit să fac rost de un avion pentru transportarea zarzavaturilor.
— Nu probleme de bucătărie mă interesează. Asta în primul rînd. În al doilea rînd n-aș vrea să mă socotiți tîmpit. În rămășițele avionului nu s-a găsit nici urmă de zarzavaturi. N-ați fost destul de inteligenți să puneți în avion și un coș de morcovi. Poate ați fi reușit să mă induceți în eroare. Nu erau decît parașute, o stație de emisie-recepție și arme. Atît. Eu v-aș sfătui totuși să dați o declarație în legătură cu misiunea dumneavoastră, răspunzînd la întrebările pe care le-am formulat. La prînz sosesc cei de la regiment, și lor, pot să jur, o să le spuneți totul. Sînt specialiști în anchetă. În fața lor vorbesc și pietrele.
— Dacă au ce spune.
Colonelul își privi unghiile ca să cîștige timp :
— Vă pun din nou întrebările. După răspunsurile pe care le veți da vom hotărî ce vom face cu dumneavoastră. Rămîneți în viață sau vă instalați în fața plutonului de execuție.

— În fața plutonului sînt sigur că nu vom ajunge.

— Înseamnă că v-ați răzgîndit și veți răspunde la întrebări.

— Nu, domnule colonel. Spuneam că nu vom ajunge în fața plutonului pentru că ar fi păcat să risipiți atît de multe gloanțe. Pentru execuție ajunge un singur glonte în ceafă. Am asistat la cîteva execuții efectuate de dumneavoastră.

— Am senzația că-mi pierd timpul cu dumneata, totuși îmi voi face datoria : repet întrebările : ce rost au pregătirile de anvergură de dincolo de rîu ?

— Credeți că statul-major comunică planurile lui secrete unui bucătar ? Dacă vreți neapărat un răspuns pot inventa unul.

— Vă rog inventați unul. Poate termenul „inventa" vă convine mai mult decît, să spunem, înaltă trădare. Vorbesc suficient de deschis. Nu ?

— Suficient, domnule colonel. Exercițiile de dincolo de rîu se fac în vederea parăzilor prilejuite de căsătoria comandantului cu fata unui cîrciumar.

— Probabil sînteți convins că aveți haz. Nu ați spus o glumă, ci v-ați semnat sentința. Poate prietenul dumitale e mai deștept.

David se grăbi să-i răspundă :

— E mult mai deștept.

— În sensul că o să vorbească, precizează von Seiharth.

— S-ar putea. Îi place să vorbească. Vorbește chiar și în somn. Nici n-am putut să dorm din cauza lui.

O santinelă îl readuse pe David în baracă. În ușă îl îmbrînci, apoi se întoarse spre Dunăreanu :

— Dumneata.

Cu mișcări încete, Dunăreanu își luă vestonul de pe masa din fața ferestrei și începu să se îmbrace.

— Cum e ancheta ?

— Apă de trandafir, îi răspunse David și, leneș, se întinse pe prici.

— N-am întrebat cum miroase. Cîți sînt ?

— Unul singur.

— Asta e bine.

— *Ruhe !*[1] interveni santinela şi-l prinse pe Dunăreanu de braţ. La prima mişcare dubioasă trag.

Arătă spre puşca-mitralieră pe care o ţinea în mînă ca pe un baston.

BIROUL COLONELULUI VON SEIHARTH era cazon : nu numai pentru că încăperea era nouă, construită din scînduri crude abia rihtuite la gater, ci şi pentru faptul că Otto von Seiharth era adeptul simplităţii, un model de modestie. Născut într-o familie scăpătată în care titlul de noblețe era mai apreciat decît valorile materiale, Otto von Seiharth învăţase să-şi poarte sărăcia cu demnitate.

La şcoală, răsfoind catalogul, profesorul de matematică îl chemase la tablă :

— Seiharth.

— *Von* Seiharth, herr profesor.

Profesorul, un mucalit îndrăgostit de cifre, îi respecta dorinţa, dar îi spunea cu o nuanţă de ironie.

— Cu notele pe care le ai, von Seiharth, ai putea foarte uşor să renunţi la titlul de noblețe.

Partidul Naţional Socialist nu i-a cerut să renunţe la titlurile nobiliare, ci dimpotrivă, datorită originii, înaintă rapid pe treptele sociale. Ajunse şeful partidului dintr-un orăşel din Bavaria, pe urmă, datorită caracterului său intransigent, neînduplecător avansase repede în postul de *gauleiter*. După „Noaptea cuţitelor lungi" fusese însărcinat cu epurările din armată. Modest, nu s-a înfruptat din averile celor scoşi din Wehrmacht şi a fost apreciat ca atare. I-a răsărit steaua odată cu izbucnirea războiului : s-a prezentat voluntar pe front, a fost rănit de două ori în Polonia, apoi s-a distins în luptele din vest. Cu toate articolele scrise despre el, cu toate decoraţiile primite, Otto von Seiharth a rămas un militar modest. Poate şi pentru faptul că nu avusese niciodată calităţile unui adevărat prusac. Era pur şi simplu util.

[1] Linişte !

Pe frontul din est, la Kiev, unde fusese încartiruit în clădirile Sovietelor, von Seiharth își amenajă o reședință cazonă : scoase mobilele grele din încăperi, nu-și păstră decît un birou simplu acoperit cu postav verde. Exagerînd, dăduse chiar ordin să se scoată tapetul și pereții să fie dați cu var. Camarazii îi imputau această falsă modestie, îl socoteau chiar carierist. Von Seiharth însă nu era nici modest, nici carierist : era pur și simplu militar, poate vanitos și nemulțumit că nu fusese suficient remarcat. După Stalingrad înțelese că războiul nu mai poate fi cîștigat decît cu armele noi, anunțate pompos de Führer, sau printr-un miracol. Și Wehrmachtul, învățase în cei cinci ani de război, furnizase suficiente miracole : ocuparea Franței în cîteva săptămîni, raidurile submarinelor, folosirea miraculoasă a tancurilor. Dar tot miracolul a fost și renunțarea la luptă a lui von Paulus. Înțelese că orice activitate lăturalnică, individuală nu mai ajuta cu nimic la refacerea Wehrmachtului. Ca soldat însă își îndeplinea corect datoria, era împotriva lamentărilor. În primăvara lui '43 scăpase din marea încercuire de pe Don. Acest fapt îi întări convingerea că are o stea.

Studiind hărțile, orice ofițer și-ar fi putut da seama că retragerile de pe întinsele stepe, scurtarea liniei frontului au rămas singurele garanții ale unei supraviețuiri a armatelor germane. Un front scurt, sprijinit pe masivul Carpaților. Ieșirea României din Axă, intrarea ei în război de partea aliaților a spulberat însă și această ultimă șansă, deși, în primele zile după 23 August, nu fusese chiar atît de alarmat : sperase într-o pasivitate de lungă durată, în tergiversări. Nu intuise vitalitatea unui popor pe care-l credea secătuit, iar acum marile mișcări de trupe de dincolo de Mureș îl nelinișteau și mai mult. Știa că, izgoniți de la poalele Carpaților, nu mai putea urma decît dezastrul : stepa maghiară nu mai oferea nici un ajutor geografic.

Bănuia că sarcina de a salva materialul de război se datora unui fapt concret, și anume, pregătirilor de încercuire ale românilor. De cîteva zile era informat de mișcările de trupe de dincolo de Mureș, de unele manevre care nu puteau să nu-l îngrijoreze.

Cei doi ofițeri capturați l-ar fi putut informa concret. Pe tînărul care refuzase orice informație, dacă n-ar fi anunțat regimentul, l-ar fi împușcat pe loc. Ar fi fost păcat să mai piardă vremea cu el. Aștepta nerăbdător vizita celuilalt, poate era mai rezonabil.

Dunăreanu fu introdus în birou fără ceremonie. Von Seiharth îl primi milităreşte, în picioare ; îl măsură din creştet pînă în tălpi cu o uşoară undă de invidie. Se vedea pe el însuşi în urmă cu douăzeci de ani avansat „Hauptmann", dar în evidența matricolă era doar „instructor", aşa cum prevedea acordul de la Versailles.

— Luați loc, domnule căpitan.

Dunăreanu îşi bătu abia perceptibil călcîiele.

— Mulțumesc, domnule colonel.

Aşteptă ca neamțul să se aşeze, abia după aceea luă şi el loc pe marginea unui scaun fără spătar.

Von Seiharth îl mai cercetă o dată.

— Bănuiesc că dumneavoastră sînteți ofițer de carieră. Ştiți că e război şi că în război viața unui soldat valorează foarte puțin.

— Ştiu, răspunse scurt Dunăreanu.

Politețea colonelului îi confirmă convingerea că el nu valora decît viu. Se miră însă că acesta nu trecea direct la anchetă. Venind spre clădirea de piatră îşi pregătise cîteva răspunsuri cu două înțelesuri, să poată prelungi discuția cît mai mult, spre a se orienta ce ar fi de făcut. Ştia că mai tîrziu, dacă tăcea, putea fi predat unui subofițer sau unui grup care să-l ancheteze. O evadare nu avea şansă decît acum, la început, cînd nu era pus încă sub pază severă.

Colonelul continuă :

— În schimb, pentru fiecare individ în parte viața înseamnă totul. Pentru dumneavoastră oricum războiul s-a terminat. Trebuie să recunoaşteți că sînteți un prizonier, un individ oarecare.

— Vreți să spuneți că pentru mine viața înseamnă totul.

— Exact.

Dunăreanu privi fereastra, îngîndurat, întrebîndu-se dacă pe acolo ar putea ieşi.

— Vreţi să-mi oferiţi un tîrg ?

— „Tîrg" e un cuvînt urît, zîmbi colonelul. Aş vrea mai degrabă să încheiem o înţelegere.

— Şi conform acestei înţelegeri eu ce ar trebui să dau ?

— O declaraţie. O simplă declaraţie.

Îşi dădu seama că nu putea părăsi biroul decît pe uşa pe care intrase. Dar acolo, pe verandă, aştepta santinela.

— Şi ce ar trebui să cuprindă declaraţia ?

— Dumneavoastră sînteţi militar, ştiţi foarte bine despre ce este vorba. Orice serviciu adus Wermachtului este răsplătit. În cazul de faţă în loc să apăreţi în faţa unui pluton de execuţie aţi putea fi considerat un simplu prizonier. Şi asta nu e puţin.

I se păru ciudat că nu văzuse soldaţi prin curte. De ce o fi venit atunci camionul ? Să-i transporte pe ei ? Unde ? Se încruntă, ca ofiţerul din faţa lui să creadă că se concentrează :

— Fără îndoială nu e greu de ales între plutonul de execuţie şi un statut de prizonier. V-am întrebat ce ar trebui să cuprindă declaraţia pe care mi-aţi cerut-o ?

— Ne-ar interesa pregătirile de dincolo de Mureş. Care e semnificaţia mişcărilor de trupe din ultimele zile.

— De fapt ce-mi cereţi dumneavoastră se numeşte trădare.

— Şi cuvîntul acesta este urît. E vorba de simple informaţii.

— Şi de unde aţi şti că informaţiile mele n-ar fi false ?

Colonelul zîmbi din nou.

— Noi oricum ştim cîte ceva. Dar asta, desigur, pentru dumneavoastră contează mai puţin. Ceea ce este valoros e faptul că eu vă ofer o şansă. La vîrsta dumneavoastră aveţi încă viaţa în faţă. Şi din păcate omul nu are decît o singură viaţă.

— Conştiinţa e tot una singură.

— Dar valorează mult mai puţin decît viaţa.

De afară se auzea ralantiul camionului venit de curînd.

— Poate ar fi bine să pun totul pe hîrtie.

Colonelul zîmbi pentru a treia oară :

— Bănuiam că o să ne înțelegem.

Deschise sertarul biroului și scoase de acolo o hîrtie albă, ministerială. Dunăreanu întinse mîna după hîrtie și apucă brațul colonelului. Acesta, surprins din cauza smuciturii grosolane, nici nu-și dădu seama ce se întîmplă cu el. Dunăreanu îl trase peste birou, se auzi puternic pocnind rotula umărului, brațul lui von Seiharth căzu inert și încă înainte de a putea scoate un țipăt Dunăreanu îi astupă gura cu palma. Colonelul se dezmetici cînd ofițerul român i se lăsă cu toată greutatea pe pieptul plin cu decorații. Îi simți genunchii chiar în dreptul inimii și se congestionă la față.

Dunăreanu îl dezarmă și împinse țeava rece a revolverului la rădăcina nasului.

— Vă dați seama, domnule colonel, că nu am ce pierde. Chiar dacă aș fi dat declarația tot aș fi ajuns în fața unui pluton de execuție sau, rafinat cum sînteți, m-ați fi împușcat în ceafă. Cunosc perfect metodele. Mai știu că am fost condamnat la moarte în clipa cînd am fost arestat. La cea mai mică împotrivire trag. Tot m-aș plictisi singur în iad.

Cu o mișcare rapidă smulse perdeaua de la fereastră și astupă gura colonelului.

— Dezbrăcarea ! Urgent !...

CULCAT ÎN PATUL CU MIROS DE RĂȘINĂ David se miră cît de puține amintiri i-au rămas din Roșiorii de Vede : o stradă mereu umbrită de niște arțari groși, o casă imensă dată cu var, o marchiză cu sticle colorate. Cînd bătea soarele, chema ordonanța : „Ce cămașă am, Gheorghe ?“ „Roșie“ răspundea ordonanța, și el se muta cu un pas mai la stînga. „Acum ?“ „Acum verde.“ Din marchiză se revărsau în curte niște trepte prea mari ca să coboare sau să urce pe ele. Gheorghe îl învățase să coboare de-a-ndăratelea și să se sprijine și cu mîinile. Taică-su, văzîndu-l în patru labe, se răstise la el :

— Mă ! Ăsta-i om, nu cîine ! Dacă nu-l înveţi să meargă ca oamenii, te bag la carceră.

Maică-sa, măcinată de o boală necunoscută, zăcea mai tot timpul în pat. Rar, cînd o lăsau durerile, îl lua cu ea la plimbare. Mergeau cu birja pînă în apropierea parcului comunal, se aşezau pe o bancă chiar în faţa chioşcului dulgherit din lemn alb de mesteacăn şi ascultau fanfara regimentului. Din fanfară îşi amintea numai de dirijor : un plutonier gras, care mînuia cu o dexteritate uluitoare un baston lung, împodobit cu ţinte şi franjuri.

Îi rămăsese în minte şi o prietenă a maică-sii, doamna Palivăţ, o femeie durdulie, nevasta unui maior mereu încruntat care-şi pierdea solda la cărţi. Doamna Palivăţ venea în vizită în fiecare vineri, ordonanţa o servea cu şerbet de trandafiri şi apă rece scoasă din puţ. Gheorghe îi ţinea scaunul cînd se aşeza, apoi îi aducea din dulapul din bucătărie şervetel de damasc, scrobit atît de tare că nu se putea folosi. Mircea i-a tăiat o dată toţi nasturii de la pardesiu şi a fost obligat să stea cu faţa la colţ. Din ziua aceea în fiecare vineri se ascundea în tufişurile din grădină să nu dea ochii cu ea. Ordonanţa o imita perfect :

— Auzi, dragă, ieri Gabi a pornit cu trei aşi. Potul era mare, Gabi avea şansa să se refacă. Cere două cărţi. Şi ce crezi că primeşte ? Doi valeţi. Stăteam în spatele lui şi mă rugam lui dumnezeu să prindă şi ceilalţi cărţi. Sînt o tîmpită ! N-ar fi trebuit să mă rog. Locotenentul acela tînăr, care-şi suge mereu dinţii, a prins patru decari. Nu-l mai chem niciodată pe dumnezeu să joace pocher cu noi.

Stînd cu mîinile sub ceafă lui David i se păru că ancheta lui Dunăreanu durează prea mult. Îşi reproşă chiar că-i spusese neamţului că tovarăşului său îi place să vorbească. Imbecilul l-o fi crezut şi acum insistă. Povestea cu zarzavaturile a fost ideea lui Dunăreanu. Probabil, acum îi explică cum se pun murăturile la români. Zîmbi la acest gînd ; nu-l supăra decît faptul că şoferul camionului lăsase motorul la ralanti şi din cauza huruitului nu putea percepe din curte nici un zgomot. Cu motorul oprit ar fi putut auzi paşii pe pietrişul aleilor, trîntirea unei

uşi. Fără îndoială nemţii erau la ananghie dacă au început să fabrice şoferi pe bandă rulantă : şoferi care ştiu să tragă de volan şi să mînuiască pedalele. Atît. Pe front avusese şi el un şofer instruit într-o singură noapte : în zadar i-a explicat că motorul în ralanti consumă la fel de multă benzină ca în timpul unei curse, acesta nu învăţase să oprească motorul.

— Îl încălzesc greu şi bateria-i pe sfîrşite, îi răspunsese.

Oare de ce pe front toate bateriile erau pe sfîrşite ? Nu rareori împinsese şi el un camion împotmolit în noroaie pînă la genunchi. Dar de ce nu se întoarce Dunăreanu ? Chinuit de această întrebare se ridică din pat şi se duse la masa de sub fereastră. Îşi puse vestonul sub cizme ca să ajungă pînă la primul ochi al ferestrei şi reuşi să vadă clădirea de piatră. Lîngă uşă, rezemată de perete, santinela care îl însoţise şi pe el îşi ţinea faţa la soare. Era un soare zgîrcit, abia ridicat pînă la înălţimea clădirii. Mai la stînga descoperi şi camionul, un *Daimler* de cinci tone, fără prelată. I se păru acelaşi cu cel care-i adusese azi-noapte din pădure. Şoferul stătea rezemat de aripa din faţă şi fuma liniştit. Aştepta pe cineva. Se auzi scîrţîitul unei uşi şi în cerdacul clădirii de piatră apăru un ofiţer german. Santinela de lîngă uşă îl simţi, se întoarse spre ofiţer, dar nu-l mai văzu decît coborînd treptele cerdacului. Cu toate astea îl salută scurt şi-şi aranjă cascheta. Neamţul se îndreptă cu paşi hotărîţi spre şofer. Lui David acest mers legănat i se păru cunoscut. Îl recunoscu pe Dunăreanu cînd acesta ceru foc şoferului. Dar şoferul nu mai reuşi să-şi scoată chibriturile din buzunar : un pumn puternic îi săltă bărbia. Se lovi de portiera camionului apoi se chirci şi căzu cu faţa la pămînt. Dar cînd urcă Dunăreanu la volan ? Camionul porni în salturi, tuşind, apoi prinse viteză. Se dezmetici şi santinela. Scoase pistolul-mitralieră de pe umăr, trase o rafală, dar camionul intrase deja cu botul în bariera de la poartă.

David coborî de pe masă, îşi îmbrăcă vestonul şi se întinse pe pat. Neavînd nimic mai bun de făcut începu să numere nodurile din scîndurile patului suprapus. În clipa aceea răsună şi toaca de alarmă.

DUNĂREANU AUZI ŞI EL sunetul metalic şi apăsă pe accelerator : ştia că nemţii vor porni în urmărirea lui, dar avea suficient timp pînă se vor aranja în coloană. La prima bifurcaţie instinctiv vră spre dreapta, în direcţia pădurii. Uniforma îl strîngea la umeri, cînd schimbase hainele cu anchetatorul chiar voise să-i reproşeze că nu s-a dezvoltat îndeajuns. Îl încălzea o bucurie lăuntrică : totul a mers mult mai uşor decît şi-a imaginat. Colonelul a fost luat prin surprindere, nu se aşteptase să fie atacat chiar în biroul lui, cu santinela la uşă. Iar camionul parcă ar fi venit special pentru el. De şofer îi părea rău : îl lovise puternic, şi acum avea falangele degetelor amorţite, dar nu putuse risca.

Îşi aduse aminte de David şi se întrebă ce se va întîmpla cu el. Era convins că n-o să-l împuşte imediat : puteau face asta cînd aveau doi prizonieri, ca să-l sperie pe cel rămas în viaţă. Acum nu-l aveau decît pe David, vor încerca să stoarcă date de la el. Era convins că David va trage de timp : era suficient de rezistent să nu cedeze la presiuni. Adîncit în gînduri fu cît pe ce să vireze în şanţ : redresă volanul în ultima clipă şi *Daimlerul* gîfîi ca un tuberculos.

De după o cotitură apăru în faţa lui un *Mercedes* mic, decapotat. Hotărî într-o secundă : îi tăie calea. *Mercedesul* frînă chiar în botul camionului, şoferul, un sergent cu păr ondulat, începu să înjure, apoi cînd îi văzu gradele lui Dunăreanu începu să tuşească :

— De ce nu ţineţi dreapta, domnule colonel ? şi abia după aceea luă poziţie regulamentară şi-l salută : Heil Hitler. Nu vedeţi că drumul e îngust ?

Dunăreanu îl privi sever, ca şi cum şoferul ar fi fost vinovat, şi nu el.

— De cînd conduci, mă imbecilule ?

— De doisprezece ani, domnule colonel. Sînt şofer de profesie. Vreţi să-mi eliberaţi drumul ?

— Dar unde te grăbeşti ?

— Sînt şoferul personal al domnului colonel Otto von Seiharth.

— Acum un sfert de oră au intrat tancurile româneşti în colonia lui. Arătă spre camion. Urcă !

— Mai bine întoarcem mașina mică, propuse nehotărît șoferul convins că ofițerul din fața lui are o misiune urgentă. Aleargă mai repede.

Colonelul în loc să-l aprobe, scoase pistolul îndreptîndu-l spre el. Șoferul se sperie. Cu pași nesiguri porni spre camion și urcă la volan. Așteptă să urce și colonelul. Acesta însă îi trînti portiera.

— Ce mai stai ?

Șoferul ambreiă și porni în marșarier să aibă loc să ocolească *Mercedesul*. În dreptul lui Dunăreanu se aplecă spre el și strigă să fie auzit :

— Am să raportez la Divizie !

Șoferul intenționat zgîrie aripile mașinii mici, apoi apăsă pe accelerator. Dispăru după cotitură. Dunăreanu urcă la volanul *Mercedesului* și porni înapoi pe drumul deja cunoscut. Încă înainte de bifurcație văzu un nor de praf, apoi deslușì două camioane pline cu soldați.

Coti spre dreapta, să le facă loc, pe urmă, liniștit, își continuă drumul. Fără îndoială cei din camion erau urmăritorii lui.

Santinela de la poarta taberei recunoscu mașina comandantului și se dădu la o parte ca Fritz să nu-l calce. Fiind șoferul lui Seiharth, își permitea să facă glume proaste : pe vreme de ploaie căuta băltoacele să-și stropească camarazii sau îi speria claxonînd ca un bezmetic. Mașina trecu prin fața lui în viteză, nu avu timp să-l scuipe pe Fritz, și-l urmări cum acesta cu un viraj brusc întoarse mașina și se opri în fața barăcii unde era închis celălalt prizonier. Santinela de la baracă salută regulamentar și se miră că un colonel neamț îl țintește cu pistolul.

Dunăreanu îi luă arma și-l îmbrînci : santinela căzu în genunchi, se ridică și dispăru repede după baracă.

Ușa nu era închisă decît cu un cîrlig : Dunăreanu îl ridică din belciug și deschise ușa cu piciorul. David se feri la timp, apoi goni după Dunăreanu.

Santinela de la poartă nu se dezmetici decît cînd mașina ajunse în dreptul ei și-l descoperi pe prizonierul român lîngă colonel : era însă prea tîrziu ca să poată lua vreo măsură. Totuși trase o rafală cu pistolul-mitralieră, mai mult dintr-un sentiment de neputință, apoi alergă

spre placa de fier aninată de gheretă și începu s-o bată cu un piron.

Cînd își întoarse din nou privirile în direcția unde dispăruse mașina, nu mai văzu decît un nor de praf scînteind în bătaia soarelui.

DAVID SAVURĂ AERUL RECE care-i răcorea fruntea și se lăsă leneș pe spătarul de piele al scaunului : din cauza vitezei, pentru cîteva clipe avu senzația că se leagănă în chingile parașutei. Trase cu ochiul spre Dunăreanu : acesta părea încruntat, preocupat să ocolească gropile lăsate de șenilele tancurilor.

Nu întoarseră capul decît cînd se stinseră toate zgomotele în urma lor. Din cauza coamei de praf nu se vedeau decît vîrfurile copacilor care împrejmuiau șoseaua.

— Ai venit mult mai repede decît aș fi bănuit, spuse David privind drumul accidentat.

— Mă flatezi, îi răspunse Dunăreanu fără să-și ia privirile de pe parbrizul murdar.

Alături de Dunăreanu, David își recăpătă sentimentul siguranței. Deveni cel dintotdeauna.

— Marți de obicei sînt darnic, îi zîmbi David. E ziua mea norocoasă.

— Și dacă n-aș fi venit ?

— Nu se putea să nu vii ! M-aș fi plictisit acolo. Știi de ce nu mi-a plăcut dormitorul ?

— Pentru că n-ai avut așternuturi.

— Nu sînt chiar atît de răsfățat. Sub dușumea mișunau șobolanii. Dacă m-aș fi concentrat aș fi putut să-i număr.

— Dar ce ai împotriva rozătoarelor ?

— Absolut nimic. Dar unde apar ele se duce dracului șandramaua.

— După cîte am înțeles nu voiai să fii în corabia care se scufundă.

— Nu.

La bifurcație, Dunăreanu coti spre stînga. Departe, învăluite în pîcla albicioasă a unui nor zdrențuit, se întrezăreau dealurile Turzii : erau încă verzi.

Ajunşi pe şoseaua naţională descoperiră pe lîngă indicatoarele vechi unele noi, improvizate, cu inscripţii maghiare şi nemţeşti.

— S-au organizat bine băieţii, deşi sînt convinşi că nu vor rămîne multă vreme aici.

— De ce crezi asta ?

— Pentru că n-au scos indicatoarele româneşti.

David nu comentă observaţia. Închise ochii. Pe stepele întinse ale Ucrainei nemţii cînd au pus indicatoarele lor gotice le-au desfiinţat pe cele vechi. Apoi însă, localnicii au schimbat direcţiile indicatoarelor şi săptămîni întregi regimentele în retragere nu s-au putut regrupa.

— Bănuieşti încotro ne îndreptăm ? întrebă Dunăreanu pe neaşteptate.

— Spre Cîmpia Turzii.

— Eşti perspicace. Te vedeam cu ochii închişi, savurînd aerul, şi am fost convins că picoteşti.

— Cu pleoapele lăsate văd mult mai bine. Îmi imaginez chiar şi restaurantul cu nume de pisică. Ţie-ţi plac cîrnaţii olteneşti ?

Dunăreanu înghiţi în sec.

— În clipa de faţă aş mînca şi pietre.

— Şi pun pariu că le-ai digera. Ştii de ce mi-e frică ?

— Dacă-mi spui, aflu.

— Mi-e teamă să nu fi dispărut şi chelnerul.

— Dar cine a mai dispărut ?

— Nu ni s-a spus că cei din Buru au fost suprimaţi ?

— Ne-au spus asta ca pe o probabilitate. A pierde legătura radio nu înseamnă neapărat că nu mai există. Şi în orice caz nu există nici o legătură între ei şi chelner. Ei sînt la Buru, iar chelnerul la Cîmpia Turzii.

— Dar există o probabilitate ca chelnerul să fie arestat, sau să aibă crampe şi să nu fie la local ?

— Există. Dar avem suficient timp să ne văităm după ce nu-l găsim.

— Bineînţeles. Dar toată afacerea a pornit cu stîngul. Domnul colonel Crăciun n-a prevăzut o mulţime de lucruri. Primul : că avionul poate fi doborît. Al doilea : că în loc să ne căţărăm pe munte să cădem prizonieri. Al treilea : că nemţii ne vor buzunări şi vom rămîne fără parale. Sau crezi că chelnerul ne va da pe datorie ?

— Am bani. Am găsit în uniforma pe care o port.

— Nu te ştiam atît de meticulos.

— Trebuia să controlez dacă am actele colonelului la mine. Cine ştie unde va trebui să mă legitimez.

— Cred că te-au avansat căpitan pe merit.

Prunii care însoţeau şoseaua aveau crengile rupte.

— Au trecut militari pe aici, constată Dunăreanu.

David nu-i răspunse : continua să ţină ochii închişi, mirosul începutului de toamnă îi umplea nările şi abia acum, în bătaia plăcută a vîntului, se simţea într-adevăr liber. Cînd, cocoţat pe scaun, îl văzuse pentru prima oară pe Dunăreanu apărînd în uniformă germană, ar fi vrut să chiuie, dar avusese suficientă forţă să se abţină : din clipa aceea ştiuse că nu va mai sta mult timp în baracă. Îşi imputase că-l lăsase pe Dunăreanu să hotărască soarta amîndurora. O singură clipă se gîndise că nu i-ar fi fost greu să-l suprime pe colonel în timpul anchetei, cînd acesta se foise în jurul lui. Dar, ştiind santinela în faţa uşii, rămăsese nemişcat pe scaun. Nu cunoştea regulamentul taberei, bănuia doar că, fiind nou înfiinţată, nu avea încă nimic stabilit precis. Chiar faptul că fuseseră închişi într-un dormitor neterminat era un indiciu în această privinţă. Dar nici Dunăreanu nu avusese mai multe date decît el şi totuşi a acţionat. De fapt, din cauza lipsei lui de iniţiativă, Dunăreanu n-a avut altă alternativă. Era curios să afle cum a procedat, cum a schimbat camionul pe o maşină mică, cum a reuşit să se întoarcă într-un timp record în tabără, periclitîndu-şi viaţa a doua oară, dar socotea că nu era momentul cel mai prielnic pentru o asemenea discuţie.

Depăşiră cîteva convoaie militare maghiare, dar soldaţii înarmaţi cu steguleţe roşii şi albe, pentru dirijarea circulaţiei, nu le făcură nici un semn să oprească.

— Poate n-ar fi rău să-ţi scoţi totuşi vestonul românesc, îi spuse Dunăreanu după ce-l măsură din priviri. După cum vezi, aici sînt mai la modă cele ungureşti.

Lui David îi fu ciudă că nu se gîndise primul la acest lucru : îşi scoase vestonul şi rămase într-o cămaşă kaki cu mîneci scurte. Se strînse pe banchetă, ca parbrizul să-l ferească de vînt.

La intrarea în oraş, jandarmii maghiari ridicară mîinile în semn de salut : Dunăreanu le răspunse la fel şi le zîmbi larg ca unor prieteni.

— Nădejdea lor e numai în nemţi.

— Şi tu, în uniformă de colonel german, le asiguri viitorul.

Străbătînd străzile, prima observaţie pe care o făcură amîndoi era aceea că ocuparea oraşului de către horthyşti n-a alterat cu nimic viaţa de zi cu zi. Cu patru ani în urmă, după dictatul de la Viena, trupele ungureşti care au ocupat Ardealul de Nord îi obligaseră pe comercianţi să schimbe firmele magazinelor, iar noii primari ordonaseră rebotezarea străzilor.

— Nici despre aliatul cel mai important nu ne-a vorbit Crăciun.

— Care aliat ? întrebă David.

— Populaţia oraşului. Ea totdeauna va fi de partea noastră.

— Eu am dedus asta.

— Înseamnă că am plecat în misiune cu un tovarăş deştept.

Pe o stradă lăturalnică, Dunăreanu trase lîngă trotuar şi se întoarse spre David.

— Cred că am ajuns la destinaţie.

— Exagerezi. Abia am ajuns în Cîmpia Turzii.

— Ca primă etapă, asta e destinaţia.

David se uită în jur, cu speranţa să găsească firma restaurantului.

— Probabil mi-am pierdut simţul orientării. Nu văd nicăieri „Pisica Albastră".

— Doar n-ai vrea să te duc în cămaşă la restaurant ?

— Atunci dă-mi bani să-mi cumpăr un costum. Sau un veston măcar.

— Chiar atît de mulţi bani nu am. Banii ne trebuiesc pentru cîrnaţii oltenesti. Te duci şi-ţi faci rost de haine.

— Şi cu maşina ce facem ?

— O abandonăm. Fără îndoială, semnalmentele, numărul, marca au fost anunţate tuturor posturilor de control. Ei speră să ne găsească şi pe noi în maşină. Şi am convingerea că, dacă ajungem din nou în faţa colonelului, acesta n-o să mai fie politicos cu noi.

— Şi fără maşină cum ajungem la Buru ?

— Asta vom afla de la chelnerul cu părul alb. Dar de pe acum bănuiesc că vom merge cu trenul.

— E cel mai comod, spuse David cu o uşoară nuanţă ironică : ne ducem, cumpărăm bilete şi facem deplasarea.

— N-ai înţeles. Probabil vom folosi un tren de marfă din Triaj. Eu, pentru orice eventualitate fac o prospectare acolo.

— Nu-i mai bine să aflăm întîi părerea ospătarului ?

— Am spus „pentru orice eventualitate".

— Şi unde ne întîlnim ?

— La „Pisica Albastră". La opt, cînd începe să se întunece.

Dunăreanu coborî din maşină şi trînti portiera. Spre mirarea lui, David se înghesui lîngă volan.

— Tu nu cobori ?

— Nu. Mă duc să-mi fac rost de haine. Şi coborînd dintr-o maşină mică am mai multă prestanţă.

— Numai să nu uiţi că maşina e urmărită.

— Nici o grijă : cu memoria stau bine.

Porni motorul şi apăsă pe accelerator.

Dunăreanu privi lung după el, apoi porni agale spre centrul oraşului : străzile i se păreau mai mici, mai meschine ca în copilărie, cînd venea destul de des cu părinţii să viziteze un unchi care lucra la fabrica de sîrmă. Unchiul îi era antipatic pentru că vorbea tare, pentru că avea un neg chiar în vîrful nasului şi nişte sprîncene lungi, stufoase. Dar nu numai pentru asta nu-l plăcea : îl auzise odată spunînd despre el că-i nereuşit. Ani de zile a ţinut minte fraza : „Cum dracu aţi făcut un copil atît de nereuşit" ? Se întrebase pe atunci ce era nereuşit la el : avea două mîini ca toţi ceilalţi copii, două picioare, nas, ochi, urechi ca toată lumea. Taică-su încercă să-l liniştească : „Ghiţă a glumit, te iubeşte ca pe copiii lui. Zice aşa, pentru că eşti mai slăbuţ. Are dreptate maică-ta cînd spune că eşti mofturos la mîncare".

Îl trezi la realitate huruitul unui camion militar maghiar care hodorogea pe caldarîm : era un *Csepel* de 5 tone, cu prelata peticită. În colţul străzii, un ostaş maghiar, cu un steguleţ alb în mînă, dirija camionul spre Viişoara.

În Piața Mare descoperi o patrulă care tocmai legitima un militar german. Instinctiv se lipi de zidul unei case și privi în jur : o săgeată indicatoare orienta trecătorii spre primul adăpost. Pe săgeată era trecută și capacitatea adăpostului : 35 de persoane.

În fața lui, de pe o consolă, atîrna firma unui magazin de confecții : *Marius Abrudan.* Fără să se gîndească prea mult intră în magazin. În uniformă germană nu mai era în siguranță. Îl întîmpină un vînzător chel, cu fața plină de vinișoare albăstrii. Purta ochelarii pe frunte, ca un contabil. Îl întrebă în germană :

— Cu ce vă servim, domnule colonel ?

Dunăreanu cercetă magazinul, apoi arătă spre niște costume înșirate pe umerașe.

— M-ar interesa un costum.

Vînzătorul îi zîmbi complice :

— Acum sînt la modă costumele civile. Foarte mulți ofițeri de-ai dumneavoastră se aprovizionează la noi. Ce număr purtați ?

Dunăreanu se prefăcu că nu înțelege aluzia. Răspunse doar la întrebare.

— Cincizeci și patru.

În magazin, în afară de vînzătorul chel mai era o femeie grasă, înșurubată în scaunul rotativ de la casă. Purta și ea ochelari și croșeta. Vînzătorul ocoli tejgheaua, trecu cu degetul arătător peste umerașele unor costume, apoi alese unul cenușiu.

— Griul ăsta e mai puțin bătător la ochi și-i stofă bună, de lînă. Sau vreți unul mai ușor, domnule colonel ?

— Nu, nu, se grăbi să-i răspundă Dunăreanu. Ăsta cred că e ceea ce îmi trebuie. Pot să-l încerc ?

— Bineînțeles. Arătă spre o cabină mascată de o perdea.

Dunăreanu se retrase în cabină, dar nu trase perdeaua în întregime, voia să vadă dacă nu pătrunde cumva patrula și în magazin. Vînzătorul, rezemat de tejghea, își curăța lentilele ochelarilor în poala halatului.

Costumul cenușiu nu venea chiar turnat, dar nu arăta rău. Dunăreanu ieși din cabină și se privi în oglindă. Vînzătorul se apropie și, profesional, îi aranjă haina pe umeri.

— Nu e prea închisă ? întrebă Dunăreanu.

— Nu mi se pare, domnule colonel.

— Totuşi aş vrea să-mi arătaţi unul cu o nuanţă mai deschisă.

— La numărul dumneavoastră nu mai avem altul.

Dunăreanu mai aruncă o privire în oglindă.

— Aş putea să-l văd şi la lumină ? Am banii şi actele în uniformă.

— Vă rog, domnule ofiţer. Şi fiţi liniştit, noi nu furăm. Sublinie cuvîntul „noi".

Calm, cu paşi măsuraţi, Dunăreanu ieşi în stradă şi dispăru printre trecători.

DAVID OPRI MAŞINA în faţa unei tinichigerii de pe o stradă aproape pustie, desfundată. Fusese să prospecteze drumul spre Triaj, ar fi vrut să-şi procure o uniformă de muncitor la căile ferate. Îmbrăcat în uniforma lor ar fi fost mult mai puţin bătător la ochi şi s-ar fi mişcat mai în voie. Cei de la căile ferate erau legitimaţi mai rar, poliţia şi patrulele militare ştiau că sînt mobilizaţi pe loc, chiar dacă erau mai tineri. Restul tinerilor se refugiaseră mai spre sud, dincolo de Tîrnăveni, imediat după invazia maghiară, de teama unei recrutări forţate.

Dar nu mai avea timp de pierdut. Hotărî să-şi facă rost de haine civile cu orice preţ. Rezemat de portiera maşinii aştepta un trecător : bani nu avea, nu putea oferi în schimbul hainei decît maşina, un *Mercedes* în bună stare, proprietatea Wermachtului, pe care un cumpărător isteţ ar fi putut-o păstra pînă după război.

Ochi un cetăţean înalt cu haine cenuşii uzate, dar tocmai atunci, din partea cealaltă a străzii apăru o căruţă trasă de doi cai. David nu mai voia să piardă prilejul : tăie calea cetăţeanului.

— Nu vă supăraţi, domnule. Aş vrea să vă cumpăr haina. Vă dau o maşină pentru ea.

Arătă spre *Mercedes*. Cetăţeanul vru să-l ocolească.

— Lasă-mă în pace, domnule ! Şi pentru că David îl prinse de umăr, începu să ţipe după ajutor.

În clipa aceea ajunse căruța în dreptul lor. Căruțașul, o matahală îmbrăcată într-o scurtă de piele, sări de pe capră. Se apropie amenințător de David. Cetățeanul cu haine cenușii profită de intervenția căruțașului și începu să alerge. Pașii îi sunau ca o toacă pe trotuar.

— Vasăzică atacăm oamenii în plină zi ? sîsîi printre dinți matahala. Privi spre pantalonii kaki ai lui David și începu să rînjească : Pun pariu că ești dezertor.

— Pierzi pariul, îi zîmbi David.

— Pariul s-ar putea. Dar pe tine nu !

Vru să atace brusc, prin surprindere, dar nu reuși decît să-și întindă mîinile înainte. David îi înhăță brațul și exact cum îl săltase și Dunăreanu acolo, în curtea școlii, îl trase spre el : matahala se pomeni cu picioarele proiectate spre cer, apoi, după o voltă spectaculoasă, se pomeni aruncat pe caldarîm. Marginea rigolei amplifică durerea, căruțașul se chirci și rămase nemișcat. Se trezi cînd David îi scotea scurta de piele, dar nu avu forța să se împotrivească.

— Iartă-mă prietene, se scuză David după ce probă scurta de piele. Dar sînt convins că haina pe care mi-o împrumuți e singurul tău gest patriotic.

Din atelierul de tinichigerie apărură cîțiva muncitori. Cu un singur salt, David se aruncă la volan și demară în viteză.

DAVID ABANDONĂ MAȘINA chiar în centrul orașului, în apropierea unui parc. Coborî cu nonșalanță și, ca să pară cît mai degajat, își vîrî mîinile în buzunarele scurtei de piele. Spre surprinderea lui, buzunarele erau doldora de bani. Nu îndrăzni însă să-i numere în stradă. Porni agale în căutarea restaurantului „Pisica Albastră". Se opri o clipă și-și aruncă privirile îndărăt să vadă dacă nu depășise cumva localul și, spre uimirea lui, văzu că mașină pe care abia o abandonase era înconjurată de ostași germani. Grăbi pasul, încercînd să se îndepărteze cît mai mult de teamă să nu fie legitimat. Ajunse în dreptul unei bisericuțe și intră. Nici dacă ar fi căutat n-ar fi putut

găsi o ascunzătoare mai potrivită. Cui i-ar fi trecut prin minte să caute un militar paraşutat într-un locaş sfînt ? Îşi alese un loc mai ferit, în spatele unui stîlp. În afară de el nu mai erau în biserică decît vreo patru femei mai în vîrstă şi un copil mic, ras în cap, care se foia în jurul maică-sii. Uneori rămînea împietrit şi privea fascinat frescele de pe tavan. David îi urmări privirile şi descoperi un apostol bărbos, care semăna leit cu un prieten de familie. Era chiar un fel de rudă prin alianţă. David îşi aduse aminte şi de numele lui : Vasile Mărcuş. Ori de cîte ori trecea pe la ei şi se încingea la vorbă, scotea din buzunarul de sus al vestonului fotografia unui bărbat chel cu ochi mici de viezure.

— Uitaţi-vă, domnilor, la fotografia asta. Cu acest individ a fugit nevasta mea. De ce ?

Nu găsea răspuns, dar repeta des întrebarea : de ce, de ce ? Era un bărbat astmatic, plicticos, cu barba mereu murdară de mîncare, dar cu ochi senini, frumoşi. Dacă nu se discuta despre fuga nevesti-sii, tăcea : privea îngîndurat colţurile camerei, crăpăturile din tavan. Pentru el nici un alt subiect nu merita discutat, fie el şi pregătirile de război ale Germaniei sau descoperirea sulfamidei. În schimb, ştia să ofteze ca nimeni altul. Privindu-l pe apostolul din tavan se întrebă şi David : într-adevăr, de ce i-o fi fugit nevasta cu chelul ? În general viaţa era plină de neprevăzut : nici el nu şi-ar fi imaginat că va fi obligat să se refugieze într-o biserică.

Îşi consultă ceasul : lipseau cîteva minute pînă la opt. Mai privi o dată spre apostolul din tavan ca şi cum ar fi vrut să-şi ia rămas bun de la el şi ieşi în stradă. Din cauza camuflajului, feţele trecătorilor nu se mai distingeau, păreau spălăcite ca frescele din biserică. Mergea încet, precaut, ciulindu-şi urechile la orice zgomot de paşi mai apăsaţi. În dreptul unei ferestre deschise îl izbi mirosul dulceag de levănţică. În copilărie mirosul acesta i se părea cel mai odios : fiecare cămaşă curată, fiecare paltonaş, dar şi cearşafurile scoase proaspăt din dulap miroseau a levănţică. Împovărat de amintiri coti colţul şi descoperi firma restaurantului. Intră cu capul plecat ca şi cum ar fi intrat în biserică şi rămase lîngă uşă să-l caute din priviri pe chelnerul cu părul alb. Erau doi : unul mai tînăr, cu

tîmplele încărunțite și cel de-al doilea, mai în vîrstă, cu o coamă mare alb-gălbuie. Mai rămase cîteva clipe la ușă să depisteze unde servește bătrînul. Îl urmări și brusc îi veni să rîdă : la o masă de lîngă orchestră îl descoperi pe Dunăreanu îmbrăcat în haine civile. Cu pași legănați se apropie de el și se așeză la masă.

— Îmi permiteți ?

Dunăreanu ridică privirea și aprobă cu o ușoară înclinare a capului. Chelnerul tocmai îi adusese o porție de cîrnați oltenești. Se uită nemulțumit la noul venit, apoi căută privirile lui Dunăreanu, dar acesta era preocupat de cîrnați.

— Tot din astea, comandă David și arătă spre farfuria lui Dunăreanu. Două porții, rumeniți puțin, să rămînă zemoși și o sticlă de vin. Un vin sec. Chelnerul își făcu de lucru la masă, pentru a primi încuviințarea lui Dunăreanu. Acesta clipi spre el și făcu semn din cap că totul e în regulă. Chelnerul plecă totuși nemulțumit. Dunăreanu gustă din cîrnați și abia după aceea se întoarse spre David.

— De ce ai comandat vin ? Am banii numărați.

— Ești un adevărat gospodar. Eu încă nu mi-am numărat banii, dar fii liniștit, am destui.

Dunăreanu se forță să nu zîmbească.

— Dar și tu ești chivernisit. De unde ai scurta asta de piele ?

— Am luat-o cu împrumut. Arătă cu bărbia în direcția unde a dispărut chelnerul. Ai discutat cu el ?

— Încă nu. I-am comandat o porție de cîrnați oltenești, s-a uitat mirat la mine și mi-a adus o listă de bucate. La început am fost convins că n-a înțeles parola, că nu e omul nostru. Pe urmă am răsfoit lista de bucate și am găsit un bilețel în ea. Urcați în camera 12. Ce-ar mai fi trebuit să discut cu el ?

— Înseamnă că „Pisica Albastră" e și hotel.

— Asta ar fi trebuit să constați înainte de a intra aici. Ți-am vorbit odată despre importanța prospectării. Vezi perdeaua aceea ? arătă cu bărbia spre peretele opus. Acolo e un separeu. Dar nu e folosit decît la ocazii mari, dacă vine primarul sau comandantul militar al orașului. Nu are altă ieșire. Ușa batantă pe unde a dispărut chelnerul, sper că l-ai urmărit, duce în bucătărie și spre coridorul

unde sînt W.C.-urile. La capătul scărilor e o scară de serviciu care duce la etaj. Unde, nu știu precis. Cum ai intrat în local fără să-i cunoști topografia ?

— N-am avut timp de prospectare. Cînd am ajuns în centru, am abandonat mașina și a trebuit imediat s-o întind. Am observat însă împrejurimile. La doi pași e o biserică cu o ușă fără broască. Se poate înnopta și acolo. Dar e plictisitor să-ți petreci noaptea cu 40 de sfinți care te privesc de pe pereți. Luă un cîrnăcior din farfuria lui Dunăreanu. Cînd am ajuns în fața localului era deja întuneric. Cum e Triajul ?

Dunăreanu nu-i răspunse imediat : așteptă să treacă doi indivizi care își căutau loc.

— N-am putut pătrunde. E păzit de nemți.

— Și crezi că la noapte nu va fi păzit ?

— Tocmai de aceea, de ce să risc să pătrund de două ori ?

— Mai înainte m-ai lămurit de importanța prospectării.

— Faptul că am constatat că e împresurat de soldați, și pe întreaga lungime a gardului sînt santinele, îmi arată ce am de făcut.

— Înseamnă că discuția cu chelnerul e obligatorie. Vrei să stau eu de vorbă cu el ?

— Nu. Tu ești agresiv.

Chelnerul aduse vinul și porția dublă de cîrnăciori. Dunăreanu ridică lista de bucate de pe masă și, ca și cum ar fi studiat-o, spuse în șoaptă :

— De unde luăm cheia de la camera 12 ?

— Vă duc eu prin ușa din spate, după program.

— Ce fel de program ? întrebă curios David.

— Avem o cîntăreață. De altfel o să locuiți la ea.

Să nu pară discuția prea lungă, Dunăreanu ceru cu voce tare un sifon.

David începu să înfulece. Spuse cu gura plină :

— Am uitat să-ți mulțumesc.

— Ce să-mi mulțumești ?

— Pentru că m-ai învățat figura aceea de judo. Știi, prietenul meu nu mi-a oferit jacheta pe gratis. Întîi a trebuit să-l învăț să facă tumba.

— Mi-am imaginat că ai făcut circ.

David își lăsă privirile în farfurie.

— Dar tu de ce te-ai îmbrăcat civil ? Erai mult mai impunător în uniformă.

— Pentru că așa cum am prevăzut, s-a dat alarmă. Toți ofițerii germani sînt legitimați. Cu actele colonelului von Seiharth m-ar fi arestat prima patrulă. Dar cred că și chelnerul ar fi avut suspiciuni.

— Ai dreptate.

După un sfert de oră, șeful orchestrei anunță programul artistic : din cauza aplauzelor nu auziră decît numele mic al cîntăreței : Iulia. Vacarmul crescu și mai mult cînd, din spatele unor perdele, aruncînd bezele, apăru o femeie între două vîrste, cu șolduri mari, fardată ostentativ. Făcu plecăciuni pînă se stinseră aplauzele, apoi începu să cînte : avea voce răgușită, încerca s-o imite pe Zarah Leander, lungind exagerat vocalele. Primul cîntec îl dedică nemților din restaurant, un *slow-fox* la modă, *Lili Marlen*. Ofițerii germani, masați la o masă lungă, amenajată special pentru ei, sîsîiau, să se facă liniște, să nu se audă zgomotul tacîmurilor, apoi, cînd se sfîrși melodia, aplaudară zgomotos. Cîntăreața le mulțumi reverențios, aplecîndu-se în față, lăsînd să i se vadă sînii mari, adunați într-un sutien negru cu dantele. După ce se făcu liniște din nou, atacă tangouri vechi, legănîndu-se languros, numai din șolduri, în timp ce cu mîinile încrucișate pe piept își mîngîia umerii goi, rotunzi ca niște mingi. Clienții o priveau lacomi și cînd coborî de pe estradă în sală, printre mese, se auzi un murmur printre consumatori. Din cînd în cînd Iulia se așeza pe genunchiul unui client, ca și cum ar fi vrut să-i cînte numai lui, apoi cu pași mărunți, de dans, se strecura spre o altă masă.

Vinul era sec, puțin chiar acrișor, dar mirosea a strugure.

— Avem cazare bună, îi șopti David lui Dunăreanu fără să scape din ochi evoluția cîntăreței. Păcat de cei doi decari.

— Vorbești în bobote, ridică Dunăreanu privirile din farfurie.

— Înseamnă că trebuie să-ți traduc, zîmbi David. Decarul înseamnă zece. Are doi de zece în plus.

— ???...

— Zece ani și zece kilograme.

Dunăreanu abia acum pricepu aluzia :

— Te pricepi la femei.

— Ce să fac. M-am specializat. Uite, arătă cu bărbia spre scenă. Tanti vorbește cu chelnerul.

Într-adevăr, chelnerul profitînd de pauza dintre două cîntece îi șopti ceva la ureche.

— Probabil i-a vorbit de noi, continuă David. Poate n-ar fi fost rău să discute după program. Acum probabil se va uita încoace.

Se înșelă : cîntăreața atacă o nouă melodie, apoi coborî din nou în sală și se așeză la masa nemților. Unul dintre ei, înalt, cu părul roșu, îi oferi un pahar de șampanie. Ea așteptă partea orchestrală a melodiei, apoi dădu paharul peste cap. Nemții o aplaudară din nou.

ÎNAINTE DE MIEZUL NOPȚII chelnerul apăru cu nota de plată apoi le făcu semn să-l urmeze. Ieșiră din local prin ușa folosită de chelner și urcară scara de serviciu pînă la etajul întîi. Chelnerul deschise ușa unei camere de la capătul coridorului și intrară toți trei. Se vedea că ospătarul nu era pentru prima oară în camera cîntăreței : se orientă pe întuneric, ocoli o masă și cîteva scaune, ajunse la pat și aprinse veioza de pe noptieră. Primul lucru pe care-l observă Dunăreanu era faptul că rulourile de camuflaj nu erau trase. Putea fi un semnal pentru cineva de pe stradă, dar nu spuse nimic ospătarului. Cercetă cu atenție încăperea : era o cameră joasă, specifică de hotel, cu un pat lat cu schelet metalic, cu o masă rotundă la mijloc, cu scaune tapisate : pereții erau acoperiți cu fotografiile cîntăreței, cu diferite afișe pe care numele ei era subliniat cu un creion roșu : Iulia Hudac.

Chelnerul îi conduse spre o nișă mascată cu o draperie. În spatele ei, cîntăreața își improvizase o garderobă : pe bare de metal fixate în pereți se înșirau o mulțime de umerașe cu fel de fel de rochii decoltate și cu rufărie intimă. Chelnerul, ca unul de-al casei, își croi loc printre umerașe și deschise o ușă mascată cu tapet, introducîndu-i

într-o încăpere ciudată, triunghiulară, goală. Într-un colţ doar, adunată sul, se afla o saltea.

— Provizoriu o să locuiţi aici.

— Şi cîntăreaţa ?

— Să nu vă faceţi griji. E discretă şi ne-a ajutat de foarte multe ori. Şi, ceea ce e mai important, e în afară de orice bănuială.

Dunăreanu îl prinse de braţ :

— Dar, spune-mi, ce interes are domnişoara Iulia să primească în gazdă indivizi suspecţi ?

Chelnerul rămase surprins de întrebare.

— Adevărul e că nici eu nu ştiu de ce. Dar nici nu sînt curios să aflu. Mi-a fost prezentată ca om de legătură pentru cazare. Mai multe nici eu nu ştiu despre ea.

Dunăreanu ridică privirile spre ospătar : avea faţa ridată şi ochii roşii de nesomn.

— Ascultă, prietene. Noi am vrea să ajungem la Buru.

— Ce vreţi să faceţi vă priveşte personal.

— Nu e chiar aşa. Cu cine va trebui să iau legătura ? Poate cu domnişoara Iulia ?

— Cu ea sigur nu. Ea asigură numai cazarea.

— Şi atunci cu cine să vorbesc ?

— Nu ştiu.

— Foarte bine, dar răspunde-mi la o altă întrebare : dumneata de unde ştiai că trebuie să venim, că trebuie să ne cazezi ?

— Asta nu pot să vă spun.

— Trebuie să ne spui. Dacă cineva a fost anunţat de sosirea noastră, probabil că i-au comunicat şi ce anume trebuie să facem.

— Spuneaţi că vreţi să mergeţi la Buru.

— Exact. Dar cum şi în ce fel o ştie numai el.

— Am să-l întreb.

— E mai bine dacă îl întrebăm noi. Noi punem mai bine întrebările.

— N-am nimic împotrivă. Cunoaşteţi oraşul ?

— Da.

— Atunci totul e în regulă. În fiecare zi între zece şi unsprezece îl găsiţi pe podul cel nou. E îmbrăcat în uniforma căilor ferate. Îl întrebaţi dacă aşteaptă pe cineva.

O să vă întrebe cît e ora. Îi spuneți, indiferent de oră, *zece fix*. Pe mine, deși mă știe de vreo cincisprezece ani, nu mă ia în seamă dacă nu-i spun parola. Noapte bună.

RĂMAȘI SINGURI ÎN ÎNCĂPERE, Dunăreanu cercetă cu atenție noua lor locuință. Cămăruța fusese folosită probabil ca depozit de materiale ; nu avea nici măcar fereastră de aerisire.

— Nu-mi place camera asta, spuse după ce ciocăni și pereții. Are o singură intrare.

— Poate vrei să spui că are o singură ieșire, îi răspunse David.

— E același lucru. Ce ai observat în camera cîntăreței ?

— Poze, afișe și rochii. Cam atît.

— Puțin.

— Vrei să-ți descriu mobilele ?

— Nu.

— Aa, știu la ce te referi. Fereastra care dădea în stradă nu avea camuflajul tras. În orice caz, în locul chelnerului eu n-aș fi aprins lumina. Dar probabil nu și-a dat seama. L-am urmărit cu atenție. Sper că Iulia să nu fie chiar atît de imprudentă. Și dacă vrei să mă întrebi ce părere am despre locuința noastră, îți pot răspunde : îmi place mai mult decît baraca nemților.

— Bravo. Mi-ai răspuns ca Gîgă : „Mai bine bogat și sănătos decît sărac și bolnav". Mie nu-mi place aici. Și, în general, n-am încredere în femei.

— Îți răspund tot în stil Gîgă : prefer o femeie decît un neamț. Dar asta e o chestie de gust. Ți-e somn ?

— Nu.

— Nici mie. Cînd nu puteam dormi pe front chemam cîte un ostaș și-l puneam să-mi povestească viața. Știi că viața fiecărui om e interesantă ?

— Îți descopăr mereu alte calități. De ce ți se pare fiecare viață interesantă ?

— Pentru că nici una nu seamănă cu alta. Doi țărani, de exemplu, din aceeași comună, cu aceleași interese au destine diferite, privesc altfel lumea înconjurătoare, au

alte păreri despre prietenie, despre dragoste, despre moarte.

Din camera de alături se auzi zgomot, apoi prin crăpătura uşii mascate năvăli în încăpere o dîră subţire de lumină. Dunăreanu îşi ciuli urechile.

— Nici ea n-a tras ruloul de camuflaj.

Brusc uşa tapetată se dădu în lături şi, proiectată pe rochii, apăru cîntăreaţa. Era transpirată, fardul i se spălăcise pe faţă, părea mult mai bătrînă :

— Aveţi un foc ?

David se scotoci în buzunare după chibrituri :

— Poftim, domnişoară.

Cîntăreaţa mulţumi cu o uşoară înclinare a capului, pufăi de cîteva ori, apoi îi cercetă pe cei doi bărbaţi din faţa ei :

— Mi s-a spus că o să am chiriaşi. Cît o să staţi aici ?

— Nu ştiu precis, îi răspunse Dunăreanu. În orice caz sperăm să nu vă deranjăm prea mult.

— Şi eu sper.

Se retrase fără să salute şi trase uşa după ea. Din încăperea alăturată i se auzeau paşii. Tocurile ascuţite sunau strident pe duşumea. Dunăreanu căută privirile lui David.

— Poate n-ar fi fost rău să-i spui de camuflaj.

— Special n-am pomenit, ca să-i pot face o vizită.

Tuşi sec, ca înaintea unui pas hotărîtor, apoi împinse uşa tapetată şi se strecură printre rochii în camera ei.

Cîntăreaţa stătea în dreptul ferestrei şi fuma.

— Nu vă supăraţi, domnişoară, n-ar fi bine să întindeţi ruloul de camuflaj ?

— Dacă vă e frică, poftim. Trase de şnurul sulului şi hîrtia albastră se desfăşură zgomotos. Acum v-aţi liniştit ?

— Da, domnişoară.

Şi pentru că nu schiţă nici un gest care să fi sugerat că ar vrea să se retragă, cîntăreaţa făcu un pas spre el.

— Aş vrea să vă dau şi eu un sfat : ori de cîte ori treceţi în camera mea bateţi la uşă, pentru că s-ar putea să fiu dezbrăcată, s-ar putea să am vizitatori sau, cine ştie, aş vrea pur şi simplu să fiu singură.

— Vă rog să mă scuzaţi.

— Ce altceva aș putea face ? Nu ești vinovat dumneata, ci Statul-Major.

— Nu înțeleg... holbă ochii David.

— Nici nu mă miră. Armata n-a inclus în programul de instruire al soldaților codul manierelor elegante. Probabil nici asta nu știți ce este : o disciplină ca matematica, fizica sau geografia. În codul acesta înveți cum să te porți cu femeile și multe, multe altele.

— De ce credeți că sînt soldat ?

— După pantaloni.

Cîntăreața nu era deloc proastă cum și-o imaginase cînd o văzuse pentru prima oară în local, legănîndu-și șoldurile. În orice caz avea spirit de observație.

— Am primit pantalonii de la un frate întors de pe front.

— Nu mă interesează istoria pantalonilor.

David își permise un zîmbet seducător :

— Îmi permiteți să mă prezint ?

— Nu. Prefer să nu vă cunosc. Nici nu vreau să știu că ați locuit aici. A mai locuit odată la mine un tipograf. Așa mi-a spus. Abia după ce a plecat am aflat că prepara exploziv. Nu umblați cu așa ceva ?

— Nu, domnișoară. Noi nu sîntem tipografi.

— Și atunci de ce vă ascundeți ?

— Nu vrem să ne ducem pe front. De la fabrică n-am obținut scutire și am primit ordin de concentrare.

Iulia suflă fumul spre tavan.

— Noapte bună.

David nu se aștepta să fie expediat atît de repede.

— V-am supărat cu ceva ?

— Nu. Dar nu-mi plac oamenii fricoși.

ÎNCĂ DE DEPARTE, Dunăreanu îl descoperi pe cel de la căile ferate rezemat cu coatele de balustrada podului : părea un om pașnic, preocupat de scurgerea lentă a Arieșului. Se apropie de el, se rezemă și el de balustradă. Omul rămase nemișcat. Avea barba nerasă de cîteva zile. Era albă, țepoasă.

— E toamnă frumoasă, moşule.

— E, răspunse scurt acesta, fără să se întoarcă spre el. Urmărea o frunză legănată de valuri.

— Stai la soare sau aştepţi pe cineva ?

— Totdeauna aştept pe cineva.

Dunăreanu îşi aprinse o ţigară.

— Să ştii că acel cineva sînt eu.

— Dumneata ? şi, neprimind răspuns, întrebă : Poate ştiţi cît e ora ?

Dunăreanu îi răspunse fără să-şi consulte ceasul :

— Zece fix.

Pentru prima oară omul întoarse privirea spre Dunăreanu.

— Te aştept de patru zile. La noapte, la 2 şi 20 pleacă un mărfar spre Buru. De pe linia a patra. Intri în Triaj pe la antrepozite. E singurul loc unde nu-i păzit.

Vru să plece, dar Dunăreanu îl reţinu :

— Stai, moşule. Mă interesează ce fac după ce am coborît în halta Buru ?

— Asta trebuiau să-ţi spună cei care te-au trimis.

— În mare, ştiu eu. Poate ai putea să-mi spui cum ajung la Rîpa Dracului ?

— Nu pot să-ţi explic şerpuirea unor drumuri care sînt la 20 de kilometri. Nu-i vîrful cel mai înalt, ci cel mai stîncos. Îmbrăcat cum eşti o să-ţi fie greu să te caţeri pînă acolo ! Dar asta e treaba dumitale...

Vru să plece, dar Dunăreanu îl reţinu din nou.

— Poţi să-mi spui ceva despre oamenii care sînt acolo ?

— Poate e mai bine să nu ştii.

— Nu înţeleg.

— Deşi e la mintea cocoşului. Dacă te prind şi te bat cum ştiu ăştia să bată, poate vorbeşti şi-i dai pe mîna lor.

— Arăt a om care nu ştie să tacă ?

— Că ştii să suporţi bătaia nu se vede. Sînt toţi sănătoşi.

— Şi atunci de ce au întrerupt legătura cu ai noştri ?

— Văd că ştii cîte ceva. Li s-a descărcat bateria. Le-am trimis ieri un acumulator de camion. Sper să le fie de folos.

— AM COMANDAT MÎNCARE GĂTITĂ, spuse David după ce se întoarse din restaurant. Ai fi putut să vii şi tu. Nu erau decît doi, trei oameni în local.

— Ţi-am spus că nu trebuie să riscăm. Cîntăreaţa ?

— E încă în camera ei şi fumează. Programul începe peste vreo două ore.

— Ai vorbit cu ea ?

— Două, trei cuvinte. Am salutat-o şi m-a întrebat de ce n-ai fost şi tu la masă.

— Şi cum te-ai descurcat la această întrebare ?

— Mă iei peste picior ?

— Nu. Întrebarea ei n-a fost întîmplătoare. Ce i-ai răspuns ?

— I-am spus că prietenul meu e un tip mai special, sensibil, rafinat din punct de vedere muzical, că nu vrei în ruptul capului să scapi „programul artistic".

— Şi ea ?

— Nimic. A deschis gura.

— Probabil a oftat ?

— Nu. A căscat. Am vrut să te laud, să-i spun că ai studiat „Codul manierelor elegante", că ştii să te porţi cu femeile, dar ea n-a avut urechi pentru mine. M-a expediat cu un singur gest.

Dunăreanu, întins pe saltea, zîmbi, apoi îşi consultă ceasul.

— Tu ai să pleci imediat după ce cobor eu. Nu uita, antrepozite, linia a patra. Ne întîlnim acolo cu cîteva minute înaintea plecării trenului.

— Cunosc răspunsul de ce nu plecăm împreună, „că unul dintre noi trebuie să ajungă la Buru". Dar spune-mi măcar unde sînt antrepozitele ?

— Nu ştiu.

— Dar ai stat de vorbă cu unul care ştia.

— Sînt bucuros că am aflat şi atît. Nu eşti în stare să găseşti antrepozitele unei gări ?

— Voiam săritură la punct fix. Sper să mă descurc.

DUNĂREANU COBORÎ ÎN LOCAL pe scara de serviciu şi se aşeză la aceeaşi masă unde stătuse şi cu o

seară în urmă. În restaurant era fum, lume multă, gălăgie. Nimeni nu observase sosirea lui. Ofiţerii germani ocupau aceeaşi masă, din cauza căldurii aveau vestoanele descheiate şi beau bere din halbe mari din ceramică cenuşie. După fiecare sorbitură aveau obrazul plin de spumă, rîdeau, erau în aşteptarea „programului artistic". În afară de restaurantul „Pisica Albastră", în Cîmpia Turzii nu mai erau decît cîteva birturi de cartier : celelalte localuri, ale evreilor, fuseseră sechestrate, transformate în magazii, în depozite militare. În fundul localului, din cauza gălăgiei, acordurile orchestrei abia se auzeau : cu toate astea, trei perechi se legănau pe parchetul din faţa estradei, dar numai una acapara privirile celor din apropiere : un plutonier maghiar, încălţat în cizme cu ţinte, tîra după el o femeie înaltă, cu păr de culoarea paiului. Plutonierul, năduşit de parcă ar fi cărat saci grei, îşi sălta picioarele în contratimp, se voia cu tot dinadinsul dansator de profesie şi totodată autoritar : o dirija pe lungană din şold, o răsucea pe genunchi şi o strîngea pătimaş.

Dunăreanu tocmai consulta lista de bucate cînd apăru cîntăreaţa : purta o rochie mai decoltată ca în prima seară, de o culoare nedefinită, un fel de lila spălăcit. Cercetă localul cu ochi de profesionist şi se aşeză la masa lui Dunăreanu :

— Sper că nu vă deranjez prea mult dacă mănînc la masa dumneavoastră ? Fără să aştepte încuviinţarea se întoarse spre chelnerul cu coama albă : Emil !

— Imediat, domnişoară, şi porni spre uşile batante care dădeau spre bucătărie.

— De obicei mănînc în bucătărie, dar azi mă simt singură, se scuză cîntăreaţa.

Ridurile de la ochi nu puteau fi mascate cu farduri ; erau adînci, vizibile. Lui Dunăreanu i se făcu milă de ea, îi zîmbi totuşi, să pară bucuros de companie.

Tocmai se întrebă ce ar putea să discute cu ea, cînd de la masa nemţilor se ridică un ofiţer înalt, îşi aranjă ţinuta, apoi cu paşi apăsaţi se apropie de masa lor. Se vru om de societate, scoase o carte de vizită şi o puse în faţa lui Dunăreanu.

— Îmi permiteți ? Și, ca unul care și-a făcut datoria, se întoarse spre Iulia și-și înclină capul. Vă invit la dans, *Fraulein.*

Iulia îl privi mirată, parcă n-ar fi priceput invitația ;

— Întîi aș fi vrut să mănînc.

Ofițerul părea a nu înțelege românește, voia neapărat să danseze. Iulia se ridică plictisită, cuprinse brațul oferit și porni spre estradă. Dunăreanu o urmări cum își leagănă șoldurile, apoi cercetă cartea de vizită : Johan Keller, *Sturmbandführer, SS.* Vîrî cartea de vizită în buzunarul de sus al hainei și cercetă localul. Pînă atunci nu avusese ocazia din cauza cîntăreței. Numai doi indivizi i se păreau suspecți ; cei care stăteau în apropierea mesei ofițerilor germani. Unul dintre ei își ținea pălăria pe masă, și gusta tot timpul dintr-un pahar cu licoare roșiatică. În clipa aceea, de la masa nemților, un ofițer se aplecă spre el și-i șopti ceva la ureche. În timp ce ofițerul îi vorbea, Dunăreanu avu senzația că individul cu pălăria pe masă se uită spre el. Întoarse capul în altă parte, îi pîndi doar cu coada ochiului. Individul clătină de cîteva ori din cap, se ridică în picioare și porni spre Dunăreanu. Cu cîntăreața alături s-ar fi simțit mai în siguranță. Îl căută din priviri pe chelnerul cu coama albă, dar acesta era undeva în bucătărie. Se înșurubă în scaun și-și puse amîndouă mîinile pe masă. Pentru orice eventualitate.

Individul ajunse la masa lui și, impertinent, își trase un scaun sub el.

— *Dieser Stuhle ist besetzt* [1], spuse Dunăreanu, și individul auzind că vorbește nemțește își pierdu din siguranță.

— Actele dumneavoastră !

Dunăreanu îl privi întrebător.

— Ich vreau inere papire...

Dunăreanu, voit indiferent, privi pe deasupra capului celui din fața sa spre dansatori și, scoțînd din buzunarul de sus al hainei cartea de vizită primită cu cîteva minute în urmă, i-o întinse. Era convins că are de-a face cu un agent.

[1] Acest scaun este ocupat.

Individul parcurse cele tipărite pe cartea de vizită și, probabil, ultimele două litere, SS, avură o influență puternică asupra lui. Își plecă jenat privirile, vru să se retragă, dar Dunăreanu cu o mînă îl prinse de braț și-l amenință cu degetul ca pe un copil.

Individul abia așteptă să-și elibereze brațul : se ridică în picioare, aranjă scaunul pe care stătuse și se retrase cu umerii adunați. Pe drum se încrucișă cu Iulia și cu ofițerul înalt, le făcu loc și privi cum acesta o conduce pe cîntăreață la masa lui Dunăreanu. Ofițerul își bătu călcîiele, îi mulțumi lui Dunăreanu pentru îngăduința de a-l fi lăsat să danseze cu dizeuza și se retrase la masa lui. Acolo, agentul tocmai făcea semn ofițerului care îl trimisese că „totul e în regulă".

— În noaptea asta ne mutăm, îi spuse Dunăreanu Iuliei cu un zîmbet forțat pe față. Zîmbetul era destinat agentului.

— Am senzația că vă bucurați, îi răspunse Iulia și-l căută din priviri pe Emil. Acesta apăru cu brațul plin de farfurii.

— Dimpotrivă. Ne-am simțit foarte bine la dumneavoastră. Ca o dovadă, mi-ar plăcea foarte mult ca după program să reveniți la masa mea.

— Dar asta-i o adevărată invitație.

— Nu chiar.

— Cum adică, nu ?

— În timp ce ați dansat, un agent mi-a cerut actele. M-am legitimat cu cartea de vizită a ofițerului german.

— Dar v-ați descurcat foarte ingenios.

— Deocamdată. De acum încolo o să am nevoie de prezența dumneavoastră.

— În loc de legitimație.

— Din păcate, da... Mi-ar fi fost mult mai ușor să mint, să vă fac complimente...

— M-aș fi ridicat de la masă.

— Bănuiesc. De aceea am fost sincer. Încă n-am învățat să mint.

— Mă mir. De cînd a izbucnit războiul minciuna s-a întins ca o molimă.

— Cred că am fost vaccinat împotriva acestei boli.

— Vaccinul v-a dat şi haz. Am descoperit că unii oameni mint fără nici un scop. Un client care stă o singură noapte cu mine, sau cîteva ore, îmi face declaraţii de dragoste. De ce ?

— Crede că vă face plăcere.

— Îmi face greaţă. Văd, şederea la mine nu v-a schimbat.

— Nu înţeleg.

— Aţi rămas tot fricos.

— Ştiţi, domnişoară, frica este ceva înnăscut. Nu poţi să te schimbi de pe o zi pe alta. Şi, în afară de asta, eu am şi motive să mă tem.

— Cu sinceritatea dumneavoastră n-o să faceţi carieră. Acum mincinoşii, lacomii sînt la modă. Am fost o singură dată la mare, la „Carmen Silva". O singură zi şi a fost furtună. N-am putut să fac baie. Am descoperit însă un lucru extraordinar. Valurile au adus la suprafaţă tot gunoiul, algele, spuma, frunzele moarte, meduzele. Sînt convinsă că după furtună totul s-a dus la fund. Aşa va fi şi după război. Apele se vor linişti, nu se vor evidenţia decît cei buni, cei nealteraţi. O să revin.

— Vă mulţumesc.

— Nu e nevoie. Îmi fac un serviciu mie. Am cu cine schimba o vorbă. Ştiţi ce discuţii se poartă în acest local ?

— Îmi imaginez.

— Sînt convinsă că aveţi o imaginaţie foarte săracă. În acest local nu se schimbă idei, ci numai cuvinte.

Chelnerul aduse şi mîncarea lui Dunăreanu.

DUPĂ PROGRAM, Iulia mulţumi pentru aplauze şi se duse la masa lui Dunăreanu. Acesta îi turnă vin în pahar, dar cîntăreaţa refuză cu un gest al capului.

— De obicei nu beau.

— V-aş cere o favoare : faceţi o excepţie. Bînd, părem mai intimi celor din jur.

Iulia duse paharul la gură şi îi zîmbi : era un zîmbet trist, obosit.

— Pentru intimitate.

— E o închinare frumoasă. Am auzit una la fel de frumoasă : „Să bem pentru cei care ne aşteaptă". Dar cred că şi închinările, toasturile sînt minciuni. Oamenii beau pentru că le place să bea.

— Mie nu-mi place să beau.

— De aceea mi-am permis această remarcă.

— Sînteţi precaut cu folosirea cuvintelor.

— Precauţia e o armă de apărare, domnişoară.

— Şi acum de cine vreţi să vă apăraţi ?

— De mine. Dacă n-aş fi grăbit, dacă n-ar trebui să plec, mi-ar plăcea să mă mai întîlnesc cu dumneavoastră.

— Prea mulţi „dacă" pentru o plăcere atît de mică.

— Plăcerile nu se măsoară cu centimetrul.

— Există o unitate de măsură ?

— Nu m-am gîndit niciodată la asta, dar bănuiesc că există. Şi mai cred ceva : că fiecare om are propria lui unitate de măsură. Plăcerea despre care am vorbit eu are valoare numai pentru mine. Pentru un altul poate să nu însemne nimic.

— Şi nu se poate transmite ?

— Nici la asta nu m-am gîndit.

— Îmi pare foarte bine : lucrurile gîndite, calculate sînt totdeauna meschine.

— Sînt de aceeaşi părere : ar fi greu să-mi explic de ce-mi place culoarea galbenă sau mirosul teiului. Cred că aceste lucruri sînt date.

Iulia duse din nou paharul la buze :

— Pentru lucrurile date.

Cînd puse paharul pe masă apăru *Sturmbandführerul* şi-şi bătu călcîiele.

Resemnată, Iulia îl însoţi pînă la ring şi avu suficientă forţă să-i zîmbească în timpul dansului.

Agentul cu pălărie nu mai era în local : rămăsese doar colegul lui, cel scund, cu părul tuns scurt : părea ameţit. Îşi turna din cînd în cînd rom în pahar, bea totul dintr-o singură sorbitură, se scutura ca şi cum ar fi avut friguri şi se strîmba.

Neamţul dansă pînă cînd se sfîrşi muzica. O readuse pe Iulia la masa lui Dunăreanu cu un rînjet de om satisfăcut : se citea pe faţa lui că era mulţumit că-i făcuse figura civilului ; îi dansase femeia toată seara.

Îi zîmbi și Dunăreanu, apoi, cînd acesta se retrase, turnă din nou în paharul Iuliei. Să pară nemților că susține o conversație, se întoarse spre ea.

— Dansează bine neamțul.

— Suficient de bine, răspunse ea fără să se atingă de pahar.

Un timp tăcură, și cînd tăcerea se lungi peste măsură Dunăreanu se întoarse spre ea :

— Dacă nu vă deranjează am să vorbesc eu. V-ar interesa un anumit subiect ?

— Unul singur. Vorbește-mi despre fericire.

— Fericirea este ceva de care îți dai seama cînd n-o mai ai. Eu, dacă aș fi ministrul instrucțiunilor publice, aș introduce la școală ore despre fericire. Oamenii trebuie învățați să fie fericiți. Așa cum învață să spună „bună dimineața !", să scoată șapca în fața semenilor mai în vîrstă, așa cum primesc povețe să nu fure, să nu mintă, să fie miloși sau generoși, așa trebuie învățați să-și dea seama cînd sînt cu adevărat fericiți.

Cîntăreața, care pînă atunci păruse foarte atentă la discuție, se întunecă la față și-l întrerupse brutal :

— Și pînă cînd trebuie să stau la masa asta ?

Dunăreanu o privi ca pe o străină.

— Pînă cînd plec.

— Și de ce nu pleci ?

Trecerea la persoana a doua suna vulgar. Poate și pentru faptul că Dunăreanu își formase o altă imagine despre femeie.

— Pentru că nu pot ieși pe ușa din dos. Și în stradă, singur, mi-e frică să ies.

— Și dacă te însoțesc ?

Dunăreanu răspunse cu întîrziere :

— Asta ar fi ideal. Împreună sînt convins că nu mă va legitima nimeni. Și în stradă n-o să vă țin mult. O să dispar la prima ocazie.

Ceru nota și o conduse pe Iulia spre ieșirea principală. Nu-l opri nimeni și, ajuns în stradă, nevăzîndu-l pe agentul cu pălărie, răsuflă ușurat. Becurile, vopsite pe jumătate cu albastru de camuflaj, aruncau cercuțe palide pe trotuar.

Brusc, Iulia îl luă de braț.

— De foarte mult timp nu m-am mai plimbat cu un bărbat care nu vrea să se culce cu mine. E o senzație ciudată.

Dunăreanu nu-i răspunse. Ar fi vrut să-și consulte ceasul, dar nu voia tocmai acum să arate că se grăbește.

— Mai povestește-mi ceva. Vocea îi redeveni caldă ca la începutul discuției din local. Ceva frumos care să mă impresioneze. Aș vrea să plîng. De mult n-am mai simțit nevoia să plîng.

— Nu prea știu povești frumoase.

— În local mi-ai ținut o lecție despre fericire.

— Lecții pot să țin, dar povești nu știu. Dacă vreți, vă vorbesc despre balistică.

— Asta ce mai e ?

— Un fel de fizică și matematică cu care se calculează căderea ghiulelelor.

— Asta nu mă interesează.

— Îmi pare rău că nu găsesc un subiect interesant...

— Tipograful despre care ți-am vorbit venea uneori la mine și-mi povestea despre unul Max, un fel de revoluționar cu barbă.

— Marx.

— E totuna. Dacă nu știi altceva, povestește-mi și tu despre el.

Un camion militar maghiar hodorogi pe caldarîm.

— Spune-mi, Iulia, tu de ce ne ajuți ? Trecu și el la „tu" fără să-și dea seama.

— Și eu m-am întrebat de multe ori. Încercarea însă de a explica în cuvinte sună strident. Și unei femei ca mine nu-i stă bine să folosească cuvinte mari. Îți ajunge dacă-ți spun că e război și, în loc să cînt pe o scenă din Cluj, cînt la „Pisica Albastră". E de-ajuns, nu ? Ai fi putut să mă întrebi de ce nu m-am făcut croitoreasă. Ți-aș fi răspuns și la asta : nu-mi place să cos.

— Am înțeles. Nu vrei să-mi răspunzi.

— Bine. Mă crezi dacă-ți spun că-mi iubesc țara ?... Știi de ce am acceptat să te însoțesc ? Pentru că nu voiam să mi se facă o vizită.

— La ora asta ?

— Femeile de local nu au orar ca trenurile. Sînt la dispoziția clienților.

— Ce înseamnă o vizită ?

— Îmi porţi de grijă ? E drăguţ din partea ta. E ca şi cum mi-ai fi dat un bacşiş.

DEŞI TRIAJUL ERA ÎNVĂLUIT ÎN CAMUFLAJ, liniile ferate, strălucitoare, se vedeau ca ziua. Luna şi puzderia de stele conturau precis garniturile militare risipite pe şine. Luminiţele roşii şi verzi ale semafoarelor, ale acelor colorau întunericul : de undeva se auzi ţignalul unei locomotive, apoi pufăitul unui ralanti. Mirosul aburului încins, izul prafului de cărbune umplu tot spaţiul dintre vagoane.

David veni la Triaj imediat după ce se întunecă : se ascunse la început în cabina de frînă a unei cisterne, pe urmă vocile lucrătorilor de la căile ferate, mînaţi de la spate de soldaţi maghiari, îl siliră să-şi caute adăpost în umbra alungită a unui gard de beton. Linia de lîngă gard era moartă : pirul şi buruienile năpădiseră pînă şi traversele putrezite. În oraş nu se mai putea întoarce ; patrulele militare împînziseră străzile, legitimau pe toţi trecătorii, indiferent de vîrstă.

Minutele treceau greu, ţîrîitul greierilor făcea şi mai monotonă aşteptarea. Îl invidia pe Dunăreanu : în loc să stea cu frica în sîn între vagoane, stă la masă, în restaurant şi o ascultă mieunînd pe *pisica albastră*. Desigur nu era o bucurie să fii înconjurat de nemţi, dar nici în Triaj nu le simţeai lipsa. Ar fi vrut să fie în vagon, să audă ţăcănitul roţilor la intersecţii. La vreo două sute de metri de el, într-un ţarc amenajat, mugeau vacile, aşteptînd să fie învagonate. Soldaţii care le păzeau erau veseli, rîdeau tot timpul.

Dunăreanu apăru cu un sfert de oră înainte de ora fixată. Se strecură în umbra unei garnituri, se asigură să nu fie văzut, apoi scoase numărul de matricolă de la gît şi suflă în el. De undeva de dincolo de vagoane îi răspunse acelaşi ciripit de pasăre. Mai suflă o dată şi se lipi de peretele unui vagon. După puţin timp auzi paşi, dar nu văzu pe nimeni prin apropiere. David apăru de sub vagon :

— Credeam că mă duc singur la Buru. De ce ai venit atît de tîrziu ?

— A plecat trenul ? întrebă speriat Dunăreanu.

— Nu, dar m-am plictisit singur. Vine cineva.

Se retraseră sub vagon. La timp. La capătul garniturii apărură doi soldaţi germani cu lămpaşe în mînă. Vorbeau tare despre un superior de-al lor pe care îl împroşcau cu invective. Cel scund părea mai pornit. Îl cunoştea mai de mult, îi fusese subaltern şi în Rusia. Trecură pe lîngă cei doi ascunşi sub vagon, apoi Dunăreanu îşi consultă ceasul :

— La cîte zici că-i dată pornirea ?

— La 2 şi 20.

— Mai avem cinci minute.

— Eu totuşi propun să ne ducem acolo. Cine ştie ce mare ceremonial se face înainte de plecare.

Traversară două linii tîrîş şi se opriră în faţa unei garnituri scurte, formată numai din vagoane închise.

— Ăsta e trenul nostru, îl recunoscu David. Din păcate nu are nici vagon de dormit şi nici vagon restaurant.

— Într-adevăr păcat, îl aprobă Dunăreanu. Ai ochit un vagon pentru noi ?

— Da. I-am rupt plomba şi am verificat dacă funcţionează uşa.

— E gol ?

— Nu. Probabil se refugiază cineva. Un grangur. E plin cu mobile, covoare.

— Sau s-a devastat o casă.

— Vrei s-o lămurim ?

— Nu. Vreau să urc în vagon şi să mă culc. Dacă zici că sînt mobile, poate găsim şi un pat.

Porniră spre vagonul ochit de David şi urcară fără dificultate deşi uşa scîrţîi îngrozitor.

— Trag uşa la loc ? întrebă David.

— Bineînţeles. Sau vrei să fim descoperiţi încă înainte de a pleca ?

David trase uşa pînă ce în vagon se făcu întuneric de-a binelea. Fără geamurile de aerisire ar fi orbecăit ca chiorii. Dunăreanu descoperi sulurile de covoare, desfăşură unul şi se aşeză pe el.

— E persan veritabil.

După puțin timp se auziră din nou vocile celor doi soldați. Continuau să-și împroaște cu noroi superiorul.

— La Rostov eram cazați într-o școală cu geamurile sparte : afară erau 22 de grade minus, în clasă 20. De o săptămînă mă ținea planton trei. Într-o dimineață am vrut să-l împușc. Cu orice risc. Mi-am scos și arma de pe umăr, dar îmi înghețaseră mîinile. Uite, la mîna stîngă și acum țin degetele îndoite. Ai o țigară ?

În liniștea nopții se auzi hîrșîitul unui chibrit, apoi unul din ei ridică lămpașul. Lumina pătrunse prin crăpăturile ușii în vagon.

— Asta e deschis, constată unul dintre nemți. Dunăreanu îl recunoscu după voce, era cel care ceruse țigara. E al patrulea pe care l-au devastat cei din gară.

— Dă-l dracului, încercă să-l liniștească celălalt. Pune-i cîrligul. Cine știe dacă va ajunge vreodată la destinație.

Unul dintre ei împinse ușa pînă la capăt, celuilalt i se auziră cizmele cățărate pe scările de metal, apoi sunetul sec al cîrligului căzut în belciug îi făcură pe cei doi din vagon să tresară. Nu avură timp să comenteze evenimentul pentru că se auziră clincăniturile tampoanelor și trenul se puse în mișcare.

ȚĂCĂNITUL ROȚILOR LA INTERSECȚII se auzea egal, ca o melodie ritmată.

— Dormi ? întrebă David.

— Nu, îi răspunse Dunăreanu și adăugă un căscat. Vreau să spun, nu încă.

— Atunci vreau să te informez că cea mai tristă soartă dintre vietăți o au păsările.

— De ce ?

— Pentru că trăiesc în colivii.

— Nu te bănuiam meditativ. Constatarea avea o tentă ironică, dar David răspunse neutru :

— Și bineînțeles acum mă admiri.

— Nu. Ai un chibrit ?

— Am.

— De ce nu aprinzi unul ?

— Fac economie.

— Tu nu ai decît calităţi.

— De ce nu-ţi aprinzi bricheta ?

— Pentru că de-acum încolo benzină vom găsi mai greu decît chibrituri.

— M-ai convins.

Se căută după chibrituri, aprinse unul şi-l ridică deasupra capului. Era aşa cum afirmase încă înainte de a se urca în vagon : carcasa pe roţi era plină cu mobile. Într-un colţ descoperi un pian. Îl cercetă îndeaproape :

— Un *Beckstein*. Vrei să-ţi cînt ceva ?

Chibritul se stinse.

— Nu. Mai bine răspunde-mi la cîteva întrebări : ce viteză poate să aibă trenul acesta ?

— După cîte mă pricep eu la trepidaţie, vreo 40 de kilometri pe oră.

— Înseamnă că peste vreo douăzeci de minute va trebui să coborîm.

— Te avertizez că vagonul nu e prevăzut cu semnal de alarmă. Şi, probabil, mai înainte n-ai fost atent. Vorbisem de păsări, de colivii...

— Dacă am fi păsări ne-am resemna.

David se duse la uşă, încercă s-o deschidă, dar nu reuşi.

— Cu o baionetă s-ar putea deschide foarte uşor. Salţi doar cîrligul şi gata.

— Mai sacrifică un chibrit şi vedem ce găsim în vagon, îl îndemnă Dunăreanu.

David aprinse şi cel de-al doilea chibrit. Se ridică şi Dunăreanu în picioare.

— Ce zici de una din clapele astea de fildeş ?

— Nu se poate, se împotrivi David. Să rupi clapa unui *Beckstein* e un sacrilegiu.

— Ai dreptate, încuviinţă Dunăreanu. Mai bine mergem în colivia asta pînă la Berlin.

Chibritul îl arse pe David la degete. Pe întuneric, se apropie de pian şi forţă o clapă. Nimerise un „si" din octava a doua şi nota sună strident.

— Vrei să-ţi luminez cu bricheta ? întrebă Dunăreanu şi aşteptă să fie lăudat pentru dărnicie.

— Nu. Mă descurc și pe întuneric. Poate odată or să mă întrebe copiii : Tată, tu ce ai făcut în timpul războiului ? Și am să le răspund că am jignit un pian.

Reuși să demonteze clapa și-o pipăi.

— Sper să reziste.

Dunăreanu îi veni în ajutor. Trase puțin de ușă, ca David să poată strecura fildeșul prin deschizătură.

— E prea mult. Cîrligul trebuie să stea lejer.

— În locul tău m-aș apuca de fizică. Împinse ușa milimetric înapoi. Se auzi un clincănit metalic. Bravo, domnule locotenent, răsuflă Dunăreanu ușurat.

Își aprinse din nou bricheta și-și consultă ceasul.

— Sîntem aproape de destinație. Cobori tu primul ?

— Cum dorești. Și unde mă duc ?

— Undeva în munți, pînă dai de oamenii noștri. Cota 824. Popular, Rîpa Dracului. Ar fi păcat să mergem împreună. Doi oameni, două drumuri, sînt două șanse. Unul din noi trebuie să ajungă.

— Îmi spui asta a cincea oară, ca unui copil prost. Am înțeles. Mergem separat.

Se duse la ușă și o deschise : în vagon năvăli un aer rece de munte, cu iz de fag. O clipă David rămase în ușă, aprecie înălțimea terasamentului și se aruncă în gol.

Dunăreanu așteptă cîteva minute, apoi sări și el. Avîntul luat era suficient să nu cadă pe spate, să se rostogolească prin iarba înaltă. De altfel nu era prima săritură de acest fel : sărise el în condiții mult mai grele, pe pămînt uscat, bătătorit, dintr-un camion, ca să-și salveze viața. Fusese în recunoaștere și rătăcise pe un cîmp minat.

După ce se rostogoli de cîteva ori, rămase întins pe iarbă pînă ce trenul se îndepărtă : bănuia existența unei santinele pe ultimul vagon, dar se înșelă. Trenul nu avea însoțitori, doar felinarul roșu, legat neregulamentar, se bălăngănea între tampoane.

De undeva din apropiere, dintr-un stufăriș, se auzeau broaștele : prevesteau ploaie.

Traversă dolma liniei ferate și în față, învăluite în ceață, apărură colinele Turzii cu liniile lor dulci și, dincolo de ele, piscurile înalte ale Burului.

CÎND RĂSĂRI SOARELE, Dunăreanu avea în urmă trei ore de mers : depășise de mult primele coline, se angajase în cățărarea unei pante abrupte, presărată cu bolovani crescuți parcă din iarbă. Nu descoperise nici o potecă pînă atunci, urcușul era greu, hotărî ca din două în două ore să se oprească pentru o jumătate de ceas să-și tragă sufletul. Nu era alpinist, dar știa că mersul regulat, continuu, cu opriri prevăzute e mai spornic decît cățărarea forțată.

La marginea unui luminiș descoperi rămășițele unui țarc părăsit. Jos, departe, soarele se reflecta în cele două șine șerpuitoare. Încă de la început, cînd sărise din tren, știa că depășiseră halta comunei, că trebuie să țină mereu dreapta.

Trecuse de prînz cînd Dunăreanu descoperi prima potecă umblată. O cercetă îndelung și constată cu bucurie că fusese folosită nu demult. Cîteva pietricele dislocate de pași certificau observațiile. Urmă linia potecii, dar înaintă mult mai precaut. După vreo jumătate de oră de mers văzu fum deasupra unor fagi cățărați pe o buză abruptă. Fumul se înălța drept, compact : nu era al unui foc de tabără, ci al unui horn. De asta era sigur. Învățase să deosebească un fum de foc deschis de un fum de cuptor. Focul deschis răsfira fumul în toate părțile, nu reușea să-l înalțe. De altfel, focul de tabără era mai ușor de depistat după miros decît după vedere.

Părăsi poteca și continuă să urce muntele în direcția fumului. Nu se înșelă : numai după cîteva minute de mers descoperi poenița și, la marginea ei, o casă de bîrne cu cerdac înalt. Semăna cu cele construite pentru pădurari. Un lătrat de cîine îl făcu să se retragă cîțiva pași, dar constată imediat că lătratul nu-l aviza pe el, ci pe niște soldați germani care apăruseră în marginea luminișului. Cîinele, un dulău imens, flocos, lătra din răsputeri arătîndu-și colții imenși. Nemții, după cum erau înșiruiți, păreau membri ai unei patrule : purtau uniforma vînătorilor de munte, cu bocanci înalți cu ținte. Erau trei : primul, un plutonier mai în vîrstă, burtos, nădușit de mers și doi soldați tineri, arși de soare.

Dulăul se dovedi agresiv, se apropie de pantalonii neamțului, lăsîndu-se pe picioarele din spate cu intenția

de a sări spre el. Subofițerul încercă să-l sperie ridicînd brațele, dar, văzînd că nu-l poate domoli, scoase un pistol lung și trase două focuri. O clipă cîinele rămase nemișcat, spuma din gură i se înroși, apoi chelălăi, se forță să se ridice în două labe, dar nu mai avu putere : căzu la pămînt, se chirci și-și trase labele sub el.

Atrasă de împușcături, din casă apăru o femeie îmbrăcată cu o fustă țărănească și cu o ie transparentă. Descoperi cîinele întins la picioarele subofițerului și începu să țipe :

— Ce ați făcut, nenorociților ? ! Mi-ați omorît cîinele !

Subofițerul așteptă ca femeia să coboare scările cerdacului și abia atunci îi răspunse :

— Ei, na... Faci tărăboi pentru un cîine spurcat. Oamenii mor cu miile pe front și nu-i plînge nimeni. Privind femeia din fața lui, trăsăturile i se destinseră și zîmbi larg cu buzele pînă la urechi : dacă știam că la ocolul ăsta locuiește o femeie atît de frumoasă, treceam mai demult pe aici. Se întoarse spre unul dintre soldați : nu-i așa, Karl ?

Karl, mărunt și îndesat, zîmbi și el : i se citea pe față plăcerea de a-l asculta vorbind pe subofițer.

— Unde-i șeful ? întrebă subofițerul.

— Ce fel de șef ? răspunse femeia tot cu o întrebare.

— Soțul. Doar nu trăiești singură în mijlocul pădurii.

— E pe front, îl înfruntă femeia.

— Lasă că o duce el bine acolo. Și noi sîntem pe front și uite ce bine ne merge. Nu-i așa, Karl ?

Îndesatul îi zîmbi din nou. De sub bonetă i se vedea părul gălbui.

Subofițerul se simțea bine, prinsese chef de vorbă.

— E frumos la dumneata, *knedige frau*. Păcat că ești încruntată. La noi în Tirol femeile ne primesc cu lapte. Ne dai și nouă ?

— N-am lapte !

— Atunci poate un pahar de apă, *knedige frau*, insistă subofițerul.

Dunăreanu își schimbă poziția cu multă atenție, să nu facă zgomot.

Femeia răspunse cu întîrziere :

— Izvorul e la doi pași. Acolo, în orice caz, e mult mai proaspătă.

— Știu ce înseamnă la voi doi pași. Poate să fie și la un kilometru.

— Dacă patrulezi prin apropiere știi unde este.

Văzînd privirile lacome ale bărbatului se răsuci pe călcîie și urcă din nou scările cerdacului. Intră în casă fără să se mai întoarcă spre nemți.

Subofițerul, care o urmărise din priviri, tresări la pocnetul ușii. Se întoarse spre soldatul îndesat :

— Ce zici, Karl ?

— E tocmai cum vă place dumneavoastră, zîmbi acesta și-i dădu un ghiont celuilalt soldat, care era preocupat de hoitul cîinelui de la picioarele lui. Tu nu spui nimic, Sepi ?

— Dacă îi place *Gruppenführerului,* ce să mai zic ? Oftă, apoi privi iarăși spre hoit.

Subofițerul, mai mult să se dea mare în fața subalternilor, urcă și el scările cerdacului. Vru să intre, dar ușa era zăvorîtă pe dinăuntru. Bătu cu pumnii în tăblia ușii.

— Acum, din păcate, *knedige frau,* n-am timp să stau. Dar peste o oră, două, după ce termin rondul, îți fac o vizită. Poate te îmblînzești pînă atunci. Ai să vezi, o să ne distrăm bine.

Privi spre cei doi soldați : aceștia se amuzau copios. Numai în ochii lui Sepi se putea citi puțină invidie. Plin de el, subofițerul coborî din cerdac, își potrivi boneta și făcu semn celor doi să i se alăture.

Dunăreanu îi urmări pînă îi înghiți pădurea, apoi se răsuci pe spate. Stătuse tot timpul într-o poziție incomodă, gata oricînd să-și scoată pistolul din buzunar dacă ar fi fost nevoie. Ceața se topise de mult, cerul era înalt și sticlos : pîcle mici, ca niște bărcuțe, pluteau spre Cheile Turzii. Se întrebă ce ar fi făcut dacă mai întîi cîinele l-ar fi dibuit pe el ? Ar fi folosit oare arma ca neamțul, sau ar fi strigat după ajutor la cei din casă ? Nu-și răspunse la această întrebare. Închise ochii și adulmecă mirosul otavei, dar nu se putu destinde : gîndurile îl apăsau ca o povară. Se gîndea la femeie, la cît de agresivă fusese cu nemții. Cu felul ei de a vorbi, își face repede dușmani. Era convins că plutonierul se va

întoarce. Chiar dacă ar fi fost șchioapă. Chiar și numai din prestigiu. Asta era și motivul pentru care nu se învrednici să se apropie de casă, să ceară lămuriri asupra drumurilor care duceau spre Rîpa Dracului. În copilărie auzise de ea, dar nu fusese niciodată acolo. Femeia nu se putea să nu știe : un om crescut în pădure știe pînă și sălbăticiunile care colindă prin apropiere. De altfel părea înfiptă și sigură pe ea. De la distanța asta n-a putut să-și dea seama ce vîrstă avea. După voce nu părea prea în vîrstă. Dimpotrivă : douăzeci și... Sau cine știe ? Trăind în sînul naturii s-a conservat mai bine. Auzi pași și tresări. Se răsuci pe o rînă și privi spre casă : doar nu s-o fi întors atît de repede plutonierul ? Nu. Pașii erau ai femeii : tocmai coborîse scările cerdacului cu o cofă în mînă. Deși era îmbrăcată la fel ca mai înainte, lui Dunăreanu i se păru ceva schimbat la ea. D.. Descoperi după cîteva secunde : își pusese broboada pe cap. Dacă se duce la izvor după apă, nu e prea inteligentă, constată Dunăreanu. Abia îi trimisese pe nemți acolo.

Femeia porni spre desiș. Într-acolo să fie izvorul ? Era puțin probabil. Drumul spre apă trebuia să fie umblat, bătătorit. Dar atunci de ce a luat-o spre desiș ? Se ridică în picioare, traversă cu pași mari luminișul și le mulțumi în gînd nemților că au lichidat dulăul. Cu el prin apropiere ar fi trebuit să ocolească toată rîpa, s-o poată urmări. Dar de ce o urmărește în fond ? Să-i cunoască drumurile, împrejurimile casei ? Poate va fi necesar să stea mai mult timp prin apropiere. În orice caz azi va trebui să mănînce aici. Cum și în ce fel încă nu știa. Ce-ar fi s-o strige sau s-o ajungă din urmă și s-o întrebe direct : Pe unde vine cota 824, cocoană ? A, nu știi de cotă ? Bine, spune-mi care e drumul care duce la Rîpa Dracului ?

Ajunse la locul unde femeia intrase în desiș. Se opri o clipă și trase cu urechea. Deslușì foarte vag pașii ei pe frunzele uscate. Însemna că e precaută. La fel va trebui să fie și el. Călca atent, ocolind ramurile lăsate ale copacilor, ca să nu fie nevoit să le dea la o parte, să nu facă zgomot. Era convins că femeia avea auzul mai adaptat foșnetelor din pădure decît el. Înaintă anevoios, oprindu-se, din cînd în cînd, să perceapă direcția în care se afla ea. Era convins că femeia n-o să-i dea nici o

lămurire. Chiar dacă ar şti ceva despre cota 824, oricum nu s-ar destăinui unui străin. Îmbrăcat civil, nu arăta a sportiv pasionat de tainele naturii. Mai degrabă aducea cu un agent decît cu unul care ar vrea să se ascundă. Dintr-o dată nu mai auzi nici un zgomot în faţa lui. Asta putea însemna că fusese descoperit, că femeia s-a oprit şi aşteaptă să vadă cine o urmăreşte. Dunăreanu încremeni în spatele unui copac şi stătu cîteva clipe nemişcat, pe urmă se întrebă dacă nu cumva femeia se îndepărtase şi de aceea nu-i mai auzea paşii. S-o urmărească, risca pînă la urmă să se dea de gol. Să stea pe loc ar fi putut s-o piardă. Şi cine ştie unde voia să se ducă ? Din principiu ura pasivitatea. Porni după ea, grăbit, chiar mai puţin atent decît înainte : uneori trosnea o crenguţă sub tălpi, alteori călca greu pe o rădăcină de la suprafaţă. După vreo cincizeci de paşi ajunse la un drumeag bătătorit. De aceea nu-i mai auzise paşii. Lutul galben înghiţea orice zgomot. Dunăreanu începu să meargă mai repede şi, după o cotitură, o descoperi : nu părea grăbită, îşi legăna lent şoldurile. Fără îndoială nu se ducea după apă. Cine ar fi fost prost să care apă de la o asemenea distanţă ? Cînd îţi ridici o casă — şi pădurarii aveau suficientă experienţă — o durezi în apropiere de apă.

Dunăreanu era convins că femeia se ducea după lapte undeva, la o stînă apropiată. Urmărind-o, ajunse la un izvor cu unde repezi. Femeia înaintă pe firul apei şi, ajunsă într-un luminiş, se opri, se uită în jur, apoi se apropie de peretele unei înălţimi plin cu rădăcini. Dislocă o piatră şi se lăsă în genunchi.

De teamă să nu fie văzut, Dunăreanu rămase în desiş, deşi curiozitatea îl rodea ca un vierme. Ştia însă că nu are voie să riste. Femeia puse pietroiul la loc, apoi se apucă să adune crenguţe uscate şi aprinse un foc. Cînd flăcările se întăriră, adună frunzele cu picioarele şi le aruncă peste flăcări. Un fum negru, dens se încolăci deasupra pădurii. Fără îndoială era un semnal. Semnal pentru cine ? Cine putea vedea fumul în mijlocul pădurii ? Numai cineva de departe şi de undeva de sus. Poate chiar cei de la cota 824. Cu treaba terminată, femeia luă cofa şi

coborî o rîpă abruptă pe care Dunăreanu n-o văzuse pînă atunci. Cu paşi de pisică se apropie de foc. Sub el, la vreo douăzeci de metri, în direcţia unde dispăruse femeia, izvorul se prăvălea în vale peste nişte stînci. Femeia, ajunsă în apropierea căderii de apă, începu să se dezbrace. Razele soarelui, fărîmiţate de crengile fagilor, o luminau ca nişte reflectoare. Netemîndu-se că se va întoarce curînd, Dunăreanu se repezi şi dislocă şi el pietroiul, şi descoperi într-o groapă săpată cu mîna o mulţime de grenade. Să le fi adus femeia în cofă ? Nu se frămîntă prea mult ca să găsească răspunsul. Puse pietroiul la loc şi privi spre cascadă. Femeia stătea cu mîinile ridicate, bucuroasă de biciuirea rece a apei.

Poate şi din cauza luminii piezişe, pielea femeii părea poleită cu aur : avea trup zvelt, umeri rotunzi şi sîni mari, cu sfîrcuri ridicate în sus, obraznice. Părul lung, negru îi acoperea jumătate din spate, distonînd cu peisajul pastelat. Pe faţa ei se putea citi plăcerea provocată de apă : trebuia neapărat să fi trăit în pădure, ca să poţi suporta apa rece a izvorului. Dunăreanu, deşi ar fi vrut să caşte ochii la ea, se retrase în ascunzătoarea de unde privise dislocarea pietroiului şi-şi aprinse o ţigară. Era bucuros că se luase după nevasta pădurarului. Oare chiar o fi nevasta pădurarului ? Aşa îi spusese subofiţerului în faţa casei.

Aşteptă aproape o jumătate de oră pînă apăru femeia. Trecu la cîţiva metri de Dunăreanu şi atunci o văzu pentru prima oară de-aproape. Avea părul ca smoala, căzut pe umeri, şi faţa arsă de soare. Ia i se lipise de trup, scoţîndu-i în evidenţă sînii, umerii. Era înaltă, clădită bine, cu pas arcuit, ca oamenii care au trăit la munte. Merse exact pe drumul pe care venise, aşa că Dunăreanu o putu urmări uşor, de la distanţă. Rămăsese mult în urma ei, chiar o pierduse din vedere cînd auzi zgomot în spatele lui. Se retrase în desiş şi numai după aceea întoarse privirile înapoi, dar nu văzu pe nimeni. Pe urmă, de după o cotitură apăru subofiţerul german : părea bine dispus, fluiera o melodie ştiută numai de el. Faţa roşie plesnea de sănătate. Dunăreanu se răsuci după trunchiul unui copac să nu fie văzut. O crenguţă îi trosni sub picioare

şi neamţul se opri : rămase o clipă cu piciorul suspendat, aşteptînd continuarea zgomotului, să-i identifice direcţia. Încet, desfăcu tocul pistolului, apoi scoase şi arma. Subofiţerul nu trebuia să ajungă la nevasta pădurarului, hotărî Dunăreanu. Se aplecă, ridică un pietroi şi aşteptă ca neamţul să pornească, să ajungă în dreptul lui. Acesta însă continua să stea pe loc, ciulindu-şi urechile. Porni după cîteva secunde, atent, cu degetul pe trăgaci. Dunăreanu aruncă piatra, peste capul neamţului, într-un tufiş. Aşa cum se aşteptase, subofiţerul se întoarse într-acolo şi dintr-un singur salt îi sări în cîrcă. Şi încă înainte de a ateriza pe umerii lui, din zbor, îi prinse braţul în care ţinea arma, îl răsuci şi pistolul căzu în iarbă. Dar nici el, nici neamţul nu se uitară după pistol. Din cauza greutăţii, subofiţerul căzu în genunchi, dar încă în timpul căderii se răsuci spre atacant. Era mai mult gras decît vînjos, dar kilogramele îi fură de folos. Se rostogoli peste Dunăreanu şi acesta, imobilizat, n-avu cum să-l apuce. Neamţul încolăci braţul după ceafa lui Dunăreanu şi căpitanul abia reuşi să scape de strînsoare. Pentru asta însă trebui să se rostogolească într-o parte. Cînd se ridică, subofiţerul era deja în picioare. Un timp se priviră în ochi, încercînd fiecare să descopere teamă în pupilele celuilalt, apoi neamţul, brusc, îşi trase baioneta din teacă. Cu arma în mînă încordarea îi dispăru, deveni sigur pe el. Şi Dunăreanu la fel. Exersase de sute de ori evitarea atacului cu baioneta. Dunăreanu prevăzuse toate mişcările neamţului : un pas îndărăt, avînt şi salt înainte. Îl prinse de braţ, exact la încheietură, cum scria în instrucţiuni, îl răsuci puternic spre el, neamţul icni, îşi văzu cizmele proiectate pe crengile arborilor, apoi se răsuci în aer şi căzu la rădăcina unui copac. Un ţipăt sfîşietor se frînse de trunchiurile arborilor, apoi un geamăt scurt, bolborosit îi părăsi gîtlejul. Căzuse în propria lui baionetă. Cînd Dunăreanu îl răsuci cu faţa în sus, nu mai respira : rămăsese cu ochii deschişi, în care se oglindeau crengi desfrunzite.

Dunăreanu îl dezbrăcă şi-l tîrî în desiş : un subofiţer german mort putea să aibă urmări : razii şi chiar represiuni. Mai bine să creadă lumea că e dispărut, pentru că dispărut putea să însemne şi dezertor. În orice caz, pentru un subofiţer „dispărut" nu era cazul să se facă vîlvă.

CU UNIFORMA SUBOFIȚERULUI SUB BRAȚ, Dunăreanu se apropie de casa pădurarului cu multă precauție. Ocoli clădirea să nu fie văzut dinspre ușă, dacă aceasta s-ar fi deschis cumva, și se strecură sub cerdac, unde erau stivuite lemnele de foc. Găsi o ascunzătoare pentru uniformă, apoi își controlă ținuta, dacă n-are cumva pete de sînge pe haină, și urcă tiptil scările. Ajuns la ușă, ciocăni politicos, ca și cum ar fi venit în vizită.

— E deschisă ! se auzi vocea femeii din interior.

Lui Dunăreanu i se păru suspectă această primire. Chiar așa să-l aștepte pe neamț ? Se retrase din cadrul ușii, apăsă pe clanță și deschise ușa cu piciorul. În clipa următoare, un jet de apă fierbinte trecu pe lîngă el, simți mirosul aburului încins, și imediat apăru în prag. Femeia ținea încă în mînă ligheanul din care zvîrlise apa Dunăreanu se rezemă cu un braț de tocul ușii și spuse zimbind :

— Nu prea ești ospitalieră.

Buimăcită de apariția unui bărbat necunoscut, femeia nu știu ce să-i răspundă. Aruncă ligheanul spre el. Dunăreanu prinse ligheanul din zbor și îl așeză pe un scăunel, ca și cum intrarea în casă ar fi decurs normal. Trase ușa după el și puse zăvorul. Cel puțin de la spate voia să fie asigurat.

— Cine ești dumneata ? întrebă femeia după ce se retrase pînă aproape de plită.

Derutată, privea printre gene : pupilele i se strînseseră, păreau gămălii de ac și aruncau scîntei. Dunăreanu n-o slăbi din priviri : femeile încolțite erau mai rele decît animalele sălbatice.

— Ce importanță are cine sînt ? În timp ce vorbea inventarie încăperea. Nu erau decît ei doi în cameră. Dacă vrei pot să mă prezint.

— Nu mă interesează ! sîsîi ea printre dinți.

E speriată, constată Dunăreanu. Asta era bine. Îi zîmbi, s-o deruteze și mai mult.

— Cu o clipă în urmă m-ai întrebat cine sînt.

— Cine ești, nu cum te cheamă.

— Ai fi putut întreba asta înainte de a fi vrut să mă oprești.

— Credeam că vine altcineva.

Deodată, femeia se aplecă şi puse mîna pe coada securii, dar n-avu timp s-o ridice. Dunăreanu se repezi la ea, îi smulse securea din mînă şi o înfipse în grinda unde era agăţată lampa. Sticla tremură cu un clincănit uşor. Dunăreanu se întoarse spre ea şi spuse încet, silabisind cuvintele :

— Dacă vrei să păstrăm relaţii normale îţi dau un sfat : astîmpără-te !

Femeia se simţi încolţită. Întrebă cu voce tremurată :

— Ce vrei ?

— Întîi aş vrea să mănînc, răspunse Dunăreanu calm.

— N-am nimic de mîncare.

— Trebuie să ai, pentru că mi-e foame. Şi cînd mi-e foame devin rău. Şi ar fi păcat să-ţi faci impresie proastă despre mine.

— Dacă îţi dau de mîncare pleci ?

— Numai dacă nu mă reţii, îi zîmbi Dunăreanu.

— Fii liniştit, nu te reţin. Am ouă şi slănină.

— Va fi un adevărat ospăţ.

Nu mîncase de aproape o zi : privi cum femeia alege tigaia de pe blidar, cum scoate ouăle dintr-un coş. Trebuia să fie prudent cu ea. Nu părea să aibă mai mult de 25—26 de ani : era vînoasă, cu mîini şi braţe puternice. Părul negru scotea şi mai mult în evidenţă culoarea verzuie a ochilor : îi avea mari şi senini.

Dunăreanu ochi un scaun de lîngă masă şi se aşeză :

— Îmi permiteţi să iau loc ?

— Te-ai aşezat înainte să mă întrebi.

— Din obişnuinţă.

— Faci ce vrei.

— Nu e bine să mă laşi să fac ce vreau. Sătul, cine ştie ce ar putea să-mi treacă prin minte.

Femeia se întoarse spre el.

— Ai spus că după ce mănînci pleci.

— Dacă ţi-am promis, să ştii că mă ţin de cuvînt.

— Sper.

Afară soarele căzu după coline şi brusc se întunecă. Femeia primeni focul, apoi se duse la grinda din mijlocul încăperii, luă lampa de petrol, o aprinse şi o puse pe masă în dreptul ferestrei.

— la-o de acolo c-o sparg ! Cui îi semnalizezi ?

— Nimănui, răspunse femeia şi aşeză lampa înapoi pe grindă. Cui să semnalizez ?

— Celui căruia i-ai semnalizat şi în pădure.

— Eu ? se strădui femeia să pară mirată.

— Da. S-a văzut fumul de la o poştă. Dar acum sînt prea obosit ca să-ţi cer lămuriri. Răspunde-mi numai la o singură întrebare : sînt mulţi nemţi prin apropiere ?

— Nu ştiu, răspunse femeia fără să se întoarcă de la plită.

Amestecă ouăle cu o lingură de lemn, apoi luă tigaia de pe foc şi o puse pe masă în faţa lui Dunăreanu. Din sertarul mesei scoase tacîmuri.

Mirosul slăninei gîdilă nările lui Dunăreanu. Începu să înfulece :

— Am auzit că au fost paraşutaţi doi oameni.

— Îi cauţi în zadar. Au fost arestaţi de nemţi.

— De unde ştii că au fost paraşutaţi doi oameni ?

— Dumneata mi-ai spus.

— Dar de unde ştii că au fost arestaţi ?

— Aşa vorbesc oamenii.

— Spui asta ca şi cum ai trăi în piaţa Mare din Cîmpia Turzii. Locuieşti în pădure. Răspunde-mi !

— Şi în pădure sînt oameni. Şi azi a trecut o patrulă pe aici. Şi o să vină un subofiţer să mă viziteze. Dacă n-ai acte în regulă o păţeşti.

— Poate mă ascunzi ?

— Doar nu-s nebună, să mă aresteze şi pe mine !

— Fii liniştită, neamţul nu mai vine.

— De unde ştii ?

— M-am întîlnit cu el şi l-am lămurit să se întoarcă acasă.

— Şi de ce-i cauţi pe cei doi paraşutaţi ?

— Nu-i caut, răspunse Dunăreanu cu gura plină.

— Atunci de ce eşti aici ?

— M-am rătăcit. Sînt un alpinist pasionat. Ştii, aş vrea să ajung pînă la Rîpa Dracului.

— Rîpa Dracului e la trei kilometri de aici.

— Ţi-am spus că m-am rătăcit.

— Cred că eşti de la poliţie. De la poliţia secretă. Au mai fost pe aici.

Dunăreanu ridică privirea spre ea. Prin ia transparentă i se întrezăreau sînii. Avea sfîrcuri neobișnuit de mari.

— Și cei de la poliția secretă fac alpinism ?

— La fel ca și dumneata. Sau poate ești chiar neamț.

— Iar dumneata după accent, pari unguroaică.

— Dacă nu cunoști accentul ardelenesc înseamnă că nu ești de prin partea locului.

Simțindu-se privită, aduse din cofă un pahar cu apă, apoi se retrase lîngă plită.

— De ce ai plecat de lîngă masă ?

— Nu-mi place cum mă privești.

— Nu e nevoie să te ferești de mine. Te-am văzut și la cascadă. În viața mea n-am văzut o cascadă atît de frumoasă.

— Înseamnă că m-ai urmărit ? spuse femeia cu voce stinsă.

— Nu. Am trecut întîmplător pe acolo. Șterse tigaia cu o bucată de pîine. Poate nu mă pricep la accent, dar după felul cum vorbești nu pari țărancă.

— Nici nu sînt.

— Atunci ce ești ?

— Mă mir că n-ai observat pînă acum. Sînt o prințesă.

— După cum arătai sub cascadă să știi că aduci.

— Să-ți fie rușine !

— Îmi este, zîmbi Dunăreanu. Mulțumesc pentru masă.

— Te-ai săturat ?

— Da.

— Înseamnă că pleci.

— Încă nu. Întîi fumez.

— Dacă pleci imediat îți dau și un pahar de vin.

— Îmi pare rău că nu sînt băutor. Vinul e singurul lucru pe care mi l-ai oferit. E otrăvit ?

— Mă crezi chiar atît de rea ?

— Da.

— Îți mulțumesc, sîsîi ea printre buze. Din păcate n-am otravă în casă !

— Ai fi pus și în tigaie ?

— Bineînțeles !

Dunăreanu își alese o țigară mai moale, o frămîntă între degete, o umezi cu limba și abia după aceea o aprinse. Savură primul fum :

— Îţi aprinzi ciudat ţigările, observă ea.

— Un fumător înveterat are tabieturi. Mie de exemplu nu-mi place tutunul uscat. Iar pentru acel „bineînţeles" că m-ai fi otrăvit, nu pot decît să te apreciez. Eşti sinceră, şi sinceritatea e cea mai mare calitate a unei femei.

Simţindu-se privită, femeia încrucişă braţele pe piept. Aşteptă ca Dunăreanu să termine de fumat. Acesta însă trăgea rar din ţigară, urmărind fumul care se încolăcea spre tavan. Prin fum cercetă încăperea. Camera în care se aflau era de fapt toată casa. Grinda din mijloc şi pereţii de bîrne susţineau întreg acoperişul. Deasupra laviţei late, acoperită cu cergă, era un fînar. Nu se vedea decît deschizătura îngustă. Pereţii erau tapetaţi cu scoarţe, iar deasupra plitei domina blidarul, din lemn ars. Dunăreanu se uită în jur după o scrumieră şi, negăsind-o, stinse ţigara în tigaie. Femeia abia aşteptă momentul.

— Ai terminat ţigara, pleci ?

— Din păcate n-am încotro.

Se ridică în picioare. Femeia îi ajungea pînă la umăr.

— Sper să nu ne mai vedem, mormăi ea.

Dunăreanu îi zîmbi :

— Ar fi păcat. Ne-am înţeles foarte bine. Încă o dată îţi mulţumesc pentru masă. Deschise uşa, dar rămase în prag. O ploaie măruntă, abia vizibilă, îi biciui faţa. De pe streaşină stropii cădeau mai mari. Se întoarse spre femeie, închizînd uşa după el : Ai ghinion, doamnă. Plouă. Şi eu sînt foarte sensibil la ploaie. Cînd am fost mic am avut dublă pneumonie.

— Şi ce vrei să faci ? întrebă ea disperată.

— Încă nu ştiu. Probabil o să mă culc. N-am mai dormit de aproape trei zile.

— Te priveşte personal.

— Nu e chiar aşa. Te priveşte şi pe tine. Vom petrece noaptea împreună.

— Nu cred.

— O să te convingi. Trebuie să dorm. Aş fi dormit în sînul naturii, dar chiar să mă culc în ploaie, ar fi păcat...

— N-ai loc în casă !

— Am. Într-o încăpere ca asta am dormit odată 17 persoane. Înţelege-mă, trebuie să dorm.

— Bine, răspunse femeia cu voce schimbată şi-şi lăsă privirile în jos. Faci ce vrei.

— Prea repede te-ai lăsat convinsă. Ştiu ce-ţi trece prin cap : că o să adorm şi-mi dai cu ceva în cap.

— Ai fi bun de ghicitor.

— Chiar ai fi în stare ?

— Da.

— În aceste condiţii sînt nevoit să-mi iau măsuri de precauţie. Te culci lîngă mine.

— Asta niciodată !

— Ba da. Făcu un pas spre ea. Dar fii liniştită, nu-ţi fac nimic. Nu eşti genul meu. Dacă mi-ai fi plăcut, ţi-aş fi făcut curte încă la cascadă.

Femeia căută privirile lui Dunăreanu. Pentru prima oară deveni cu adevărat femeie.

— Ai spus că am arătat ca o prinţesă.

— Da, dar mie nu-mi plac prinţesele. Te rog urcă în pat. Nu e nevoie să te dezbraci. Şi pentru că ea nu schiţă nici un gest, mai făcu un pas spre ea. Vrei să te conving ?

Femeia se feri din calea lui şi, retrăgîndu-se, ajunse la marginea patului. Neavînd încotro se aşeză.

— Nu aici ! o avertiză Dunăreanu. Asta e locul meu. Dacă dorm lîngă perete visez urît. Te rog să te culci tu acolo.

Speriată, femeia îşi săltă picioarele şi se ghemui lîngă perete. Pe acoperiş se auzea răpăitul ploii : suna sec de parcă ar fi plouat cu măzăriche.

Cîteva clipe, Dunăreanu rămase lîngă pat, privi femeia cu picioarele adunate sub ea, pe urmă se duse la lampă şi suflă în sticlă. În încăpere se făcu întuneric, nu se mai vedea decît pîlpîirea opaiţului de sub o iconiţă : suficient ca să distingă mobilele din cameră. Dunăreanu se reîntoarse la pat, se întinse şi-şi puse braţele sub ceafă. Femeia vru să se retragă şi mai mult, dar nu mai avea unde. Se rezemă doar cu spatele de peretele din capul patului. Mai tîrziu, cînd Dunăreanu se obişnui cu întunericul, cercetă cu atenţie fînarul din dreptul patului. Nu era

greu să te cațeri acolo, trebuia doar să te salți pînă la grinda transversală și să te sprijini cu picioarele de capătul unei bîrne. Poate n-ar fi fost rău să se culce acolo, dar nebuna asta din pat era în stare să dea foc casei numai să scape de el. Îi auzi respirația întretăiată.

— Nu dormi ?

— Nu.

— De ce ai făcut foc lîngă cascadă ?

— Totdeauna fac foc cînd mă îmbăiez. Trebuie să mă usuc undeva. Uneori apa e rece.

— Azi nu te-ai uscat lîngă foc. Mi-ar fi plăcut spectacolul.

— Ești un măgar !

— Iartă-mă. Deci de fiecare dată cînd faci baie semnalizezi. Cui ?

— Nu înțeleg ce vrei să spui cu semnalizarea ?

— Nu te preface. Cînd faci foc pentru căldură nu arunci frunze putrezite în flăcări. Arunci frunze în foc ca să se vadă fumul.

— Aș vrea să te ucid, spuse femeia printre dinți.

— Să știi că nu ești originală. Nu ești singurul om care ar vrea să mă ucidă. Dar acum, hai să dormim. Și în loc de noapte bună aș vrea să-ți mai dau un sfat : eu dorm foarte ușor. Dacă respiri mai tare, mă trezesc. Și cînd mă trezesc brusc, sînt buimăcit și nu răspund de mine. Pot să fac și prostii. Sper că ai înțeles ceea ce am vrut să-ți spun ? Ar fi păcat să stricăm noaptea asta frumoasă. Arătă cu bărbia spre iconiță. Dacă vrei să te rogi, roagă-te. Am surprins-o și pe mama uneori. Făcea mărunt din buze.

— Cred că la voi în familie nu s-a rugat nimeni niciodată, răspunse ea cu venin.

— Dacă m-ai cunoaște mai bine, ți-ai schimba părerea. Vrei să mă prezint, totuși ?

— Nu e nevoie. Te voi ține minte fără să-ți știu numele.

— Acum ți-am descoperit încă o calitate. Ai memorie.

— Și cînd urăsc pe cineva, memoria îmi funcționează impecabil.

SEPI ŞI KARL îşi puseră mantalele de cauciuc peste cap nu din cauza ploii, ci ca să-şi ferească ochii de crengile care atîrnau deasupra potecii. Erau încă buimăciţi de somn, fuseseră treziţi de planton şi trimişi după subofiţerul plecat în „misiune specială". Norii joşi întunecaseră şi mai mult pădurea, rar observau o scoarţă lucioasă de copac sau cîte o băltoacă pe marginea potecii.

— Numai să nu se supere bătrînul că-l deranjăm, strigă Karl spre Sepi, mai mult să verifice dacă acesta nu rămăsese prea în urmă.

— Să se supere ! îi răspunse Sepi tot cu voce tare şi-şi feri faţa de stropii care se prelingeau de pe marginea mantalei. Al dracului boşorog ! Ne ia tot caimacul. Ai văzut ce ţîţe avea *Die knedige frau ?*

— Asta mi-a plăcut şi mie.

— Şi învăţătoarea aia din Cernăuţi ?

— Şi aia arăta bine, dar nu era ca asta. Dar dacă bătrînul ne lasă şi pe noi ?

— Ce să ne lase ?

— Să ne uscăm. Intrăm sub plapumă lîngă ea şi te usuci ca un smochin.

— Abia ai făcut ochi şi te gîndeşti la prostii.

BRUSC, DUNĂREANU PUSE MÎNA pe braţul femeii şi se ridică în coate.

— Ce-i ? întrebă ea speriată.

— Nimic. Mi s-a părut că aud paşi.

— Aici nu umblă nimeni noaptea.

— Ssst... O strînse mai puternic de braţ. Să nu mai scoţi nici un cuvînt !

Se ridică din pat, scoase pistolul din buzunar şi se duse tiptil pînă la uşă. Acum paşii se auzeau clar pe scările cerdacului.

— Helmuth, Helmuth !...

Dunăreanu recunoscu vocea soldatului căruia subofiţerul îi spusese Karl.

Cu paşi de pisică se apropie de pat.

— Au venit nemţii, şopti femeii. Îl caută pe plutonierul care a spus că-ţi face o vizită. Dezbracă-te !

— Cum să mă dezbrac ?

— Dezbracă-te am spus !

Cei de afară loveau uşa cu pumnii.

— Helmuth !...

— Tu nu înţelegi ? ! Trebuie să fii dezbrăcată cînd deschizi ! Altminteri nemţii intră la bănuieli.

— Helmuth ! se auzi din nou vocea lui Karl.

Dunăreanu se urcă pe pat şi de acolo se căţără în fînar. Scoase pistolul să-l vadă şi ea.

— Fii foarte deşteaptă, o povăţui, dar femeia nu-l mai auzi. Îi întoarse spatele să-şi schimbe bluza cu cămaşa de noapte.

Soldaţii de pe cerdac începură să lovească uşa cu bocancii.

— *Herr Gruppenführer !*

Femeia îşi aruncă bluza şi fusta pe spătarul unui scaun, apoi se apropie de uşă. În pîlpîirea opaiţului aducea cu o stafie.

— Ce vreţi ? întrebă şi căscă tare să fie auzită şi de afară.

— Să vină Helmuth !

— Nu e nici un Helmuth aici.

— Deschide uşa !

— N-o deschid. Sînt singură.

Femeia trase zăvorul şi, în timp ce soldaţii năvăleau în încăpere, se duse la lampa din grindă şi o aprinse. Nemţii erau uzi leoarcă, îşi scuturară mantalele şi se mirară că nu-l văd pe Helmuth. Dar femeia în cămaşă de noapte îi impresionă mai mult.

— Unde e Helmuth ? întrebă Karl. A spus că vine aici.

— Dar cine e Helmuth ? făcu pe naiva femeia.

— Subofiţerul care ţi-a împuşcat cîinele. Ţi-a promis că-ţi face o vizită.

— Cine ştie cîtor femei le-a promis că le vizitează.

Sepi îşi mai roti privirile prin încăpere şi se apropie de plită, unde mai mocnea jarul. Îşi încălzi mîinile.

— Ce mai vreţi ? ţipă femeia spre el. Helmuth al vostru nu e ! Plecaţi !

— Doar n-oi fi atît de rea să ne goneşti în ploaie ?

— Mă duc jos la Buru şi vă reclam la Comandament. Aici nu-i azil !

— De ce te superi, *knedige frau* ? interveni şi Karl în discuţie şi se aşeză la masă. Am venit să-l căutăm pe Helmuth. Ţi-am adus puţină ciocolată şi poate te mai îndulceşti. Şi cine ştie, poate chiar o să ne distrăm. Cu ce sîntem noi mai prejos decît Helmuth ?

— Plecaţi de aici !

Karl în loc să se ridice de la masă îşi întinse comod picioarele. Scoase din buzunar un pachet de ţigări şi-l întinse femeii.

— *Mildesorte, knedige frau.*

— Nu fumez, refuză ea categoric.

— Nu ? se miră Karl şi arătă spre tigaie. Asta ce e ?

Femeia răspunse după o scurtă ezitare :

— Nu fumez noaptea, dar ziua da.

Karl se ridică de la masă, înconjură încăperea, se aplecă şi se uită sub pat. Nu i se păru nimic suspect. Întinse din nou pachetul spre ea.

Femeia scoase o ţigară, o frămîntă între degete, o umezi cu limba şi văzînd faţa mirată a lui Karl îi dădu explicaţii :

— Nu-mi place tutunul uscat.

Sepi şi Karl schimbară priviri între ei. Femeia mai trase un fum, apoi se apropie de grindă şi puse mîna pe secure.

— Gata. Am fumat, m-aţi văzut şi în cămaşă de noapte, ajunge pentru azi. Afară de aici !...

Şi pentru că cei doi nu făcură nici o mişcare se duse la uşă, o deschise, apoi ridică securea deasupra capului.

— Plecaţi odată !...

— Hai, mă, că asta-i nebună, se sperie Sepi şi-şi saltă gluga pe cap.

Femeia zăvorî uşa în urma lor şi aşteptă pînă nu li se mai auziră paşii. Abia atunci, sfîrşită, se rezemă cu spatele de uşă.

Dunăreanu coborî din fînar, se apropie de ea şi-i scoase ţigara dintre degete.

— Sper că nu vrei să te laud.

— Du-te dracului !

Îşi dădu seama că era numai în cămaşa de noapte, scăpă securea din mînă, apoi îşi încrucişă braţele deasupra sînilor şi fugi spre pat.

Trecu prin dreptul lămpii şi lumina îi contură coapsele. Cînd se ascunse sub cergă, Dunăreanu se apropie de masă şi se aşeză. Puse pistolul la îndemînă, lîngă tigaie, apoi trase un fum din ţigara neamţului.

— Stinge lumina ! porunci femeia.

Dunăreanu sfărîmă şi a doua ţigară în tigaie, se ridică leneş de pe scaun şi suflă în lampă. Găsi patul şi pe întuneric.

— N-ai vrea să dormi acolo sus ? întrebă femeia şi arătă cu bărbia spre fînar.

Dunăreanu clătină din cap :

— În pat, cred că-i mai comod totuşi. Şi în afară de asta nu-mi place să dorm singur. Dar nu te teme, ai fost corectă, voi încerca să fiu şi eu. În orice caz, te-ai comportat formidabil. Îţi mulţumesc.

Ea îl privi duşmănoasă.

— Cînd pleci, atunci să-mi mulţumeşti !

Dunăreanu se întinse pe pat, deasupra cergii. Privi un timp pîlpîirea opaiţului pe pereţii de bîrnă şi spuse mai mult pentru el :

— Dacă chiar ai vrut să scapi de mine, de ce n-ai cerut ajutorul nemţilor ?

— Pentru că ceea ce vreau să fac, fac şi singură : n-am nevoie de ajutorul nimănui.

Dunăreanu privi tavanul afumat.

— Cred că eşti în stare de orice. Nu e uşor să fii femeie şi să locuieşti singură în mijlocul pădurii. Bărbat n-ai ?

— A murit în primele zile ale războiului. Brusc tresări : Dar de ce te bagi în viaţa mea ? Te-am întrebat eu cine eşti ?

— M-ai întrebat odată.

— Din prostie. Cine spune adevărul despre el la răscruce de drumuri ? Oricum ai fi minţit.

— Ai dreptate. Minţim pentru că ne temem să spunem adevărul. Dar ţie îţi mărturisesc o parte din el : azi am făcut două greşeli. Nu mi-am asigurat cea de-a doua ieşire şi am lăsat mucul în tigaie. Şi toate astea numai din cauza ta. Întotdeauna am spus că cel mai periculos lucru e să te încurci cu femeile.

— ...Şi de ce e periculos să te încurci cu femeile ?
— Pentru că, atunci, dumnezeu îţi ia minţile.
Femeia se ridică în coate şi vocea îi trăda emoţie :
— Zici că dumnezeu ţi-a luat minţile ? De ce ?
— Vrei să-ţi fac mărturisiri ?
— Nu. Vreau puţin adevăr.
— Te-am văzut la cascadă, te-am văzut toată seara în ia ta transparentă, acum în cămaşă de noapte...
— Am înţeles. Privi spre fereastră şi descoperi pistolul pe masă. Ţeava chiar sclipi în pîlpîirea opaiţului. Nu mai vreau să te ispitesc. Îmi permiţi să mă îmbrac ?
Dunăreanu se întoarse spre ea :
— Ţi-am spus, te-am văzut şi dezbrăcată. Încep să mă obişnuiesc cu tine goală.
— Da, dar la cascadă n-am ştiut că mă vezi.
— Oo, o dăm pe filozofie. Bravo...
— Şi aş mai vrea să te rog ceva : pînă mă îmbrac, rămîi cu privirile spre perete.
— Bine, doamnă. Du-te şi îmbracă-te.
Femeia ieşi de sub pătură, fără să-şi ascundă goliciunile, se rostogoli peste Dunăreanu, se apropie de masă şi luă pistolul. Se întoarse spre pat.
— Ai avut dreptate : dumnezeu ţi-a luat minţile. Şi ai făcut şi cea de-a treia greşeală. Dunăreanu se întoarse spre ea. Nu te mişca !
Dunăreanu încremeni. Nebuna asta e în stare să tragă şi fără pricină. Vorbi calm, s-o îmbuneze :
— Nici nu vreau să mă mişc. Ţi-am spus că mi-e somn. Vreau să stau întins, asta e tot. Şi dacă tot ai arma în mînă, păzeşte-mi somnul. Dar să ştii, încă n-o poţi folosi. Te-ar auzi nemţii. Şi poate te vor întreba de unde ai pistolul lui Helmuth.
— Le-aş spune adevărul : că l-am luat de la tine. Dar de unde ai tu pistolul lui Helmuth ?
— L-am întîlnit cînd venea spre tine. I-am spus să renunţe, că-l opăreşti. Drept recunoştinţă mi-a făcut pistolul cadou. Dar tu de ce opăreşti vizitatorii ?
— Pentru că opăriţilor le dai mai uşor cu securea în cap. Mai am unul înmormîntat în spatele casei.
Dunăreanu îi urmărea fiecare mişcare cu atenţie.

— Eşti o femeie periculoasă. Acum îmi pare rău că m-am abătut pe aici. Ar fi trebuit să trec fără să-ţi dau bună ziua.

— Nu e tîrziu să pleci nici acum. Hai, scoală-te ! Şi îţi atrag atenţia că, la cea mai mică mişcare în plus, trag. Şi n-ai avea nici măcar satisfacţia să ştii că eşti primul bărbat împuşcat de mine.

Cu mişcări încete, precaute, Dunăreanu se ridică în şezut, apoi în picioare. Femeia continuă să-l dirijeze :

— Aşa, întoarce-te cu spatele spre mine şi ţine mîinile la ceafă. Dunăreanu îşi ridică braţele şi se întoarse cu spatele spre ea. Acum vino spre uşă. Paşi mici... Aşa... Îmi place cînd eşti ascultător. Hai, încă un pas şi trage zăvorul !

Dunăreanu rămase cu mîna stîngă la înălţimea capului, cu dreapta pipăi zăvorul. Umbrele lor proiectate pe uşă erau puţin mai mari decît în realitate, dar suficient de proporţionate ca Dunăreanu să poată calcula locul unde bănuia mîna cu pistolul.

Zăvorul întîi trebuia răsucit, apoi tras. Descoperi că umbra capului femeii se pleacă spre stînga : probabil voia să urmărească deschiderea zăvorului. E foarte imprudentă, constată Dunăreanu şi, încă înainte de a se întoarce spre ea, îi prinse braţul cu arma şi o ridică spre tavan. Smucitura fu bruscă, neaşteptată şi mai puternică decît ar fi trebuit. Femeia scoase un geamăt, apoi cu mîna cealaltă izbi în faţa lui Dunăreanu. El îi scoase întîi pistolul din mînă şi abia după aceea o imobiliză, strîngînd-o aproape de el. Femeia se mai zbătu puţin, apoi, obosită, se lăsă moale în braţele bărbatului. Dunăreanu îi simţi respiraţia fierbinte, îi privi buzele întredeschise, dinţii albi, umezi. Se aplecă spre ea. Femeia îşi încleştă buzele, dar nu se putu împotrivi decît cîteva secunde, apoi slăbi încleştarea. Mîna şerpui spre ceafa bărbatului, o cuprinse cu tot braţul şi-l trase spre ea. Apoi nu mai putu să reziste ispitei şi lovi cu furie în faţa bărbatului. Palma venise pe neaşteptate, Dunăreanu ridică mirat privirile : avea un zîmbet îngheţat pe buze.

— Să ştii, femeie, că tot sînt în cîştig : sărutul tău valorează două palme.

— Şi mie nu-mi place să rămîn datoare, răspunse ea printre dinţi şi-i mai trase o palmă.

Dunăreanu o privi printre gene şi o tristeţe ciudată puse stăpînire pe el :

— Valorează două, dar nu atît de tari.

Făcu un pas, şi femeia nu se retrase : îşi lăsă doar capul pe spate şi-şi deschise provocatoare buzele. La fiecare respiraţie îi tresăreau sînii. Dunăreanu se aplecă spre ea, pe urmă se răzgîndi şi se duse la masă. Îşi aprinse o ţigară.

— Du-te şi culcă-te ! Era să fac şi cea de-a patra greşeală.

— Poate au fost palmele prea tari ? întrebă ea tot provocatoare.

— Nu. Au fost date cu ură. Culcă-te !

Cu mişcări voit lenevşe, femeia trecu prin faţa lui şi se întinse pe pat. Un timp privi tavanul afumat, apoi spuse fără să se întoarcă spre Dunăreanu :

— Tu nu te culci ?

Nu era întrebare, ci mai mult un îndemn.

— Nu. Aştept să se oprească ploaia şi plec. Nu-mi plac femeile isterice. Cred că m-am purtat destul de corect.

Privi fumul : în pîlpîirea opaiţului fumul se destrăma în fuioare din ce în ce mai subţiri, apoi le înghiţea întunericul.

Femeia se ridică în şold şi, fără să-i pese că sprijinindu-se într-o mînă şi-a dezgolit umărul, spuse cu voce împovărată :

— Acum vrei să mă rog să vii lîngă mine ?

Dunăreanu stinse şi cea de-a treia ţigară în tigaie, apoi se apropie de pat şi se întinse. Femeia se aplecă spre el :

— Toţi bărbaţii sînteţi la fel : plini de orgoliu.

APĂRUSERĂ ZORILE cînd femeia obosită se strînse la umărul lui : îi zvîcneau tîmplele de parcă ar fi avut încă o inimă sub ţeastă şi respira greu, întretăiat. Spuse fără

să se uite la el, deşi în lumina lăptoasă i-ar fi putut distinge trăsăturile :

— Îmi pare rău că nu m-ai întrebat cum mă cheamă.

Lui Dunăreanu, femeia ghemuită ca un melc i se păru mică, fragilă. În pat îşi pierduse forţa, vigoarea, rămăsese pur şi simplu femeie. Atît.

— Acum e tîrziu dacă te întreb ?

— Nu.

— Cum te cheamă ?

— Ana.

Dunăreanu repetă numele :

— Ana.

— Îţi place ?

— E scurt.

— Asta nu e o apreciere.

— Ba da. În timp ce rosteşti un nume obişnuit, pe ăsta îl ronţăi de mai multe ori. Şi, citit de-a-ndăratelea, e tot Ana. E ca şi tine. De oriunde te-aş lua eşti mereu aceeaşi.

— Şi pe tine cum te cheamă ?

— Ion.

— Şi numele tău e scurt. Şi, citit aşa cum spui tu „de-a-ndăratelea", înseamnă „noi". Tu şi cu mine. Aş vrea foarte mult să renunţi la alpinism.

— Şi ce să fac ?

— Rămîi aici. Războiul oricum n-o să mai dureze mult. Pe urmă, vedem. Decidem atunci.

— Numai cei slabi amînă data deciziei.

— Şi atunci ce vrei să faci ?

— Mă întrebi pentru că nu mă cunoşti. Sînt încăpăţînat. Mi-am pus în cap să urc la Rîpa Dracului.

— De ce ?

Ca să-mi încrestez în scoarţa unui copac iniţialele. Poate îmi spui şi drumul care duce într-acolo.

— N-am auzit în viaţa mea de Rîpa Dracului.

— Ieri mi-ai spus că e la trei kilometri.

— Ţi-am spus aşa pentru că nu ştiam cine eşti.

— Acum ştii ?

— Da. Eşti Ion.

— Atunci hai să închidem ochii. Mor dacă nu dorm.

CÎND SE TREZI DUNĂREANU, Ana nu mai era lîngă el în pat, îi simți doar izul cărnii pe pernă, sub cergă. Dinspre plită apăru și un alt miros : al slăninei prăjite. Femeia se agita în jurul tigăii, nu-și legase în fața cămășii de noapte decît un șorț roșu cu picățele și avea părul despletit, căzut peste umeri. Dunăreanu se sculă din pat și porni în vîrful picioarelor spre plită : ea îi auzise pașii, dar nu se învrednici să se întoarcă spre el. Dunăreanu îi cuprinse ochii cu palmele :

— Cine-i ?

— Nu știu, răspunse Ana, apoi se întoarse și cuprinse pieptul lat al bărbatului. Continuă cu fața lipită de umărul lui : Nu e ciudat că ieri aș fi vrut să te ucid și azi mi se pare că fără tine casa ar fi goală ?

— Nu e ciudat, Ana. E război. Valorile nu sînt la locul lor. Totul e cu fundul în sus. Acum nu contează decît victoria. După aceea lucrurile se vor așeza, ne vom bucura de duminici, de apusurile de soare, de culoarea albastră a cerului. Se aplecă și adulmecă slănina prăjită. Miroase frumos.

— Degeaba te lingușești. Pînă nu te speli nu primești de mîncare.

Dunăreanu coborî scările cerdacului și căută butoiul cu apă de ploaie din colțul casei. Soarele răsărise de mult, poleia cu aur frunzele arămii ale fagilor, reflectîndu-se în ochiurile mici ale ferestrei din verandă. Își vîrî capul în butoi : apa era rece, mirosea a stătut.

Dunăreanu hotărî să se spele la izvor. Urcă scările. Încă în cerdac îl izbi mirosul lînii arse, apoi, cînd păși pragul încăperii, își văzu haina furată în Cîmpia Turzii în foc.

— Ce faci ? Ai înnebunit ?...

Se repezi la plită, dar nu mai avea ce salva.

— Nu. Am găsit soluția să te conving să rămîi. Doar n-o să pleci la Rîpa Dracului în izmene. Încă nu te-ai spălat ?

Dunăreanu își strînse fălcile.

— Mă duc acum.

Cobori din nou, se duse în spatele lemnelor stivuite și îmbrăcă uniforma lui Helmuth.

Ana tocmai punea farfurii pe masă, cînd Dunăreanu apăru în prag : salută cu mîna întinsă înainte :

— Heil Hitler !

Ana ridică privirile spre el şi nu vru să-şi creadă ochilor.

— Ce-i cu tine ? Eşti neamţ ?

— Bineînţeles. De multe ori am vrut să mă prezint, dar nu m-ai lăsat. Îşi aduse aminte de cartea de vizită a neamţului. Iohan Keller, *Sturmbandfuhrer* SS.

Femeii îi năvăli sîngele în obraz, apucă o farfurie de pe masă şi o aruncă spre el.

Dunăreanu abia avu timp să-şi ferească faţa : porţelanul se lovi de tocul uşii şi se sparse în sute de cioburi albe. Îşi dădu seama că nu se mai putea sta de vorbă cu Ana, făcu stînga împrejur şi coborî în fugă scările cerdacului.

Ana căzu istovită pe scaun şi-şi lăsă fruntea pe tăblia mesei. Dar nu rămase aşa decît cîteva clipe : sări în picioare, fugi la pat şi scoase de sub saltea o carabină. În drum spre fereastră trase piedica, înfipse ţeava într-un ochi de sticlă şi încercă să prindă în cătare spatele neamţului. Acesta tocmai ajunsese la liziera pădurii.

Gloanţele îi şuierară în apropierea urechii, se încovoie şi continuă fuga în zig-zag pînă se pierdu în pădure.

SERGENTUL GAVRILĂ TĂMAŞ ÎMPLINISE 50 DE ANI şi era socotit cel mai bun transmisionist al regimentului. De altfel, pentru această calitate fusese ales în echipa care urma să fie lansată în spatele frontului inamic. La prima triere, generalul Florescu se opusese, socotindu-l bătrîn, şi voise să-l şteargă de pe listă. Locotenentul Neacşu insistase pentru el :

— E foarte bun transmisionist, domnule general. Şi are încă un merit pentru care nu poate fi înlocuit. E chiar din Buru. Un timp a fost pădurar în regiune, cunoaşte toate coclaurile.

— Dacă ai fi început cu acest argument nu m-aș fi împotrivit. De altfel, tu răspunzi de echipa ta. Oamenii pe care i-ai ales cred că citesc hărțile.

— Ca pe o scrisoare, domnule general.

— Îmi permiți să te verific ?

— Dacă doriți...

— Acțiunea e prea importantă ca să mergem la risc. Cheamă-l pe Tămaș ăsta.

Pe comandantul Diviziei, Tămaș nu-l văzuse niciodată pînă atunci. Intră în clădirea Statului-Major și, ajuns în fața generalului își bătu călcîiele și ridică degetele la tîmplă :

— Ordonați, domnule general.

Generalul îl cercetă îndelung : Tămaș avea o față ridată, de om obosit. Purta în cîrcă trei ani de front. Numai ochii îi erau vii, șireți.

— Vezi cerculetul acela roșu de pe hartă ?

Tămaș se întoarse spre hartă : era nordul Ardealului și într-un loc descoperi și cerculetul însemnat cu creionul roșu.

— Da, domnule general.

— Spune-mi, ce reprezintă.

Nu i se spusese de ce a fost chemat la general, crezuse că i se va ține un discurs patriotic și i se va vorbi despre importanța acțiunii pentru care fusese mobilizat. Se apropie de hartă, scoase din buzunarul de sus al vestonului niște ochelari cu lentilele prinse în ramă de sîrmă și cercetă interiorul cercului roșu. Citi numele comunei Buru și dintr-o dată fața i se însenină. La ocol avusese hărți mult mai amănunțite.

— Ei ? întrebă generalul.

— Harta nu e bună.

— Nu te-am întrebat dacă e bună sau nu. Ce reprezintă ?

— Înălțimile de lîngă Buru.

— Și de ce crezi că harta nu-i bună ?

— M-am exprimat greșit, domnule general. Am vrut să spun că nu-i detaliată. Nu-i menționată nici Ciucea.

— Ciucea ce-i ?

— Un izvor, domnule general. Sare peste patru prăpăstii. Dunga, Mestecăniș, Huța și Strîmba. La Strîmba

face o cascadă de peste douăzeci de metri înălțime. E drept, o cunosc puțini, e greu să ajungi pînă acolo. Am văzut un semn și la cota 824. Noi o numim Rîpa Dracului. E acolo și o peșteră cu două ieșiri. Nu poți ajunge la ea decît coborînd pe frînghii.

— Cunoști bine regiunea ?

— Ca buzunarele, domnule general.

— Atunci o să-l însoțești pe domnul locotenent Neacșu.

ÎN TINEREȚE, GAVRILĂ TĂMAȘ fusese oier, bătuse ținuturile dintre Cheile Turzii și Semenic : cunoștea fiecare coamă de deal, ar fi putut spune unde-i iarba cea mai grasă în aprilie, unde te puteai adăposti de vînturile iuți ale munților, unde trebuiau atacate povîrnișurile. Ar fi putut recunoaște cu ochii închiși o oaie după behăit, prevedea furtuna cu cîteva ore înainte de a apărea norii prevestitori și alegea dintr-o singură ochire ascunzișurile cele mai bune.

La poalele Semenicului o văzuse pentru prima oară pe Ioana și de atunci nu trecuse noapte să nu se gîndească la ea : și-o imagina alături de el în cort, pe șuba mițoasă. Și-o închipuia și ziua, alergînd după mioare, culcată pe otava de sfîrșit de iunie, bătînd jintița. O întîlnise și cu adevărat pe cîte o coamă de deal și-i făcuse semn să se apropie. Ea venise cu ochii în pămînt de parcă s-ar fi rușinat că-i avea mai albaștri decît cerul, că avea mîinile și respirația fierbinți :

— Zii, cum te cheamă ?

— Ioana.

— Ai fost vreodată la lacul Grundului ?

— Am fost.

— Și ?

Ioana nu știa ce să răspundă.

— Te-ai uitat în el ?

— M-am uitat.

— Și ce ai văzut în lac ?

— Pietre.

— Și deasupra pietrelor ?

Iar n-a știut ce să-i răspundă.

— Îţi spun eu : faţa ta frumoasă.

Ioana se înroşea, îşi muşca buzele şi atunci îi apăreau gropiţe în obraji. Fugea ca o căprioară, n-atingea cu picioarele desculţe decît vîrful ierbii.

Anume iernase în anul acela la poalele Semenicului, în Dognecea, s-o vadă în fiecare zi. În cea de-a treia iarnă, cînd Ioana împlinise optsprezece ani, Gavrilă Tămaş îşi luă inima în dinţi şi-i ceru mîna. Tatăl fetei, baciul Avram, nu se opuse.

Ioana era frumoasă şi zestrea şi mai şi : patruzeci de cîrlani cu coarnele răsucite ca nişte arcuri de canapea. Nimeni nu ştia că plămînii miresei erau măcinaţi de oftică. Gavrilă Tămaş o crezuse fierbinte de dragoste şi în zadar a jumătăţit turma pe doctorii, n-a putut s-o salveze. A înmormîntat-o pe o coastă de deal lîngă Buru, la rădăcinile unui gorun. Ştiind că nu-l mai aşteaptă nimeni la sfîrşit de octombrie, Gavrilă s-a lăsat de oierit şi s-a înscris la o şcoală de pădurari. A primit ocolul din apropierea gorunului ; fără femeie anii au început să gonească, să semene între ei. Gorunul înmugurea, apoi îşi arunca frunzele şi, după ce se topea zăpada, înmugurea din nou.

Numai războiul l-a trezit din hibernarea în care voit se scufundase. A bătut stepele întinse, fără ridicături, cu moartea mereu în faţa ochilor : a devenit ursuz şi rău. Întoarcerea armelor împotriva celor care au ciuntit ţara l-a prins la Sfîntu Gheorghe şi Gavrilă Tămaş a fost mereu în primele rînduri. La Uioara de Sus a aflat că ungurii au invadat Turda şi s-a prezentat voluntar pentru acţiunea de la Buru.

— Ţi-o fi greu, bace Gavrilă, a încercat să-i domolească elanul locotenentul Neacşu.

Luptaseră alături 29 de luni.

— M-aţi văzut pe mine vreodată obosit ? Şi, în afară de asta, cunosc regiunea ca nimeni altul. Şi nici radiofonist ca mine nu găsiţi.

A urmat vizita la comandantul Diviziei, pe urmă cele trei zile de pregătire.

Ceilalţi doi ortaci erau tot din compania lui. Puştiul, un ostaş în termen, Petre Gîndea, un oltean hîtru şi şiret, şi pirotehnicianul Cazacu. Fusese inginer la o fabrică de muniţii şi nu fără pricini trimis disciplinar pe front. Era

un om închis, mut, rar dacă scotea trei cuvinte unul după altul.

Lansarea în spatele frontului inamic a decurs normal : au luat legătura cu chelnerul de la „Pisica Albastră", cu ceferistul de pe podul cel vechi şi au urcat munţii. Legătura cu cei de la Cîmpia Turzii o ţineau cu una, Ana, o femeie trimisă de nu se ştie cine la ocol. Numai comandantul detaşamentului, locotenentul Neacşu, nu era mulţumit de ea : ar fi vrut la Ocolul Silvic un bărbat în stare să transporte alimentele pînă la pisc, nu o femeie şireată, cu mers de pisică. E drept nu i-a putut imputa nimic, ea le-a adus şi acumulatorul în locul celui descărcat din greşeală de Gîndea. Din cauza lui, peste zece zile legătura radio cu Statul-Major fusese întreruptă. Lui Gîndea i s-a interzis folosirea aparatelor de emisie-recepţie şi a fost însărcinat cu paza adăposturilor : îşi construise un post de observaţie printre ramurile înalte ale unui copac.

— Nea Tămaş, vino pînă aici ! se auzi vocea puştiului. Vino repede !

Din peşteră apăru şi locotenentul.

— Ce-i ?

— Ne strigă puştiul.

Porniră amîndoi spre punctul de observaţie.

— Probabil a semnalizat femeia, spuse locotenentul.

— Nu cred, e vînt, domnule locotenent. Pe vînt fumul se risipeşte, nu-l putem repera.

Locotenentul era din Avrig, cu mustăţi răsucite ungureşte şi minte de om bătrîn, cu experienţă. Zilele de inactivitate îl dureau fizic.

Ajunseră la postul de observaţie şi Gîndea le coborî scara de frînghie. Urcă numai locotenentul. De cînd fuseseră paraşutaţi în spatele frontului, locotenentul devenise sever, tipicar.

— De ce ne-ai chemat ?

— Se apropie un neamţ.

Îi întinse binoclul.

Locotenentul cercetă direcţia indicată de puşti şi descoperi şi el mogîldeaţa printre copaci.

— Nu pare înarmat.

— Eu cred că s-a rătăcit, îşi spuse părerea Gîndea. Merge alături de potecă.

— Poate dinadins. Dacă nu vine spre noi îl lăsăm să treacă.

Cu cîteva zile în urmă pușitul observase și o patrulă formată dintr-un subofițer și doi soldați, dar patrula nu se abătuse de la potecă și o lăsaseră să treacă. Cel mai bun lucru era să nu se descopere, să nu-i alerteze pe nemți. Uneori, noaptea, de pe versantul sudic se auzeau împușcături. Tămaș îi asigurase că erau braconieri.

— Ăsta care vine are ghinion, spuse locotenentul fără să ia binoclul de la ochi. Vine spre noi. Pregătește-te.

Gîndea luă carabina de pe cracă și o puse la umăr.

— Nu se va auzi împușcătura ?

— Ba da. Dar aici sînt trei ecouri. Nu se poate stabili de unde vine. Sper să nu fie nevoie de două gloanțe.

Gîndea ținti atent, așteptă ca neamțul să apară de după un arbore și trase trăgaciul.

Detunătura hăui printre copaci, se auzi multiplicată de dealul de dincolo de rîpă, apoi încă o dată, mai slab, dinspre răsărit.

Neamțul rămase o clipă nemișcat, fără să-și termine pasul, duse mîna la umăr, chircindu-se, și abia după aceea se răsuci și căzu printre frunze. Locotenentul urmări toate mișcările dezarticulate ale neamțului pînă cînd acesta înțepeni cu fața spre cer.

— Gîndea !

— Ordonați, domnule locotenent.

— Ținteşti bine. Du-te, tîrăște-l și aruncă-l în prăpastie.

Gîndea îl lăsă pe locotenent să coboare întîi, apoi sări și el la rădăcina copacului.

— E primul om împușcat de mine.

— Cînd ajungi la al zecelea, vii și-mi raportezi. Executarea !

Soldatul dispăru în pădure.

Un vînt rece făcu să vibreze crengile, și frunzele moarte se risipiră pe jos.

— Și eu cred că a fost unul rătăcit, spuse Gavrilă locotenentului. Sau un dezertor. În orice caz e primul care s-a apropiat de rîpa noastră. Putea fi un cercetaș ?

— Nu, spuse foarte sigur pe el locotenentul. Nemții nu trimit oameni solitari în recunoaștere.

— Atunci sînt convins că era un dezertor.

— Înseamnă că și nemții l-ar fi împușcat.

— Asta nu mă încălzește cu nimic, domnule locotenent.

— Nici pe mine. Sînt bucuros că n-a dat de noi și că sigur nu va putea vorbi de existența noastră. Dacă totul merge normal, azi sau cel tîrziu mîine vor sosi și cei parașutați.

— Dacă totul ar fi mers normal ar fi trebuit să sosească de ieri.

— Și noi am ajuns cu două zile întîrziere la cotă.

Din desiș apăru puștiul. Avea fața răvășită.

— Au apărut și alții ? întrebă locotenentul îngrijorat.

— Nu, domnule locotenent bîlbîi ostașul. Neamțul nu e mort.

Neacșu se încruntă. Era singura variantă la care nu se gîndise.

— Și ce vrei ? Să-i dăm îngrijiri medicale ? Îl împuști și-l arunci în prăpastie.

— Eu nu pot să omor un om fără apărare.

— Înseamnă că ai uitat de jurămîntul făcut înainte de a pleca în misiune.

— Nu l-am uitat. Dar nu pot face una ca asta. E inuman.

Locotenentul privi lung fața speriată a soldatului.

— Ascultă, soldat Gîndea. Tot războiul e inuman. Crede-mă, și eu aș prefera să construiesc case decît să omor oameni, dar acum n-am altă alegere. Înfigi baioneta în el, să nu faci mult gzomot. Executarea !

Gavrilă așteptă ca puștiul să dispară în pădure, apoi își aprinse o țigară :

— Să știți, domnule locotenent, că o asemenea sarcină nu e ușoară.

— Știu, răspunse locotenentul cu întîrziere. Îți aduci aminte de soldații noștri care făceau baie în Arieș și au fost arși cu aruncătoare de flăcări ?

— Eu n-am fost împotriva împușcării lui. Spuneam doar că e greu de executat.

— E bine că în război ordinele se execută fără prea multă meditație. Poate de munca noastră de aici depinde rezultatul întregii încercuiri. O mică parte din desfășurarea războiului e în mîinile noastre. N-avem voie să ne tocmim.

Puștiul reapăru alergînd.

— N-am auzit împușcătura ! îl țintui locotenentul.

— Nici n-am tras, spuse Gîndea gîfîind.

— L-ai aruncat direct în prăpastie ?

— Nu. I-am dat apă. Mi-a cerut-o pe românește.

Locotenentul își pierdu răbdarea ; deveni pămîntiu și rosti cuvintele printre dinți :

— Mulți nemți știu românește.

— Dar ăsta nu e neamț. Avea vestonul descheiat și i-am văzut matricola noastră. Era să fac o crimă.

ANA SE DEZMETICI CU GREU : îi secaseră lacrimile, casa i se părea străină și ar fi vrut să stea în neștire cu coatele rezemate de tăblia mesei. Cum de a putut să doarmă cu el, să-și înșurubeze capul sub bărbia lui, cum de a putut să-i asculte respirația și nu l-a strîns de gît ? I-a sucit capul cu minciuni, că a vrut să se facă sticlar, că a copilărit în Turda.

Înainte de venirea ei la ocol primise sarcini suficient de clare : să lichideze orice om care se interesează de cota 824, orice om care nu cunoaște parola. N-avea nici măcar justificarea că nu i-a cerut parola. Cu ce a orbit-o de i-a încolăcit gîtul, că s-a lipit de el ? Neamțul, șiret, nu s-a dat de gol la sosirea patrulei : a pus-o chiar să se dezbrace, să-i fie mai ușor după plecarea soldaților. A avut chiar tăria să-i zîmbească după ce l-a pălmuit. Fără îndoială cu asta i-a adormit vigilența. Cu asta și cu felul cum arăta. Dar nu arăta deloc bine : dimpotrivă, acum încercînd să-și aducă aminte de el i se păru respingător. Trebuia neapărat să-i anunțe pe cei de sus. Ascunse pușca sub saltea, închise ușa și porni spre cascadă.

Fumul focului încropit nu se înălță spre cer, ci se risipi în desiș, înotînd deasupra ierburilor. Mai tîrziu, vîntul îl destrămă și mai mult. Înciudată că nu-i poate anunța pe cei de la Rîpa Dracului, fu nevoită să încarce rucsacul cu alimente și s-o ia pieptiș spre creste. Numai să nu ajungă prea tîrziu. Neamțul o înșelase. Nici măcar intuiția feminină nu i-a fost de nici un folos. Poate și faptul că vorbea

perfect românește a derutat-o. Era totuși bucuroasă că i-a ars hainele : îmbrăcat civil, ar fi putut să-i înșele și pe cei de sus. Așa cel puțin vor ști cu cine au de-a face. Drumul spre rîpă îl cunoștea bine ; îl mai îndrepta cu scurtături, numai din cauza rucsacului trebuia să facă mici halte, să-și tragă sufletul.

Ajunse la țintă după apusul soarelui ; coborî spre peșteră sprijinindu-se de frînghia legată de rădăcina unui gorun imens, cu frunzele ruginite.

Strigă parola și apăru pirotehnicianul.

PE DUNĂREANU L-AU TRANSPORTAT cu greu pînă în peșteră. L-au coborît înfășurat într-un cearșaf pe frînghii și l-au întins pe un prici. Felinarul de furtună abia lăsa să i se vadă trăsăturile.

— Nici acum nu și-a revenit ? întrebă locotenentul nerăbdător.

Vîntul îi purtă vocea pînă în adîncurile neumblate ale grotei. Din cauza curentului, flacăra lămpii fila, deformînd umbrele celor din apropiere.

— Nu, domnule locotenent, îi răspunse Gavrilă. Cred că a pierdut mult sînge. Se aplecă asupra rănitului și-i descheie uniforma. Descoperi o tăietură în dreptul inimii. Da' uniforma asta a mai fost sfîșiată o dată...

Locotenentul privi și el ruptura îmbibată cu sînge.

În clipa aceea apăru și Ana : era transpirată, moartă de oboseală. Abia își trăgea sufletul. Pirotehnicianul o ajută să-și scoată rucsacul și nu se lăsă impresionat de gîfîiala ei. O întrebă direct, de parcă distanța de unsprezece kilometri ar fi parcurs-o cu tramvaiul :

— Ce ne-ai adus, domnișoară ?

— Ca de obicei.

Se rezemă de peretele de stîncă în dreptul felinarului. Flacăra o lumina ciudat, aducea cu o statuie albă de ipsos. Cînd se obișnui cu semiîntunericul îl descoperi pe Dunăreanu. La început nu-i veni să-și creadă ochilor, apoi încremeni și un rictus nervos o desfigură. N-avu putere să țipe, deschise doar gura, pe urmă, cu un efort de care nu se mai credea în stare, se dezlipi de zid și fugi spre prici.

Îl prinse pe Dunăreanu de uniforma plină de sînge închegat şi începu să-l zgîlţîie. Capul acestuia căzu într-o parte ca şi cum s-ar fi dezlipit de corp. Locotenentul şi Gavrilă abia reuşiră s-o îndepărteze de cel împuşcat.

— Ai înnebunit ! o cuprinse Neacşu de umeri, apoi o îmbrînci spre peretele grotei.

Ana îşi pierdu echilibrul, căzu în genunchi, nu pricepu atitudinea celor doi şi se ridică agresivă. Vru să alerge din nou spre Dunăreanu. Tămaş îi tăie calea :

— Ce-i cu tine ? Ţi-ai pierdut minţile ? Nu vezi că e rănit ?

— Împuşcaţi-l ! ţipă ea ieşită din minţi. E neamţ împuţit ! Din cauza lui am urcat muntele, să vă previn. Voia cu tot dinadinsul să urce la Rîpă. Se zbătu în braţele lui Tămaş. Împuşcaţi-l !...

— Îl confunzi femeie, încercă s-o liniştească locotenentul. E ofiţer român... Îl aşteptăm de cîteva zile. E omul trimis de Statul-Major.

— Vă trişează ! Îl cunosc bine. Ieri seara a vrut să mă tragă de limbă. Nu e omul pe care îl aşteptaţi. A avut şi haine civile...

— Nu ţipa, o zgîlţîi locotenentul. Dacă eşti isterică, du-te acasă. Cunoaşte parola, înainte de a leşina mi-a vorbit de viaduct.

Ana îşi lăsă capul în piept. Cum a reuşit acest imbecil să-i ducă pe toţi de nas ? Cum să-i lămurească, să-i convingă că au de-aface cu un spion ? Tremura din tot corpul şi o năpădiră sudorile reci.

— Ce-i cu tine ? încercă s-o descoase Gavrilă. Parcă ai fi apucată ! Îl cunoşti mai de mult ?

— De o zi. De cînd a dat tîrcoale Ocolului. Eu zic să-l verificaţi bine.

Era tot ceea ce socotea că putea să adauge.

— Lasă tu asta în seama noastră, i-o aruncă locotenentul. Ne-a spus cîteva cuvinte şi despre tine.

Ana păli şi trebui să se rezeme de perete să nu cadă. Cine ştie ce-o fi spus spurcatul ? Poate a amintit de cascadă şi de noaptea petrecută împreună.

— Şi ce-a spus ? întrebă speriată şi-şi muşcă buzele.

Răspunse Gavrilă în locul locotenentului :

— N-am înţeles prea bine, că a leşinat. Ne-a spus că...

— Minte ! îngînă Ana.

— Cum adică minte ? tresări Gavrilă. Nici nu știi ce voiam să spun și spui că minte.

— N-are importanță. V-am spus că-l cunosc. Minte tot timpul.

— Gîndești ca o găină, dădu Govrilă din mîini. Mai bine ajută-ne să-i schimbăm bandajul. Pe urmă o să-l ducem jos.

— Unde jos ?

— Cum unde ? La tine !

— La mine nu-i în siguranță. Au început nemții să dea tîrcoale ocolului. Mai bine ținеți-l aici.

— La tine are o șansă să supraviețuiască, aici n-are nici una. Și dacă se întîmplă ceva, semnalizezi. Hai, se aplecă la urechea ei, locotenentul e foarte supărat pe tine.

— De ce ?

— Îți spun eu altă dată. Și nu mai pune întrebări, nu vezi că moare ?

Ana își scoase broboada :

— Spirt aveți ?

— Ai noroc că nu l-am băut pe tot.

— SUS MÎINILE ! se auzi din deschizătura grotei și toți se întoarseră într-acolo. Proiectat pe cerul roșiatic, un individ îmbrăcat într-o scurtă de piele ținea o armă întinsă spre ei. Mai sus mîinile, locotenentule, și dacă te mai retragi un pas, trag ! Și tu, aia cu fustă !

— Nu vezi, moare un om ! își reveni Ana și arătă spre prici.

David îl recunoscu pe Dunăreanu : vorba îi deveni și mai aspră.

— Cine l-a împușcat ?

Întrebarea suna ca o amenințare. Nebunul cu scurta de piele era cu degetul pe trăgaci, nu părea omul cu care să te tocmești. Locotenentul socoti că e de datoria lui să-i dea lămuriri.

— Noi. Omul cu scurta de piele întoarse arma spre el. Nu trage pînă nu mă asculți pînă la capăt. Era îmbrăcat în

uniformă germană, nu puteam să-l lăsăm să se apropie de noi.

Omul cu scurta de piele scrută fețele celor din grotă.

— Voi cine sînteți ? Și pentru că nu-i răspunse nimeni, adaugă : Șoimii ?

— Pleșuvi, răsunse cu un oftat locotenentul.

— Atunci de ce dracu nu vorbiți ! se înfurie David.

Aruncă arma și se repezi la prici, îngenunche în fața lui Dunăreanu și-i șterse transpirația de pe frunte.

— Ioane !... Ioane, ce-i cu tine ? Se întoarse spre Ana. E grav ?

Ana, impresionată de îngrijorarea bărbatului cu scurta de piele, răspunse cu întîrziere :

— Nu știu. Numai un doctor ar putea să ne spună.

— Și de ce n-ați adus un doctor ?

— Pentru că primul medic e la 15 kilometri de aici. Dar nu distanța ne impresionează, ci doctorul : e german. Lucrează la spitalul militar din Buru.

Locotenentul, care ridicase arma aruncată de David, deveni agitat :

— Fraților ! asta e arma lui Gîndea. Se postă în fața lui David.

— De unde o ai ?

David îi răspunse fără să-și ia privirile de la Dunăreanu :

— O avea un flăcău în pădure.

— Și ți-a dat-o el ?

— Nu. I-am luat-o să nu facă prostii.

— Sper că nu l-ai omorît ? întrebă îngrijorat locotenentul.

— Nu. L-am îndoit puțin. Dar nu vă temeți, își revine.

Locotenentul se întoarse spre Gavrilă.

— Du-te și adu-l aici.

— Îl găsești undeva într-un copac, îi spuse David. Numai să nu fi căzut, că nu prea stătea pe picioare. Întinse mîna spre locotenent : Mă numesc David. Am fost trimiși de Statul-Major.

— Înseamnă că știi și cînd va trebui să acționăm la Viaduct.

— Bineînțeles.

ÎNCĂ ÎN NOAPTEA ACEEA îl transportară pe Dunăreanu în casa Anei : era o noapte fără lună, cu vînt, trebuiră să pipăie întunericul, să încerce fiecare pas, mai ales la coborîşurile abrupte. Gavrilă avea tot timpul senzaţia că aude paşi în urma lui ; îl ruga pe David să oprească, să tragă cu urechea. În urma lor se răsturnau doar pietre dislocate de paşi şi se auzea vîntul jucîndu-se printre crengi. Ana, care cunoştea drumul, mergea înainte, încerca să lumineze poteca cu lămpaşul de furtună, dar mai mult îi încurca pe cei doi împovăraţi.

Ajunseră la ocol mult după miezul nopţii şi Gavrilă înjură că trebuia să facă şi drumul întors.

În casă, David cercetă rana lui Dunăreanu şi se mai linişti puţin : glonţul îi perforase umărul stîng, dar nu-şi putu da seama dacă îi sfărîmase şi rotula sau nu. În orice caz, glonţul rămăsese undeva în omoplat, în spate nu avea nici o rană.

— Doctorul trebuie neapărat să-i scoată plumbul, să nu facă vreo infecţie. Spuneai că există doctor la Buru.

— La spitalul militar german.

Încercă să-i potrivească perna sub ceafă lui Dunăreanu.

— Cum adică spital militar ? Comuna abia a fost ocupată de ei de vreo două săptămîni.

— Au improvizat unul în clădirea şcolii. Răniţii de pe front sînt aduşi direct aici.

— Atunci e simplu. Invităm unul să-l opereze.

Ana îl privi ca pe un smintit.

— Crezi că va veni un medic german să vindece un ofiţer român ?

— Dacă-l rugăm frumos o să vină, zîmbi David.

Ana nu-i mai răspunse : răcori fruntea lui Dunăreanu cu o cîrpă muiată în apă.

David, să nu adoarmă, perie uniforma germană, apoi o încercă.

— Îmi stă bine ca subofiţer german ?

Ana ridică ochii spre el şi tot sîngele îi năvăli în tîmple : Dacă n-ar fi ars hainele lui Ion, acum ar fi fost sănătos. Mormăi ceva neinteligibil şi şterse din nou fruntea transpirată a rănitului.

— De ce nu se trezeşte din leşin ?

— Acum nu-i leşinat : doarme. Nu mi-ai răspuns dacă-mi stă bine uniforma.

— O să-ţi aducă ghinion. Proprietarul ei adevărat a murit străpuns de o baionetă. Ion a fost împuşcat, urmează să fii înjunghiat şi dumneata.

— Nu te teme. Mi s-a ghicit în cafea că o să mor de bătrîneţe. Va fi o moarte plicticoasă, cu miros de lumînare, şi o să mă jelească cel puţin treizeci de femei. Tu o să plîngi ?

— Numai femeile proaste plîng după bărbaţi.

— Am înţeles : ai vrut să-mi comunici că eşti deşteaptă. Tot în cafea mi s-a prezis că o să am de-a face numai cu femei deştepte. Ai ceva de mîncare ?

Pe faţa Anei răsări un zîmbet : în ultima vreme nu avusese decît oaspeţi nemîncaţi.

— Găseşti în dulapul de lîngă plită. Slănină şi pîine.

— Voi, ardelenii, atîta aveţi : slănină şi pîine.

Mîncă totuşi pe săturate. Cînd termină, se întoarse spre Ana, care continua să răcorească fruntea lui Dunăreanu.

— Dacă aş şti că m-ai îngriji şi pe mine la fel, zău dacă nu m-aş lăsa împuşcat. Tu cine eşti ?

Întrebarea suna ciudat. Ana îi răspunse într-o doară :

— Ana.

— Numele nu-mi spune nimic. Cine eşti şi ce cauţi aici ?

— E un interogatoriu ?

— Nu. Sînt doar curios.

— Cea care ţi-a ghicit în cafea nu era profesionistă. Curioşii mor repede.

— Chiar cu acest risc vreau să-mi răspunzi la întrebare.

— Am fost trimisă ca şi tine.

— Tot de generalul Florescu ?

— Nu.

— Atunci de cine ?

— De tovarăşii de la Turda.

— Bănuiesc că n-are nici un rost să întreb cine sînt „tovarăşii de la Turda". Cu ce te ocupi ?

— Sînt tehniciană la fabrica de sticlă. Mi s-a spus că vor veni soldați români la Rîpă și trebuie să-i ajut. Ajunge atîta ?

— Pentru prima întîlnire, da.

— Păi, alte întîlniri n-o să avem. Eu țin legătura cu domnul locotenent Neacșu.

— Nu mă gîndeam la întîlniri oficiale.

— Eu tot la cele neoficiale mă referam.

— Nu m-am înșelat : ești deșteaptă.

— La mine nu țin complimentele.

— Nu era un compliment. Era o constatare.

— Unii îmi spun că sînt frumoasă tot ca o constatare, dar tot la compliment se gîndesc. Și ca să nu mai discutăm despre asta îți fac o mărturisire. M-am logodit cu prietenul dumitale cu nume de fluviu.

David ridică sprîncenele a mirare.

— Cu împușcatul ? Al dracului căpitan. Pe mine m-a trimis pe versantul celălalt, unde n-am întîlnit decît nemți.

— Coborînd după doctor vei avea ocazia să cunoști și versantul acesta. Te vei întîlni cu și mai mulți nemți.

— Nu te-ai exprimat corect gramatical : îi *vom* întîlni.

— Cobor și eu ?

— Bineînțeles.

— Și ce se întîmplă cu Ion ?

— Nimic. Se odihnește.

— Și dacă vine cineva ?

— N-are ce să-i facă. E bolnav, are febră... Îl cunosc bine pe Dunăreanu. Se descurcă și mort.

— Și eu cu ce te pot ajuta ?

— Îți spun. Eu fac rost de doctor. Și dacă dintr-un motiv sau altul n-aș mai putea urca, e nevoie de cineva să-i arate doctorului drumul.

LOCUITORII DIN BURU stăteau ascunși în case și priveau de după perdele forfota din stradă : camioane militare maghiare răscoleau colbul uliței, șenilele tancurilor sfărîmau trotuarele din cărămidă arsă.

Ana și David apărură pe strada principală imediat după răsăritul soarelui.

— Eu cred că ar fi fost totuși mai bine să nu fi venit în uniformă germană. S-ar putea să te legitimeze.

— E posibil. Dar îmbrăcat civil aș fi fost legitimat sigur. M-am gîndit să te duci tu la doctor.

— Și să-l rog să vină cu mine ?

— Să-l obligi !

— Tu ești mai impunător.

— Fără îndoial. Dar eu nu pot intra.

— Și eu cum să intru ?

— Ca o soră. Ca o asistentă medicală. Sper că știi germana.

— De aceea am fost aleasă pentru această muncă. Dar în calculul tău există o greșeală. Aici posturile de surori sînt deținute de maici. Călugărițe catolice din nu mai știu ce ordin.

— Locuiesc în spital ?

— Nu. În casa parohială de lîngă biserică.

— Atunci e simplu de tot. Facem rost de o uniformă de-a lor și gata.

— Pentru tine totul este simplu.

— Asta e o lege. Orice lucru complicat trebuie rezolvat simplu. Cît mai simplu. Oul lui Columb sau, mai bine zis, nodul Gordian.

— Nici o călugăriță nu-ți împrumută costumul să-l spurci.

— Trebuie să existe și pentru asta o soluție.

— Eu știu una. Stai trei ani și te călugărești. Altminteri nu.

— Dacă ești foarte credincioasă, te călugărești în trei minute. Și ție oricum îți stă bine în negru.

— Ai găsit o soluție să-mi faci rost de o sutană ?

— Șapte. Mi-e greu să aleg pe cea bună din cele șapte... Am ales. Mergem pînă la parohie și mă aștepți în fața bisericii.

Pe mijlocul străzii trecură două amfibii. Pe prima era desenată o broască caraghioasă, cu ochi exagerați de mari.

ÎN CHILIA BOLTITĂ DIN SPATELE BISERICII o călugăriță tînără învîrtea mătănii. În fața ei, un crucifix de argint sclipea în bătaia flăcării tremurate a unei lumînări, dar ea, ținînd ochii închiși, nu vedea acest joc al luminii. Tresări abia cînd auzi ușa trîntită în urma lui David. Se întoarse cu gîndul să-l dojenească pe cel intrat atît de zgomotos, dar văzînd un subofițer neamț cu fața pioasă, privi întrebătoare spre el.

David își închise evlavios pleoapele să pară cît mai cucernic. Spuse rar, cu o voce scăzută, așa cum se cuvenea într-un locaș sfînt.

— Aș vrea să vorbesc cu stareța.

Își lăsă capul în pămînt ca și cum lespedea de marmură de sub picioare l-ar fi interesat foarte mult. Erau dale imense, tocite de pași.

Călugărița opri frecatul bilelor de alabastru și se răsuci pe scaun să vadă mai bine fața subofițerului. Ochii senini ai soldatului inspirau încredere.

— Stareța Matilda e la spital, *Herr Unterofitzier*. Dar cum ați ajuns aici tocmai la ora de reculegere de dimineață ?

— Pe ușa asta, arătă David spre ușa din spatele lui.

Răspunsul suna naiv, călugărița își permise un zîmbet. Avea fața rotundă, de om bine hrănit, și strungăreață. Ochii cenușii, inexpresivi păreau doi nasturi.

— Dacă reveniți pe la ora prînzului o găsiți și pe stareță și pe părintele Müller.

— Din păcate nu mai pot reveni. Sînt foarte grăbit. Peste o oră mă duc pe front.

— Îmi pare rău, *herr unterofitzier*. Bănuiesc că ați vrea să vă reculegeți. Eu nu vă pot ajuta ?

— N-am îndrăznit să vă rog să-mi faceți această favoare.

Călugărița închise ochii, privi printre pleoape tavanul înnegrit de fumul lumînărilor și rosti aporape în șoaptă :

— Spune fiule.

Textul ecleziastic suna straniu în gura unei tinere și David se forță să nu izbucnească în rîs. Ar fi vrut să afle cum a ajuns grăsana din fața lui să se călugărească. Răspunse reținut la întrebare :

— Nu știu cum să încep...

Sora îi zîmbi din nou ca să-i dea curaj. Avea capişonul tras pînă la sprîncene, nu i se bănuia culoarea părului. După faţa ei albă, David o bănuia blondă.

— În faţa logodnicelor lui Cristos nu trebuie să-ţi pierzi curajul. Spune fiule.

David îşi plecă fruntea, compuse o faţă cucernică şi spuse pe ton rugător :

— Vă rog să vă dezbrăcaţi.

Mîna cu mătănii a călugăriţei rămase suspendată în aer şi ea uită să-şi mai închidă gura. În strungăreaţă ar fi încăput o ţigară.

— Pleacă de aici, satană !...

David prevăzuse izbucnirea ei şi tonul ridicat. Făcu un pas spre ea :

— V-aş ruga să nu faceţi scandal ! Şi să ştiţi că eu nu glumesc. Şi ca să fie mai convingător îşi scoase pistolul. Dacă îmi promiteţi că nu încercaţi să fugiţi, mă uit în tavan. N-am nevoie decît de sutana asta neagră.

ANEI, CARE AŞTEPTA ÎN FAŢA BISERICII, David i se părea un om foarte ciudat : îl dezarmase pe Gîndea, despre care toţi spuneau că are un auz de pisică, îi surprinsese pe toţi în grotă, fără ca cineva să-l fi auzit venind, şi pe deasupra glumea de parcă ar fi fost în vilegiatură, şi nu într-o misiune foarte importantă. Pentru prietenul lui ar fi fost în stare să-i omoare pe toţi cei din peşteră. Cu toate astea era un naiv : cum o să primească cu împrumut o sutană de la maici ?

David apăru surîzător din spatele bisericii, cu un pachet sub braţ.

— A mers uşor ?

— Da. Stareţa şefă a fost foarte drăguţă. Cînd a auzit că sînt grăbit n-a mai coborît în depozit. Mi-a oferit costumul ei.

ÎMBRĂCATĂ ÎN CĂLUGĂRIŢĂ, Ana pătrunse uşor în incinta şcolii transformate în spital. Santinela de la poartă

chiar îi răspunse la salut şi o urmări cu ochii sclipind. Pe coridorul pavat cu dale de piatră, noii veniţi n-avuseseră timp să strîngă planşele anatomice de pe pereţi şi nici măcar pozele domnitorilor români. Bolnavilor cărora nu le mai ajunseseră paturile de campanie din clase, li se aşternuseră saltele lîngă pereţi ; aşteptau cu gamelele întinse să li se aducă ceaiul.

Din capătul coridorului, Cuza-Vodă urmărea forfota sanitarilor.

Ana călca în vîrful picioarelor şi tresări cînd o călugăriţă îi tăie calea.

— Stareţa ne-a promis patru maici pentru astăzi. E zi de operaţie.

Ana, să nu pară străină de activitatea călugăriţelor, inventă un răspuns posibil.

— Sînt pe drum. Au participat la liturghia de dimineaţă închinată răniţilor.

Asistenta strîmbă din nas :

— Ar fi făcut mai bine dacă ar fi schimbat bandajele în loc să asculte liturghia. Vino în salonul patru.

— Întîi trebuie să mă duc la medicul şef să-i comunic ceva foarte important. Unde-l găsesc ?

— În cancelarie.

Abia după ce pătrunse în cancelarie îşi dădu seama că încăperea fusese amenajată ca sală de operaţie. Aplecat asupra unui lighean, un individ gras, doar în cămaşă, se spăla pe mîini.

Ana trase uşa după ea şi răsuci cheia în broască. Surprins de zgomot, doctorul întoarse privirile :

— Ce faci, soră ?

— Am închis uşa.

— Asta am auzit. De ce ?

— Vreau să nu fim deranjaţi.

Doctorul se întoarse complet spre ea s-o identifice : nu, pe sora asta n-o mai văzuse în spital. Nu se putea să n-o fi remarcat. Uită să-şi şteargă degetele groase pe prosop.

— De ce să nu fim deranjaţi ? zîmbi. Cine ştie ce-i poate trece unei femei prin minte.

— Pentru că am venit să vă iau.

Deci nu e vorba de ceea ce gîndise el.

— Și atunci de ce ai închis ușa ?

— V-am mai spus : să nu fim deranjați pînă vă lămuresc.

Abia în clipa aceea realiză spusele călugăriței.

— Cum adică să mă iei ? Peste un sfert de oră încep operațiile.

— Le-am contramandat.

— Vorbești prostii ! În spitalul acesta numai eu pot contramanda ceva. Am s-o rog pe stareță să nu mai trimită nebune la spital. Deschide ușa !

— Cu un ton mai jos, domnule doctor ! Nu vreau să vă răpesc plăcerea de a opera. Am un prieten și-l tăiați pe el.

Doctorul făcu un pas spre Ana și ea scoase de sub mînecile largi ale sutanei un pistol. Doctorul, luat prin surprindere, încremeni.

— Pe cuvîntul meu dacă înțeleg ce vrei...

— V-am spus foarte clar : am un prieten și trebuie operat.

Doctorul încercă să fie conciliant. Pistolul din mîna femeii îl deranja.

— Adu-l aici.

Ana împrumută felul de a vorbi al lui David :

— Nu este obișnuit cu transportul. Și, de obicei, se operează acasă.

Fără îndoială călugărița își pierduse mințile. Cum adică „de obicei se operează acasă ?“ Întrebă cu timiditate, să n-o incite :

— Se operează des ?

— De cînd e cu mine, prima oară.

— Am o propunere, draga mea. Du-te undeva într-un salon, culcă-te și vin să te vindec. Ești surmenată.

— Credeți că sînt nebună ?

— Sînt convins. Cum ai ajuns aici ?

— Am să vă explic pe drum. Doctorul făcu un pas spre ea : Nu mișcați că trag !

Doctorul curmă pasul.

— Lasă jucăria. Am altceva pentru tine. Un iepuraș : nu face nici zgomot și are și blăniță, ochișori... De unde ai jucăria asta urîtă ?

— De la armata română, domnule doctor. Îmbrăcați-vă ! Îmbrăcați-vă, am spus !

— Nu vrei mai bine să te rogi pentru sănătatea bolnavilor ?

— Mai bine mă rog pentru sufletul dumneavoastră ca să ajungă în rai. Hainele pe care le port sînt de împrumut. Îmbrăcaţi-vă !

În clipa aceea se auziră bătăi în uşă. Doctorul tresări şi pentru o clipă faţa i se lumină, întrezărind posibilitatea de a scăpa de intrusă. Bătăile se repetară mai tare.

— Spuneţi că sînteţi ocupat, îi şopti Ana. Dacă nu, trag.

Probabil expresia feţei spunea mai mult decît cuvintele rostite de ea. Strigă spre uşă :

— Lăsaţi-mă în pace, sînt ocupat !

— Vă mulţumesc, domnule doctor. Şi acum spuneţi-mi de ce instrumente aveţi nevoie pentru operaţie ?

Doctorul hotărî să lungească conversaţia, să afle precis dacă într-adevăr vine din partea cuiva sau e pur şi simplu nebună. De o nebună era mai uşor să scape. Auzise o mulţime de zvonuri că în munţii din spatele comunei au fost lansaţi paraşutişti, dar nimeni nu ştia nimic precis. Cei de la Comandament negau existenţa românilor în spatele frontului, dar faptul că toate drumurile erau împînzite de patrule dovedea contrariul.

— Am întrebat de ce instrumente aveţi nevoie ?

— Depinde de operaţie.

— A fost împuşcat în piept.

Doctorul îşi împreună sprîncenele :

— Pieptu-i mare. Unde ?

Ana arătă un punct lîngă umăr :

— Cam aici.

— Aha, sub claviculă. Plămînul a fost atins ?

Ana îşi pierdu răbdarea :

— Nu ştiu. Nu mă pricep la anatomie. Şi cred că e timpul să ne grăbim ! De ce instrumente aveţi nevoie ?

— Fără să văd rana nu ştiu.

— Atunci vă spun eu. Le luăm pe toate ! Altceva ce mai trebuie ?

— De unde să ştiu ? V-am mai spus : depinde de rană.

Ana ridică vocea :

— A fost împuşcat cu un tun. Rană mare, febră mare, dureri mari ! Ridică ţeava pistolului spre el. Vă daţi seama

că nu am ce pierde ! La cea mai mică mișcare în plus, trag ! Luați-o înainte !...

Doctorul își dădu seama că numai ieșind din cancelarie putea scăpa. Un semn discret unui subaltern, o aplecare bruscă spre un bolnav de pe coridor, eventual o ciocnire voită cu o soră, sau cine știe ce se mai putea ivi. Așteptă ca sora să deschidă ușa și să-i facă semn că poate porni.

— Puneți-vă vestonul.

Femeia nu era nebună : știa că în cămașă nu-l putea scoate pe poarta spitalului. Își puse toată nădejdea în drumul pînă la poartă.

Ana ieși imediat în urma lui pe coridor. Vlad Țepeș, cu ochii adumbriți de sprîncenele lui groase, îi urmări din tablou. Cei cîțiva sanitari care se învîrteau printre răniți își plecară fruntea în fața doctorului. Le răspunse ostentativ la salut și călcă aspru pe călcîie, să atragă atenția asupra lui. Dar cei de pe coridor nu le dădură nici o atenție, mai ales că un bolnav cu fața strivită cerea să fie împușcat.

În fața clădirii, doctorul descoperi un subofițer neamț fumînd. Îi făcu cu ochiul și dintr-un singur salt se ascunse în spatele lui. Era ultima lui șansă să scape de femeia îmbrăcată în călugăriță. Spre mirarea lui însă, subofițerul îl prinse de braț și-l strînse cu atîta putere încît, fără să vrea, scoase un geamăt.

— Fii cuminte, domnule doctor ! îl amenință subofițerul. Domnișoara te face ciur. O cunosc de mult. Ultima oară a lichidat un spital întreg.

DUPĂ PRIMUL KILOMETRU DE URCUȘ, doctorul începu să se vaite :

— Împușcați-mă ! nu mai pot să urc. Sînt cardiac... Să-l liniștească, David îl luă de braț.

— O să mergem încet, domnule doctor. Eu sînt mai interesat de sănătatea dumneavoastră decît dumneavoastră însivă. Făcînd un atac de cord, deveniți martir. Și eu n-am nevoie de un martir, ci de un chirurg. Prietenul meu poartă un plumb în el de aproape douăzeci și patru de ore. Vă mărturisesc, nu mă pricep la medicină, dar cred că nu e bine să ai sub piele un glonț de carabină. Și, ca doctorul

să nu aibă timp să reflecteze asupra efortului pe care-l făcea, continuă conversația. De unde sînteți, domnule doctor ?

Doctorul îi răspunse între două gîfîituri :

— Din Oranienburg.

Ana, îngrijorată de soarta lui Dunăreanu, se scuză și vru să o ia înainte. Doctorul o reținu pentru o clipă.

— Am nevoie de apă clocotită. Și în vasul în care vei dezinfecta instrumentele e bine să fierbi întîi un pumn de cenușă. Uneori leșia e mai bună decît spirtul.

Soarele bătea pieziș, alungindu-le umbrele zdrențuite de tufișuri. La primul popas priviră în urma lor : drumul unduia ca un șarpe argintiu.

— Păi, nu era mai bine, domnule doctor, dacă rămîneați în Oranienburg ? Bănuiesc că la vîrsta dumneavoastră aveați și cabinet.

— Clinică, sclipiră ochii doctorului. Clinică cu 20 de paturi. Înainte de război, domnule, petreceam verile în Alpi, iernile în țările din sud. Fiul meu terminase arhitectura cînd s-a înrolat. Visase să construiască orașe și a ajuns un biet artilerist. A învățat să distrugă științific.

— Și de cînd n-ați mai fost acasă ?

Doctorul închise ochii și deveni melancolic :

— De cînd au început bombardamentele mari. De 17 luni. Vă rog să mai stăm puțin, să-mi trag sufletul. N-am voie să fac eforturi. Cu un an în urmă am avut un preinfarct. Răsuflă de cîteva ori adînc și schimbă vorba. La dumneavoastră cum funcționează poșta ?

Pe David întrebarea îl surprinse. Răspunse evaziv :

— Nu știu. Eu nu primesc scrisori.

— A noastră funcționează groaznic. Uneori luni de zile nu primesc nimic altcori mi se înmînează zece scrisori deodată. Toate de la nevasta mea. Le citesc pe rînd, una pe zi. Știți ce forță morală trebuie să ai să ții scrisorile în sertar și să nu le citești pe nerăsuflate ? E drept, nevasta mea îmi scrie pe scurt, banalități, mărunțișuri : „Ieri n-am găsit la piață decît cartofi. Mici, de Pomerania. În drum spre casă m-am întîlnit cu doamna Weber. Purta doliu. N-am îndrăznit s-o întreb după cine. Soțul ei murise în '41, băiatul cel mare în '42. Probabil a murit fratele ei detașat în Franța. Dacă te întorci acasă n-o să recunoști

centrul orașului : *Herbertstrasse* a fost rasă după bombardamentele din săptămîna trecută. Au transformat-o într-un morman de ruine". Și termină fiecare scrisoare așa : „Fii atent să nu răcești". Și asta în august, domnule ! Mă tem să n-o fi luat-o razna...

După o altă oră de mers au făcut încă un popas : doctorul respira greu, își descheie toți nasturii cămășii și ceru voie să stea întins pe spate.

— Dacă mai urcăm mult, n-o să vă fiu de nici un folos. Uitați, domnule, cum îmi tremură mîna. Întinse palma aproape de fața lui David să se convingă și el. În ultimul timp îmi amorțesc tot mai des mîinile. Înseamnă că ceva nu e în regulă cu circulația periferică. În Dombas am operat odată cu bisturiul legat de degete. Nu putem să-l țin în mînă.

David îl lăsă să vorbească. Știa din experiență că numai oamenii disperați fac destăinuiri unor străini.

— Înainte ca domnul Messerschmidt să-și fi construit fabricile de avioane la Oranienburg, locul meu natal a fost cel mai liniștit oraș din toată Germania.

— Nu mai vorbiți, că vă obosiți și mai mult.

— Știu, dar mi-e mult mai greu să tac. În cei patru ani de front a trebuit să tac tot timpul. Mi-a fost teamă să vorbesc față de asistenți, față de colegi. Delațiunea a devenit o profesie, domnule. Și avansările și permisiile depind de numărul notelor informative pe care le înaintezi. Cînd n-ai nimic de relatat, inventezi. Spui că doctorul Hansmüller a pus în ghips mîna unei rusoaice, că doctorul Saltzmann folosește mai multe anestezice decît ar fi necesar. Eu, domnule, chiar cînd sînt singur în dormitor mi-e teamă să gîndesc urît despre Hitler. Nu e îngrozitor să fii nevoit să-ți cenzurezi gîndurile ? Să te supui unui ordin tîmpit ? Am învățat să scriu nimicuri : aici au înflorit pomii, din cauza bombardamentelor păsările au părăsit orașul. În ziua cînd s-a rupt frontul la Stalingrad am scris o scrisoare. Suna cam așa : Orașul de pe Volga a îmbrăcat o manta de nea și ninge întruna cu fulgi mari, ca în iarna cînd ne-am căsătorit. Mai avem mult pînă la destinație ?

— Nu, domnule doctor. Asta a fost ultima haltă.

— Atunci să ne mai odihnim puţin.

Cum stătea întins pe iarbă, cu ochii închişi, lui David i se făcu milă de el. Îl privi cum îi tremură fălcile, cum îi apar broboane de sudoare pe frunte.

Ajuns la ocol, doctorul mai ceru voie să se odihnească puţin.

— Acum, în starea în care mă aflu oricum nu pot face nimic. Trebuie să-mi revin. Bolnavul văd că doarme şi somnul e cel mai bun medic. Numai oamenii fără nimic grav dorm cînd au plăgi deschise. De altfel, împuşcătura nu doare. Rana se produce atît de brusc, încît nervii scurt-circuitaţi nu mai transmit durerile în creier. Locul amorţeşte, durerea e surdă, ca o nevralgie.

Adormi brusc şi începu să sforăie.

— Ar fi trebuit să găseşti un doctor mai sănătos, cu nervii mai tari, spuse David dojenitor. Ăsta, dacă nu avem grijă de el, poate să moară în timpul operaţiei.

Ana se dezvinovăţi :

— Era singurul pe care l-am întîlnit în spital.

David îl trezi pe doctor încă înainte de a se întuneca : acesta îşi recăpătase culoarea rozalie a feţei, deveni sprinten. Întîi verifică sterilitatea bisturielor şi abia după aceea îl cercetă pe bolnav.

Dunăreanu se trezise şi el, lăsă ca doctorul să-i pipăie rana.

— Dacă nu face nici o complicaţie, în două zile e în picioare.

— Păi, să nu facă ! ordonă David. Asta depinde de dumneata !

— Nu, domnule. Asta depinde numai de el. Am mai operat un român odată, la Krivoirog. Un brand a explodat în apropierea lui şi i-a perforat toate maţele.

— Dacă povestirea e lungă, ne-o spuneţi după operaţie, îl sfătui David.

În clipa aceea de afară se auziră voci, după aceea paşi pe scările cerdacului.

David puse siguranţa la uşă şi scoase pistolul :

— Sper că ştiţi ce aveţi de făcut dacă mai vreţi să citiţi scrisori de acasă.

— Ssst, făcu Ana și-și lipi urechea de ușă. Recunoscu vocea lui Karl. E o patrulă care a mai trecut pe aici. Nu trebuie să-i lăsați în casă.

Soldații de afară ajunseseră în dreptul ușii și rămaseră cîteva secunde nemișcați. Probabil trăgeau cu urechea să perceapă zgomotele din casă. Și Dunăreanu întoarse privirile spre intrare.

În cele din urmă se auziră bătăi în ușă. Doctorul își puse vestonul, dar nu-și încheie nasturii.

— *Kniedige frau !* se auzi de afară vocea lui Karl după ce încercă clanța. Hei, *knedige frau !...*

Doctorul se apropie de ușă și o crăpă. Simți între coaste țeava pistolului lui David.

Karl, care nu se aștepta să fie întîmpinat de un maior german, luă poziție de drepți și pentru cîteva clipe nu reuși să deschidă gura. Pe urmă, se retrase un pas și bîigui :

— Vă rog să ne scuzați, domnule maior.

— Dar ce-i cu voi aici ? se vru maiorul sever.

— Sîntem în patrulare. Și vă rog să nu vă supărați, arătați-ne și actele.

Se întoarse cu mîna stîngă spre el, ca maiorul să-i vadă banderola de serviciu.

Doctorul, calm, îi arătă cîteva hîrtii. Karl compară fotografia cu chipul maiorului și nu găsi nimic de obiectat. Mai ales că descoperi și repartiția acestuia la spitalul din Buru. Restitui actele, dar nu făcu nici un gest care ar fi sugerat că și-a terminat misiunea.

— Am vrea să vedem casa pe dinăuntru.

Doctorul îi făcu cu ochiul :

— Nu se poate. E dezbrăcată.

Și ca să fie și mai convingător adăugă și un zîmbet complice.

— Să aveți grijă, domnule maior, îl avertiză Karl tendențios. Subofițerul care a vizitat-o rîndul trecut nu s-a mai întors la unitate.

Doctorul simți din nou țeava pistolului între coaste :

— Nu vă faceți griji. Sînt de două zile aici.

Le închise ușa în nas.

Cei din casă așteptară să se piardă zgomotele pașilor, apoi răsuflară ușurați.

— V-aţi descurcat bine, domnule doctor. Se vede că aveţi experienţă.

— Nu e vorba de experienţă, ci de cunoaştere a mentalităţii ostaşului. Un ostaş pe front se mulţumeşte să se bucure de bucuria altuia.

Îşi scoase vestonul şi-l aşeză cu grijă pe spătarul unui scaun. Deveni important : porunci ca Dunăreanu să se culce pe burtă.

— Într-un fel, frontul mi-a fost de mare ajutor din punct de vedere profesional, începu doctorul şi nu-l interesă dacă e ascultat sau nu. În clinica mea am fost convins că sînt chirurg talentat. Mai mult chiar : am crezut că sînt un mare chirurg. Abia pe front mi-am dat seama că nu-i aşa. Mai puneţi lemne pe foc.

— De ce l-aţi pus să se culce pe burtă ? întrebă Ana îngrijorată.

— Eu v-am întrebat de ce m-aţi adus aici ? E treaba dumneavoastră. Acum eu hotărăsc ce trebuie făcut. Dar pentru că sînteţi curioşi am să vă spun. Glonţul e mult mai aproape de spate decît de locul pe unde a intrat. Şi, pe unde a intrat, rana e veche. Ar fi păcat s-o zgîndărim. Ţesuturile au început procesul de refacere. Sub o lupă aş putea face chiar o demonstraţie. Vă rog să mă credeţi pe cuvînt. Rana pe care i-o fac în spate, va fi în orice caz mai mică decît cea din faţă. Pe urmă, scoţînd glonţul, s-ar putea ca în locul unde s-a încuibărit să fi lăsat impurităţi, şi în felul acesta voi curăţa porţiunea atinsă. Vreau săpun de rufe cu sodă.

Pe urmă îl rugă pe David să-i toarne apă în palme şi se spălă. În tot acest timp continuă să vorbească.

— De-aia am spus că frontul mi-a fost un bun profesor : a trebuit să mă descurc totdeauna în situaţii neprevăzute. Operaţiile pe front trebuie făcute rapid, cu minimă intervenţie şi cu maximum de randament.

— O să-l doară ? întrebă Ana.

— În faţa morţii durerile sînt totdeauna mici. Invers proporţional cu răbdarea.

Dunăreanu se răsuci spre el :

— Eşti cel mai flecar doctor pe care l-am văzut în viaţa mea. Dacă n-ai fi vorbit atîta, eram operat de mult.

— Nu te teme, te tai. De altfel asta va fi singura mea satisfacție în această expediție. E singurul rău ce-ți pot face. Din păcate și acest rău se transformă în bine. Aș putea să fiu necinstit : să las ca rana să se infecteze. Dar înainte de a fi militar, sînt doctor. O operație reușită îmi produce satisfacții mai mari decît un comunicat de război răsunător. Cine nu e doctor nu poate înțelege asta. Viața și moartea sînt lucruri mai mari decît problemele naționale sau etice. Ca viața să apară pe pămînt au trebuit să treacă miliarde de ani. Fracțiuni de secundă pe scara timpului. Și moartea e veșnică. Acum te-aș ruga să nu țipi.

Înfipse bisturiul în carne și Ana se întoarse spre perete. David urmărea fiecare mișcare a doctorului. Pentru prima oară mîna nu-i tremura.

ÎN ZORI, DAVID ÎL ÎNSOȚI PE DOCTOR pînă la poteca care șerpuia spre dolma liniei ferate. Era un început de zi răcoroasă, cu nori învolburați, sprijiniți pe pădurile desfrunzite ale dealurilor. Înainte de a se despărți, David îl rugă să se așeze : doctorul își căută un loc comod, ca să-și poată întinde picioarele.

— Bănuiesc de ce ați vrut să ne oprim. Și vă mărturisesc nu m-am așteptat la atît de mult sînge rece. Am crezut că mă lăsați să merg înainte și mă împușcați pe la spate.

David îl privi cum îi tremurau fălcile, cum stă cu privirile ațintite spre buzunarul unde-și ținea pistolul.

— M-am gîndit la acest lucru și în timpul operației. Normal ar fi trebuit să fac în așa fel ca prietenul dumneavoastră să moară. E război și noi sîntem dușmani. Vă înțeleg : de prizonier nu aveți nevoie, v-aș încurca socotelile. Dacă mă întorc la unitatea mea e normal să mă dezvinovățesc, să justific absența mea din sala de operație. Trebuie să spun unde am fost, ce am făcut. Cred că sînteți militari români parașutați în spatele frontului nostru. Ca german, m-am gîndit o clipă să-i fac felul camaradului dumneavoastră. Numai conștiința mea de doctor m-a oprit de la acest lucru. Dar v-am vorbit despre asta în

timpul operației. Nu știu dacă la spitalul din comună aș fi putut face mai mult decît am făcut aici. Aștept. După ce mi-am făcut datoria, știu, am devenit de prisos. Istoria se repetă : *morituri te salutant !*

David îl ascultă îngîndurat.

— Bănuiesc, continuă doctorul și teama îl făcu palid, că aș spune degeaba că am să tac, că n-am să spun unde am fost. Nu pot da nici o garanție că voi face așa. Știu, lăsîndu-mi mie viața, vă riscați viața dumneavoastră. Cred că am fost suficient de sincer.

— Ca militar, da. Mie, domnule doctor, îmi vine foarte greu să împușc un om neînarmat. Chiar și pe front.

— Dar n-aveți încotro.

— Exact. Există totuși o soluție.

În ochii doctorului apărură licăririle speranței. Își frămîntă mîinile și începu să transpire.

— M-am gîndit la cuvîntul dumneavoastră de onoare.

— N-am îndrăznit să pomenesc de acest lucru. Cine nu și-ar da cuvîntul de onoare în situația mea ?

— Mie îmi ajunge : știu că ați avut clinică în Oranienburg, știu că ați operat cu bisturiul legat de degete, știu ce scrisoare ați scris cînd s-a rupt frontul la Stalingrad. După război veți putea povesti că *existați* pentru că ați respectat *cuvîntul dat*. Și mai e ceva : nu uitați că sînteți cardiac. Nu știu dacă o companie de urmărire v-ar da răgazul să vă odihniți în timpul cățărării.

Se ridicară amîndoi în picioare : doctorul întinse mîna spre David. Avea palma transpirată. Cu pași înceți, porni spre vale și-și impuse să nu se uite îndărăt.

David îi urmări mersul legănat, nesigur.

DUPĂ PLECAREA LUI DAVID, Ana puse siguranța la ușă și se apropie de pat. Dunăreanu, cu umărul bandajat, stătea cu ochii deschiși : în grinzile din tavan se vedeau urmele cariilor.

— Doctorul a spus că două zile n-ai voie să te ridici din pat și trebuie să te miști cît mai puțin.

— E un doctor prost, îi răspunse Dunăreanu rîzînd. El o fi crezut că am fost împușcat în picior. Dacă stau două zile în pat am să uit să merg. Și mersul pentru mine înseamnă mișcare. Și mișcare, asta o știi și tu, înseamnă viață.

— Tu găsești justificări pentru orice.

— Ar fi groaznic să n-am justificări. Tu de unde ești ?

— Din Turda.

— Chiar din Turda ?

— Da. Lucrez la fabrica de sticlă.

— Înseamnă că de la început am fost sortiți să ne întîlnim. Eu am vrut să mă fac sticlar. Ne-am fi întîlnit în fabrică.

— Dar acolo am fi putut trece unul pe lîngă celălalt fără să ne vedem.

— Eu în orice caz te-aș fi văzut. Cum arăți, nu puteai trece neobservată.

— Îmi faci curte ?

— Un fel de curte. Am vocabularul prea sărac să-ți pot spune tot ce aș vrea să-ți spun.

— Încearcă.

— Voi încerca după război.

— Și pînă atunci n-o să-mi spui nimic ?

— Azi în orice caz nu. Trebuie să plec.

— Știu. Vrei să ajungi la viaduct.

— Nu. Acolo se duce David. E ca și cum m-aș duce eu. Vreau să urc la grotă să vorbesc cu Statul-Major.

— E cine să vorbească cu ei, locotenentul Neacșu !

— Trebuie să fiu și eu de față. Îți promit că am să urc încet, fără să fac eforturi. Și mîine cobor din nou.

— Îți promit că te voi aștepta totdeauna.

— Totdeauna e foarte mult.

— Ce înseamnă foarte mult ?

— Depinde. Odată am asistat la o execuție. Cel ce urma să moară stătea pe un cîmp troienit și tropăia din picioare. Avea fața învinețită de frig. A întrebat santinela care-l păzea dacă mai durează mult pînă vine plutonul de execuție. Pentru el, ultimele cinci minute din viață au durat o veșnicie. Mie, cei douăzeci și opt de ani pe care

îi am mi se par puțini. Am senzația că nici n-am trăit încă. Pe tine te cunosc de două zile și mi se pare că te cunosc dintotdeauna. Ajută-mă să mă ridic.

URCAREA PÎNĂ LA GROTĂ a durat mult : fără acest drum, Dunăreanu nu și-ar fi dat niciodată seama cît de mult se ajută cu mîinile un om care urcă muntele. Datorită diferitelor poziții, aplecat în față, în lături, mîinile asigură echilibrul, ușurează efortul fiecărui pas. Folosindu-se de o singură mînă fu obligat să aleagă pantele cele mai dulci, chiar dacă erau mai neumblate. Încerca de fiecare dată cu cizmele dacă pasul e asigurat, dacă poate urca fără să se ajute de crengile tufișurilor din drum. Fu nevoit să facă popasuri lungi, înciudat de neputința datorată rănii.

Ajunse la grotă istovit, fu obligat să se întindă pe prici. Stînd întins, în răcoarea grotei, avea senzația că bătăile inimii se mutaseră în umărul stîng.

Locotenentul Neacșu îi raportă despre activitatea celorlalți membri ai grupei : David era plecat la viaduct : cu ajutorul pirotehnicianului urmau să mineze picioarele de beton ale podului suspendat peste prăpastie, folosindu-se doar de cele 20 de minute posibile, cînd se efectua schimbarea posturilor de pază. De fiecare dată trebuiau să aștepte alte trei ore pentru a putea lucra încă 20 de minute. Petre Gîndea, cu gîtul înțepenit, era la postul său de observație din copac. Cu o oră în urmă anunțase trecerea unei căruțe germane pe versantul celălalt al prăpastiei, unde erau mai multe drumuri forestiere.

În fața grotei, Gavrilă Tămaș manipula emițătorul : în vacarmul de posturi, rar se puteau distinge semnalele concrete.

— Ați reușit să luați legătura cu ei ? se interesă Dunăreanu.

— Pînă acum de două ori. O dată am vorbit chiar cu domnul general Florescu. V-a transmis însănătoșire grabnică. Ne-a anunțat și ora H, cînd va trebui să intrăm în

acțiune. Vineri la ora patru dimineața. Atacul cel mare va începe mult mai devreme.

— Azi ce e ? întrebă Dunăreanu. Faptul că-și îndepliniseră misiunea îi îmbujoră fața.

— Miercuri, răspunse locotenentul.

— Înseamnă că mai avem o zi. Dacă reușiți încă o legătură, mă anunțați și pe mine.

DAVID NU SE ÎNTOARSE DECÎT NOAPTEA TÎRZIU : era frînt de oboseală, abia se mai putea ține pe picioare. Era totuși bine dispus.

— Am tras aproape 80 de metri de fitil.

— De ce atît de mult ?

— Ca să putem acționa în orice clipă. Dacă cei de la Statul-Major se răzgîndesc și vor viaductul în noaptea asta ? De ce să riscăm ?

— Tu nu ești prost, Mircea.

— Te-ai îndoit vreo clipă ?

— Acum sînt prea extenuat să-mi amintesc. Vreau să te întreb altceva. Înainte de a pleca doctorul n-am putut să stau de vorbă cu tine. Sper că în loc de Buru a ajuns în rai.

— Nu.

— Nu l-ai executat ?

— Nu.

— Ar fi trebuit să știi asta fără să-ți fi spus eu. De ce nu ți-ai făcut datoria ?

— Nu era înarmat.

— Era. Cu gura. Poate să ne facă mai mult rău decît dacă ar fi avut o mitralieră asupra lui.

— Mi-a fost milă de el.

— Mila nu are ce căuta aici. Ana i-a verificat actele în timp ce dormea. Era născut la Dortmund, a făcut medicina în cadrul armatei. Avea și brevetele a două decorații pentru fapte ostășești. După ce ne întoarcem la unitate am să cer să fii sancționat.

— Am înțeles, domnule căpitan.

— Eşti convins că ai greşit ?

— Acum da. Cred că am rămas un sentimental tîmpit. Rămase o clipă cu capul plecat, apoi ridică privirile spre el : Cum te simţi, bătrîne ?

— Te-aş minţi dacă aş spune că formidabil. Deocamdată exist.

— Dacă exişti înseamnă că e bine. Pînă mîine ai tot timpul să te odihneşti. Îţi va face bine.

— Mîine n-o să am timp să mă odihnesc. Va trebui să fac un drum pînă la ocol.

— Înţeleg, zîmbi David. Te duci să-ţi schimbi bandajul. Vrei să te însoţesc ?

Dunăreanu îi zîmbi.

— Nu. O să mă descurc şi singur.

DUNĂREANU URCĂ CU GREU ultimele trepte ale cerdacului, intră în casă şi sub privirile ocrotitoare ale Anei se aşează pe primul scaun. Ea ar fi vrut să-i pună zeci de întrebări, adunate în cursul nopţii, dar acum nu îndrăzni să-l obosească. Îi citi extenuarea pe faţă ; se apropie tiptil de masă şi se aşeză lîngă el.

Amurgul înroşise dealurile ; culorile toamnei deveniseră cenuşii, spălăcite. Dunăreanu respira cu gura întredeschisă. Se rezemă de spătarul scaunului.

— Aşa-i că noi doi vom fi foarte nefericiţi ? spuse Ana şi se forţă să nu plîngă.

— De ce crezi asta ? întrebă Dunăreanu mirat.

— Pentru că aşa sînt femeile ; totdeauna presimt nefericirea.

— Vorbeşti prostii ! încercă Dunăreanu s-o liniştească, dar n-avu suficientă forţă să fie convingător.

Ana purta aceeaşi ie din prima zi : o pusese anume, fusese convinsă că-i va plăcea bărbatului.

— Nu vorbesc prostii. Ştii la ce m-am gîndit cît ai lipsit ?

— Dacă-mi spui, aflu.

— Ce vom face noi după ce se va termina războiul ?

— Mie îmi pare bine că nu-mi pun asemenea întrebări : Pentru că nici n-aș putea să răspund la ele.

— Eu știu, sări Ana. În primul rînd va trebui să învățăm să zîmbim. Ai să vezi : în ziua în care se va termina războiul, oamenii vor dori să zîmbească. Și le va fi foarte greu, pentru că au uitat acest lucru. Poate se vor înființa școli unde oamenii vor învăța să zîmbească.

Dunăreanu îi cuprinse mîna cu palma.

— Măi Ana...

— Nu mă întrerupe. Aș vrea să fiu lîngă tine în ziua cînd nu va mai trebui să ne temem dacă vom auzi pași. Și dacă totuși îi vom auzi, să știm că ne vin oaspeți.

— Acum vorbești ca un copil.

— Nu, Ioane. Ca o femeie. Ieri ai plecat fără să-ți pui numărul matricol la gît. L-am purtat eu. Am avut senzația că ești lîngă mine. Oare voi mai purta vreodată numărul tău matricol ?

— Ți-l fac cadou.

Ana se ridică, se duse la oglinda fixată lîngă lampă și-și desfăcu nasturii iei. Se privi lung :

— Asta e prima mea bijuterie.

Dunăreanu se ridică și el, se apropie de ea și o îmbrățișă. Ea se răsuci cu fața spre el.

— În prima noapte ai spus că ești în stare să faci orice pentru mine. Oprește clipa asta în loc.

— E prea devreme, Ana. Sînt convins că vom avea clipe mult mai fericite. Și nu uita, timpul nu se poate opri decît o singură dată.

VIADUCTUL SĂRI ÎN AER la ora patru și două minute, și mărfarul care se apropia de el abia reuși să frîneze în ultima clipă să nu cadă în hău. Fumul gros, înecăcios, mărunțit de flăcări vinețiii se învolbură spre cer, murdărind norii. Dunăreanu și David priveau spectacolul din *turnul* de observație al lui Gîndea.

— Înseamnă că noi ne-am terminat misiunea, spuse mulțumit Dunăreanu. Nu va trebui decît să așteptăm să vină ai noștri.

— E singurul lucru ce nu-mi place, mormăi David.

— Ce nu-ți place ?

— S-aștept. Așteptările îmi produc greață.

Să curme discuția, își duse binoclul la ochi și scrută zările. Brusc se întunecă la față.

— Ce te-a indispus, domnule locotenent ? îl întrebă Dunăreanu ironic.

— Cei doi cai albi. Pun pariu că tu i-ai adus.

— Nu, le strigă de jos Gîndea, întinzîndu-și gîtul spre ei. Eu i-am capturat. Erau înhămați la o căruță germană și i-am adus aici. Nu sînt grozavi ?

— Sînt chiar formidabili, îi răspunse David și duse din nou binoclul la ochi. După cîteva secunde mormăi mai mult pentru el : Ne-am dus dracului !...

— Ce bine că nu sînt superstițios, rîse Dunăreanu.

— Ai putea să fii. Uită-te în direcția cailor.

Dunăreanu luă binoclul din mîna lui David și cercetă zarea. Rămase nemișcat multă vreme. Lentilele îi apropiară pe soldații germani care înaintau spre ei. Privi spre dreapta : printre copaci descoperi și alți soldați : erau înarmați cu automate și aruncătoare de flăcări.

— Vin și dinspre stînga, spuse David cu voce scăzută și-și aprinse o țigară. Se văd și fără binoclu...

DUPĂ O NOAPTE NESFÎRȘIT DE LUNGĂ, cu două alarme aeriene și un bombardament, cu discuții prelungite cu comandanții unităților în subordine, în adăpostul colonelului Nicolae Brătescu se așternu liniștea : nu se mai auzea decît la intervale regulate vocea răgușită a radiofonistului :

— ...Sînt *Rîndunica*... Sînt *Rîndunica*...

Locotenentul Petru Ograda, adjutantul colonelului, privi spre panoul radiofonistului, unde tocmai se aprinseseră două beculețe roșii. Radiofonistul își potrivi căștile și se concentră :

— ...Sînt *Rîndunica*. Da, trec pe recepție. Repet : trec pe recepție.

— Ce-i, Damiane ? întrebă locotenentul.

Radiofonistul astupă microfonul cu palma şi se întoarse spre el :

— O comunicare de la statul-major... În urmă cu două ore viaductul a fost aruncat în aer. Începe marea bătălie. Pînă acum pierderi foarte puţine : soldatul Petre Gîndea, locotenentul Mircea David şi căpitanul Ion Dunăreanu. Succes !

DE ACELAȘI AUTOR :

Lența,
roman
În orașul de pe Mureș,
roman
Ciocîrlia,
nuvelă
Statuile nu rid niciodată
roman
Hotel Tristețe,
povestiri
A venit un om,
roman
Cerul începe la etajul III,
povestiri
Fericitul negustor,
roman
Prietenul meu Adam,
povestiri
Terra di Siena,
nuvelă
Încotro ?
roman

Reîntoarcerea,
roman
Profesorul de muzică,
povestiri
Strada Semaforului,
povestiri
Testamentul,
povestiri
Hoțul,
roman
Filiera Prahova,
roman
Patru zile fierbinți,
nuvelă
Oameni, fapte, amintiri,
memorii
Dincolo de ziduri,
roman

Redactor : MARIANA AVANU
Tehnoredactor : GH. CUCOȘ

Bun de tipar 27.09.1984. Apărut 1984
Coli de tipar 12. B 10284

Comanda nr. 40 236
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 8,50

EDITURA MILITARĂ